

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Arkivsak: 23/28
Møtedato/tid: 13.02.2023 kl. 11:00
Møtested: Møterom Breivoll, Åmyra 5

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Karoline Lorentzen på telefon 984 22 653, eller e-post: karoline.lorentzen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 06.02.2023

Hanne Skjæggestad (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Karoline Lorentzen
rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/23	Rapport - forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, Fosen brann- og redningstjeneste IKS
02/23	Prosjektplan - forvaltningsrevisjon av Åfjord Utvikling AS
03/23	Kontrollutvalgets årsmelding 2022
04/23	Kontrollutvalgets arbeidsform - aktuelt fra utvalgene/oppfølging av politiske vedtak
05/23	Referatsaker
06/23	Eventuelt
07/23	Godkjenning av møteprotokoll

Rapport - forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, Fosen brann- og redningstjeneste IKS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

01/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-037, TI-&58

Arkivsaknr 21/336 - 14

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med denne innstillingen:

1. Kommunestyret ber om at rådmannen sørger for:
 - a. at kommunens eierskapsmelding oppdateres i tråd med loven.
Eierskapsmeldingen bør også omfatte eierstrategi for hver av kommunens eierskap og legge til rette for kommunikasjon mellom eierrepresentant og kommunestyret.
 - b. at eierstyring tillegges mer vekt i folkevalgtopplæringen og at kommunestyret holdes jevnlig orientert om eierstyring.
2. Kommunestyret ber eierrepresentantene om å fremme forslag til representantskapet om:
 - a. å vedtektsfeste at Fosen brann og redningstjeneste skal ha valgkomite for styrevalg og at komiteen skal ha retningslinjer for arbeidet.
 - b. at selskapsavtalen oppfyller kravene i lov om interkommunale selskaper
 - c. at selskapets styre rapporterer til representantskapet om
 - i. oppdatering av beredskapsanalysen innen høsten 2023
 - ii. tiltak for å styrke økonomistyringen innen 1.5.2023
 - iii. tiltak for å revidere, digitalisere og gjøre internkontrollen kjent innen 1.5.2024
3. Kommunestyret ber om at rådmannen gir kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding på oppfølgingen av punkt 1a) innen 15. september 2023.

Vedlegg

Rapport - Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Fosen Brann- og redningstjeneste

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Åfjord har sammen med kontrollutvalget i Ørland gjennomført en felles forvaltningsrevisjon med eierskapskontroll av Fosen Brann- og redningstjeneste IKS.

Sekretariatet mottok endelig rapport den 31.01.2023. En foreløpig rapport hadde da vært sendt på høring til selskapets ledelse og kommunens eierrepresentanter. Høringssvarene som er vedlagt rapporten, har ikke ført til nevneverdige endringer i den endelige rapporten.

Følgende problemstillinger ligger til grunn for rapporten:

Eierskapskontroll

Utøver kommunene eierskapet i FBRT i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Forvaltningsrevisjon

- Ivaretar Fosen Brann- og redningstjeneste IKS sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk?
- I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?

- Har Fosen Brann og redningstjeneste IKS etablert et tilfredsstillende system for internkontroll?

Eierskapskontrollen er individuell for Åfjord kommune og besvares i kapittel 2.

Forvaltningsrevisjonen er felles for begge eierkommunene og besvares i rapportens kapittel 3-5.

Resultater fra eierskapskontrollen:

Eierskapskontroll er å undersøke om den som utøver kommunens eierskap gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak. Eksempelvis om vedkommende handler i samsvar med vedtatt eierskapsmelding eller om kommunestyrets styringssignaler viderebringes i representantskapet.

I eierskapskontrollen undersøker revisor om kommunen ivaretar eierskapet i selskapet i samsvar med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring. Revisor konkluderer med følgende:

- Eiernes styringsdokumenter er i tråd med gitte føringer
- Kommunens eierskapsmelding er ikke samsvar med kommunelovens krav til innhold, revidering og vedtak i denne valgperioden.
- De folkevalgte har sannsynligvis ikke mottatt tilstrekkelig opplæring om eierstyring.
- Kommunikasjonen mellom eierrepresentanter og kommunestyret før og etter selskapets representantskapsmøter mangler føringer for eierstyring og tilbakerapportering
- Det er gjennomført flere arbeidsmøter i selskapet i løpet av 2022. Dette styrker eierinvolveringen i selskapet og medfører at selskapets utfordringsområder forankres mer i dialog med eiere.
- Selskapets vedtekter inneholder ikke bestemmelser om bruk av valgkomite for styrevalg. Det eksisterer heller ikke retningslinjer for valgkomiteens arbeid.
- Kjønnsbalanse og habilitetsvurderinger er ivaretatt i dagens styre.

På bakgrunn av resultatene av undersøkelsen anbefaler revisor Åfjord kommune å:

- Revidere og vedta eiermeldingen i samsvar med kommunelovens krav
- Vurdere krav om årlig tilbakemelding/rapportering til kommunestyrene fra selskapene som inngår i kommunens eierskap
- Sikre og tydeliggjøre føringer for kommunikasjon mellom eierrepresentant og kommunestyret i dette arbeidet, med tydelige føringer til eide selskap.
- Vurdere flere opplæringstiltak om eierskap til kommunestyret.
- Vedtektsfeste bruk av valgkomite for styrevalg, samt utarbeide retningslinjer for valgkomiteens arbeid.

Resultater fra forvaltningsrevisjonen:

Revisor har undersøkt om selskapet overholder lovverket på flere av selskapets arbeidsområder; forebygging, beredskap, kompetanse, økonomistyring og internkontroll.

Revisor konkluderer med følgende:

- Selskapet ivaretar sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk, beredskapsarbeidet er systematisk.
- Beredskapsanalysen er imidlertid ikke i henhold til nye krav. Analysen er styrende for arbeidet og må vedtas på nytt.
- Det er mangelfull bemanning ved Roan brannstasjon. Utfordringene med å rekruttere personell må fortsatt ha selskapets oppmerksomhet.
- Selskapets økonomistyring har flere formelle mangler; manglende styresaker om budsjettkontroll i 2021 og 2022, ikke vedtatt økonomiplan, ikke vedtatt årsbudsjett for 2022 i representantskapet, formelle feil i budsjettoppsettet for 2022, årsregnskapet for 2021 ble ikke behandlet innen fristen.
- Selskapsavtalen har noen mangler i forhold til kravene i IKS-loven.

- Selskapet har i utgangspunktet et tilfredstillende system for internkontroll, men mangler jevnlig revidering og oppfølging av sentrale dokumenter. Revisor påpeker at selskapet har flere flere arbeidskrevende manuelle system, blant annet for arkiv, lønn og arbeidstid.

På bakgrunn av funnene kommer revisor med følgende anbefalinger:

- Vedta ny beredskapsanalyse for virksomheten.
- Sikre at økonomistyringen med formelle økonomidokumenter i selskapet behandles etter formelle krav til dette i styrende organer. Kompetansetiltak knyttet til økonomistyring kan med fordel vurderes i selskapets ledelse og styre.
- Revidere selskapsavtalen knyttet til påpekte mangler.
- Revidere flere dokumenter knyttet til selskapets internkontroll.
- Vurdere et helhetlig kvalitetssystem for å sikre jevnlig oppfølging av selskapets rutiner og prosedyrer.

Vurdering og konklusjon

Etter sekretariatets vurdering svarer rapporten ut problemstillingene, og konklusjonene ser ut til å være tilstrekkelig dokumentert.

Eierskap

Når det gjelder eierskapskontrollen viser rapporten at Åfjord kommune har forbedringspotensial når det gjelder hvordan eierskapet i selskapet utøves. Rapporten viser blant annet at kommunens eierskapsmelding ikke er oppdatert eller vedtatt i inneværende valgperiode slik kommuneloven krever. Ny informasjon fra selskapet rapporteres heller ikke årlig til kommunestyret. Sistnevnte kan forbedres ved at det i eierskapsmeldingen legges til rette for kommunikasjon mellom kommunestyret og eierrepresentanten, i forkant og/eller etterkant av representantskapsmøter/eiermøter. Rådmannen bør få i oppdrag å utarbeide et opplegg som sikrer at kommunestyret som eier blir involvert ved behov.

Videre viser rapporten at opplæring om eierstyring i folkevalgtopplæringen kan forbedres. Kommunestyret bør dessuten jevnlig orienteres om eierstyring.

Selskapet bør også vedtektsfeste bruk av valgkomité for styrevalg, samt utarbeide retningslinjer for valgkomiteens arbeid. Dette bør eierrepresentantene fremme forslag om i representantskapet.

Selskapet

Fosen Brann og redningstjenestes beredskapsanalyse tilfredsstiller ikke lovkravene som ble innført i mars 2022. Dagens analyse er fra 2017. Analysen skal minimum oppdateres hvert fjerde år, eller om det har skjedd endringer som kan ha betydning for tjenesten. Rapporten sier ikke at den foreldete beredskapsanalysen utgjør et vesentlig problem for FBRT. Det går likevel klart fram av loven at analysen er én av tre som skal legge grunnlaget for organisering, bemanning og utrustning av tjenesten. For eierne vil det være av interesse at tjenesten er i stand til å løse viktige beredskapsoppgaver, samtidig som kostnadsnivået må stå i forhold til behovet. Av den grunn er det viktig for eierne at selskapet kan legge fram analyser som underbygger dette.

Revisor peker på flere mangler i økonomistyringen og anbefaler kompetansehevende tiltak for selskapets ledelse og styre. FBRT driver en virksomhet med over 80 ansatte ved fire brannstasjoner. Eierne må være trygge på at økonomistyringen er tilfredsstillende og at selskapets ledelse har kontroll på økonomien. Når økonomistyringen ikke er i henhold til lovkravene, er det styrets rolle å påpeke dette og sørge for at manglene korrigeres. De anbefalte kompetansehevingstiltakene bør settes i verk snarest. Styret bør rapportere om status for kompetansehevingstiltakene i første representantskapsmøte.

Internkontrollen skal gi selskapets ledelse og eierne rimelig sikkerhet for at selskapet utfører oppgavene i samsvar med lover, retningslinjer og eiernes vedtak. Sentrale dokument i

internkontrollen er ikke oppdatert. Dokumentene er delvis også lite kjent blant de ansatte. Det er satt av midler til å kjøpe et elektronisk kvalitetssystem i 2023. Systemet er ikke tilstrekkelig, internkontrollen må likevel revideres og gjøres kjent. Sekretariatet anbefaler at styret rapporterer til eierne om dette i egen sak i første representantskapsmøte i 2024.

Revisor påpeker at selskapsavtalen har noen mangler i forhold til kravene som stilles i IKS-loven. Styret bør rette opp manglene og legge fram forslag til revidert selskapsavtale ved første mulige representantskapsmøte.

Når det gjelder den mangelfulle bemanningen ved Roan brannstasjon er ikke det noe som lar seg løse gjennom vedtak. Det går fram av rapporten at selskapet har arbeidet med problematikken. Eierne kan derfor legge til grunn at saken fortsatt har selskapets oppmerksomhet.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at anbefalingene følges opp av rådmannen og eierrepresentantene.

Fosen brann- og redningstjeneste IKS

Åfjord kommune
Rapport eierstyring og
forvaltningsrevisjon

2022

SK1036

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne eierskapskontrollen og forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Ørland og Åfjordkommuners kontrollutvalg i perioden august 2022 til januar 2023.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Arve Gausen, prosjektmedarbeider Mette Sandvik, og kvalitetssikrere Sunniva Tusvik Sæter og Line Johnsen Wirum. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor selskapet og eierkommunene, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs¹ standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Eierskapskontrollen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for eierskapskontroll, RSK 002.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Orkanger 31.1.2023

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Undersøkelsen består av kommunens eierstyring av Fosen brann- og redningstjeneste IKS og en forvaltningsrevisjon rettet mot selskapets virksomhet. Forvaltningsrevisjonen omhandler hvordan selskapet ivaretar utvalgte lovpålagte oppgaver, økonomistyring og internkontroll. Undersøkelsen konkluderer med følgende:

Eierstyring

Revisor konkluderer med at Åfjord kommunens utøvelse av eierskap i selskapet i noen grad er i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring. Konklusjonen bygger på følgende:

- Eiernes styringsdokumenter er i tråd med gitte føringer.
- Kommunens eierskapsmelding er ikke i samsvar med kommunelovens krav. Det er mangler i innhold, revidering og vedtak av denne i inneværende valgperiode i kommunestyret.
- Folkevalgte har sannsynligvis ikke mottatt tilstrekkelig opplæring om eierstyring.
- Kommunikasjonen mellom eierrepresentant og kommunestyret før og etter selskapets representantskapsmøter har mangler knyttet til føringer for eierstyringen og tilbakerapportering bør systemiseres for kommunens eierskap.
- Det er gjennomført flere arbeidsmøter av eierne i 2022 i selskapet. Dette styrker eierinvolveringen i selskapet og medfører at selskapets utfordringsområder forankres mer i dialog med eiere.
- Bruk av valgkomite for styrevalg mangler i vedtektene. Retningslinjer for valgkomiteens arbeid mangler.
- Kjønnsbalanse og habilitetsvurderinger er ivaretatt i dagens valgte styre.

Revisor anbefaler Åfjord kommune å:

- Revidere og vedta eiermeldingen i samsvar med kommunelovens krav.
- Vurdere krav om årlig tilbakemelding/rapportering til kommunestyrene fra selskapene som inngår i kommunens eierskap.
- Sikre å tydeliggjøre føringer for kommunikasjon mellom eierrepresentant og kommunestyret i dette arbeidet, med tydelige føringer til eide selskap.
- Vurdere flere opplæringstiltak om eierskap til kommunestyret.
- Vedtektsfeste bruk av valgkomite for styrevalg, samt utarbeide retningslinjer for valgkomiteens arbeid.

Forvaltningsrevisjon

Ivaretar Fosen Brann- og redningstjeneste IKS sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk?

Revisor konkluderer med at selskapet ivaretar sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk, dette gjennom at beredskapsarbeidet er systematisk. Imidlertid må beredskapsanalysen revideres og vedtas på nytt, ut fra nye krav. Beredskapsanalysen er styrende for selskapets arbeid og er viktig å få snarlig vedtatt. Det er systematisk oversikt over det forebyggende arbeidet i eierkommunen knyttet til hus og hytter samt branntilsyn og at dette følges opp. Det er systematisk oversikt over ansattes kompetanse og kompetansekrav til ansatte følges opp. Det er noe manglende bemanning knyttet til Roan brannstasjon og rekrutteringsutfordringen må fortsatt ha selskapets oppmerksomhet.

I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?

Revisor konkluderer med at selskapet har flere formelle mangler i selskapets økonomistyring, men at økonomistyringen har fokus i selskapet. Manglene knyttes til at det mangler en formell sak i styret i budsjettåret knyttet til budsjettkontroll i 2021 og 2022. Selskapet har ikke vedtatt en økonomiplan i samsvar med lov om interkommunale selskaper § 20 i denne perioden. Årsbudsjettet for 2022 er ikke vedtatt av representantskapet, dette er ikke samsvar med lov om interkommunale selskaper § 2. Det har videre vært formelle feil i budsjettoppsettet til selskapet for 2022. Selskapets årsregnskap for 2021 ble ikke behandlet av representantskapet innen fristen, som i forskriften er satt til 1. mai, og revisjonsberetning ble ikke vedlagt saken. Kravene følger av forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper. Det er viktig at manglende krav knyttet til at møteaktiviteten i representantskapet for regnskapsbehandlingen settes før 1. mai og at revisjonsberetning skal vedlegges saken, tas inn i selskapsavtalen.

Har Fosen Brann- og redningstjeneste IKS etablert et tilfredsstillende system for internkontroll?

Revisor konkluderer med at selskapet i utgangspunktet har et tilfredsstillende system for internkontroll, men mangler jevnlig revidering og oppfølging av sentrale dokumenter. Det er noen mangler knyttet til ansattes stillingsinstrukser, samt å oppdatere styrende dokumenter i selskapet og gjøre disse kjent blant ansatte. Selskapet mangler et systematisk kvalitetssystem for internkontrollens dokumenter, for å sikre tilstrekkelig oppfølging av disse. Det er flere manuelle systemer knyttet til arkiv og variabel lønn samt oppfølging av arbeidstid, som er arbeidskrevende å håndtere i selskapet.

Revisor anbefaler Fosen brann- og redningstjeneste IKS å:

- Vedta ny beredskapsanalyse for selskapets virksomhet.
- Sikre at økonomistyringen med formelle økonomidokumenter i selskapet behandles etter formelle krav til dette i styrende organer. Kompetansetiltak knyttet til økonomistyring kan med hensikt vurderes i selskapets ledelse og styre.
- Revidere selskapsavtalen knyttet til påpekte mangler.
- Revidere flere dokumenter knyttet til selskapets internkontroll.
- Vurdere et helhetlig kvalitetssystem for å sikre jevnlig oppfølging av selskapets rutiner og prosedyrer.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	7
1 Innledning.....	9
1.1 Bestilling	9
1.2 Problemstillinger	9
1.3 Metode	10
1.4 Utvalgte krav til brannvesenets virksomhet.....	11
1.5 Fosen brann- og redningstjeneste IKS.....	11
2 Kommunens eierstyring	14
2.1 Problemstilling	14
2.2 Revisjonskriterier	14
2.3 Innhentet informasjon om kommunens eierstyring	15
2.3.1 Eiernes styringsdokumenter.....	15
2.3.2 Eierrepresentasjon og dialog med kommunestyret.....	17
2.3.3 Møter i representantskapet	19
2.3.4 Valg av styre	20
2.4 Vurdering.....	21
2.4.1 Eiernes styringsdokumenter.....	21
2.4.2 Eierrepresentasjon	23
2.4.3 Representantskapsmøter	23
2.4.4 Valg av styre	24
2.5 Konklusjon og anbefaling for eierskapskontrollen	24
2.5.1 Konklusjon	24
2.5.2 Anbefaling.....	25
3 Selskapets pliktige oppgaver	26
3.1 Problemstilling	26
3.2 Revisjonskriterier	26
3.3 Innhentet informasjon	26
3.3.1 Brann- og redningstjenester.....	26
3.3.2 Forebygging i hus og hytter.....	31
3.3.3 Kompetanse.....	34
3.4 Vurdering.....	36
3.4.1 Brann og redningstjeneste	36
3.4.2 Brannforebygging, feiing og branntilsyn av hus og hytter	37
3.4.3 Tilstrekkelig kompetanse og sikre turnover	37
4 Selskapets økonomistyring	39
4.1 Problemstilling	39
4.2 Revisjonskriterier	39
4.3 Innhentet informasjon	39
4.4 Vurdering.....	44

5	Selskapets internkontroll.....	46
5.1	Problemstilling	46
5.2	Revisjonskriterier	46
5.3	Innhentet informasjon	46
5.4	Vurdering.....	49
6	Høring	51
7	Konklusjoner og anbefalinger	52
7.1	Konklusjon.....	52
7.2	Anbefalinger	52
	Kilder	54
	Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	55
	Kommunens eierstyring	55
	Selskapets pliktige oppgaver	58
	Selskapets økonomistyring	60
	Selskapets internkontroll.....	61
	Vedlegg 2 – Liste over risikoer og hendelser	63
	Vedlegg 3 – Høringssvar FBRT	64
	Vedlegg 3 – Høringssvar eierrepresentanter	65

Tabell

Tabell 1.	Oversikt over gjennomførte intervjuer.....	10
Tabell 2.	Nøkkelinformasjon til selskapet	13
Tabell 3.	Krav til innhold i selskapsavtalen.....	15
Tabell 4.	Antall utrykning i FBRT.....	27
Tabell 5.	Utført feiing og tilsyn i hus og hytter 2021 og frem til 1.11.2022.	33
Tabell 6.	Ikke utført feiing i hus og hytter - 2021 og 2022 hos eierkommunene	33
Tabell 7.	Ikke utført tilsyn i hus og hytter - 2022 og 2023 hos eierkommunene	33
Tabell 8.	Tilsyn i a-, b- og c-objekter i eierkommunene i 2021.....	34

Figurer

Figur 1.	Kart over FBRTs virkeområde	12
----------	-----------------------------------	----

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Kontrollutvalgene i Ørland (sak 3/22) og Åfjord (1/22) har bestilt en felles forvaltningsrevisjon med eierskapskontroll av Fosen Brann- og redningstjeneste IKS. Åfjord kontrollutvalg har fått fullmakt til å gjennomføre dialog med revisor om utforming av undersøkelsen/prosjektplanen. Med utgangspunkt i bestillingen oversendte revisjonen en prosjektplan som konkretiserte bestillingen. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgene i begge eierkommunene til Fosen brann- og redningstjeneste IKS. Nedenfor følger vedtakene i de ulike kontrollutvalgene til bestillingssaken:

Ørland kontrollutvalg:

Kontrollutvalget slutter seg til prosjektplan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Fosen brann- og redningstjeneste IKS i sak 27/22.

Åfjord kontrollutvalg:

Kontrollutvalget slutter seg til prosjektplan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Fosen brann- og redningstjeneste IKS i sak 26/22.

1.2 Problemstillinger

Eierskapskontroll:

- Utøver kommunen eierskapet i selskapet i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Forvaltningsrevisjon:

- Ivaretar Fosen Brann- og redningstjeneste IKS sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk?
- I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?
- Har Fosen Brann- og redningstjeneste IKS etablert et tilfredsstillende system for internkontroll?

Revisor avgrenser undersøkelsen selskapets systematiske arbeid knyttet til overnevnte problemstillinger. Revisjonen har omfattet utvalgte krav knyttet til brannvesenets virksomhet. Undersøkelsen har et hovedfokus på driftsårene 2021-2022.

1.3 Metode

Undersøkelsen består av en forvaltningsrevisjon som er lik for begge kommuner, og en eierskapskontroll som er unik for den enkelte kommune. Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom dokumentgjennomgang og intervjuer.

Det er avholdt et oppstartsmøte/intervju med selskapet ved brann- og redningssjef og styreleder. Øvrig ledelse i selskapet er også intervjuet, samt sentrale tillitsvalgte og hovedverneombud. Videre har de som er intervjuet fått tilsendt noen oppfølgingsspørsmål på epost som er besvart og de har oversendt etterspurt dokumentasjon. Intervjuene med selskapets ansatte ble gjennomført stedlig ved selskapets hovedkontor. Intervju med eierrepresentanter og Fosen regnskap ble gjennomført ved videomøte via Teams. Det ble utarbeidet en semistrukturert intervjuguide til alle intervjuene, som var tilpasset de enkelte intervjuene. Referat fra møtene er bekreftet av de som er intervjuet, dette for å avklare eventuelle misforståelser. Der det var flere som var intervjuet i samme møte ble referat sendt til disse for bekreftelse med mulighet for å gi tilbakemelding enkeltvis.

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte intervjuer

Dato	Intervjuobjekt	Sted
23.9.22	Brann- og redningssjef og styreleder (gruppeintervju)	Brekstad
10.11.22	Leder beredskapsavdeling	Brekstad
10.11.22	Leder forebyggende avdeling/NK Leder feiertjenesten (gruppeintervju)	Brekstad
10.11.22	Hovedtillitsvalgt og hovedverneombud (gruppeintervju)	Brekstad
26.10.22	Leder Fosen regnskap (gruppeintervju) Ansatt Fosen regnskap	Videomøte via Teams
7.11.22	Tre eierrepresentanter Åfjord (gruppeintervju)	Videomøte via Teams
20.9.2021	To eierrepresentanter Ørland (gruppeintervju), en eierrepresentant besvarte ikke vår forespørsel om intervju.	Videomøte via Teams

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Revisor har sendt e-post til kommunedirektøren i Ørland og rådmannen i Åfjord om noen områder knyttet til undersøkelsen. Videre er det tatt med informasjon fra ordfører i Ørland kommune om kommunens generelle eierstyring gitt i forbindelse med eierstyring av Kopparrn Utvikling AS i 2022.

Vurdering av datagrunnlag og metode

Revisor mener det har vært tilstrekkelig å intervju de utvalgte informantene, i kombinasjon med gjennomgang av dokumenter fra selskapet. Revisor har mottatt alle etterspurte dokumenter fra selskapet, og opplever at selskapet har vært opptatt av åpenhet og sørget for god informasjon til revisor. Revisor anser den mottatte dokumentasjon som pålitelig og relevant, og mener at verifisering av intervjureferatene bidrar til å øke dataenes pålitelighet.

Revisors samlede vurdering er at metodebruk og datagrunnlag i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

1.4 Utvalgte krav til brannvesenets virksomhet

I brann- og eksplosjonsvernloven² er kommunene gitt i oppgave å sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver. Arbeidet skal være basert på en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt ovenfor. Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendig for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte. To eller flere kommuner kan avtale å ha felles brannvesen eller ledelse av brannvesenet. Kommunen vil likevel ha det formelle ansvaret for brannvesenets oppgaver.

Det er krav til selskapets økonomistyring i lov om interkommunale selskaper med tilhørende forskrifter. Der er det formelle krav til behandling av selskapets årsbudsjett, oppfølging av budsjettavvik, økonomiplan og årsregnskap som gir viktig informasjon om selskapets økonomi og styring av denne.

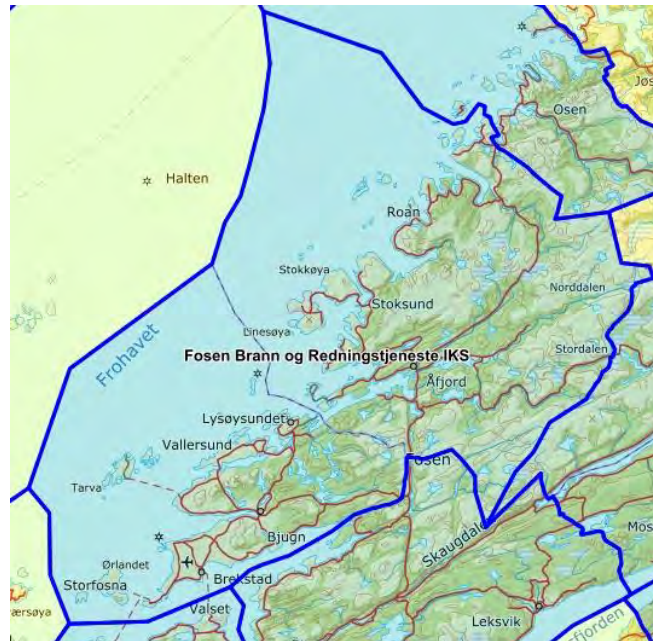
Det er krav til selskapets internkontroll i Lov om interkommunale selskaper. Kravet omfatter etablering av internkontroll i selskapet med oppgaver som selskapet utfører på vegne av eierkommuner. Kommunelovens § 25-1 gjelder for disse oppgavene og det er beskrevet at: Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

1.5 Fosen brann- og redningstjeneste IKS

1. mars 2011 ble Fosen brann- og redningstjeneste IKS (FBRT) etablert. Det var da fire eierkommuner: Roan, Åfjord, Bjugn og Ørland. Etter kommunesammenslåingen i 2020 ble Åfjord (40 prosent eierandel) og Ørland (60 prosent eierandel) eierkommuner. Selskapet har

² § 9. Etablering og drift av brannvesen.

ca. 80 ansatte på hel- og deltid. Selskapet er et deltidsbrannvesen, som betyr at beredskapsavdelingen har både faste og deltidsansatte i 1,3 prosent stilling.



Figur 1. Kart over FBRTs virkeområde

FBRT har 4 brannstasjoner i Ørland og Åfjord kommune, ifølge årsberetning 2020:

- Brekstad brannstasjon
- Bjugn brannstasjon
- Åfjord brannstasjon
- Roan brannstasjon
- Storfosna, Lysøysund og Stoksund stasjon er ifølge årsberetningen ikke definert som brannstasjoner. Dette er en fremskutt enhet som skal tilrettelegge for slokkeinnsats inntil mannskap fra de overnevnte brannstasjoner ankommer.

Tabell 2. Nøkkelinformasjon til selskapet

Stiftelsesdato	IKS fra 1.3.2011 (tidligere samarbeid)
Eiere	Ørland kommune 60 prosent eierandel Åfjord kommune 40 prosent eierandel
Styreleder	Morten Rosenlund
Styremedlemmer	Anne Torill Rødsjø – nestleder Unni-Kristin Wiik Jon Husdal Geir Atle Aune (ansattrepresentant) Pål Johan Larsen (ansattrepresentant)
Brann- og redningssjef	Bernt Bottengård Lein
Antall ansatte	77 ansatte (tre er kvinner) (ni ansatte i heltid og resterende på deltid)
Formål	For selskapets virksomhet gjelder blant annet brann- og eksplosjonsvernloven, forurensingsloven og sivilbeskyttelsesloven. I tillegg til de lovpålagte oppgavene kan FBRT etter avtale med den enkelte eierkommune påta seg andre oppgaver, så langt dette ikke svekker brannvesenets kapasitet i forhold til gjennomføring av brannvesenets lovpålagte oppgaver. Slike tilleggstjenester kan FBRT kreve en kostnadsdekkende godtgjørelse for. FBRT kan selge tjenester samt drive kurs- og opplæringsvirksomhet innenfor sitt fagområde til andre interesserte. Dette er betinget av at virksomheten ikke fører til konkurransevridning i forhold til privat virksomhet og at virksomheten ikke går ut over brannvesenets habilitet når det gjelder forvaltningsoppgaver.
Revisor	Revisjon Midt-Norge SA
Hovedkontor	Brekstad brannstasjon

Kilde: FBRTs Årsmelding 2021

2 KOMMUNENS EIERSTYRING

Denne eierskapskontrollen handler om hvordan Åfjord kommune utøver sitt eierskap i Fosen brann- og redningstjeneste IKS (FBRT). Selskapet eies av to kommuner, noe som betyr at eierskapet utøves både av den enkelte kommune og av kommunene i felleskap i selskapets representantskap og eiermøter.

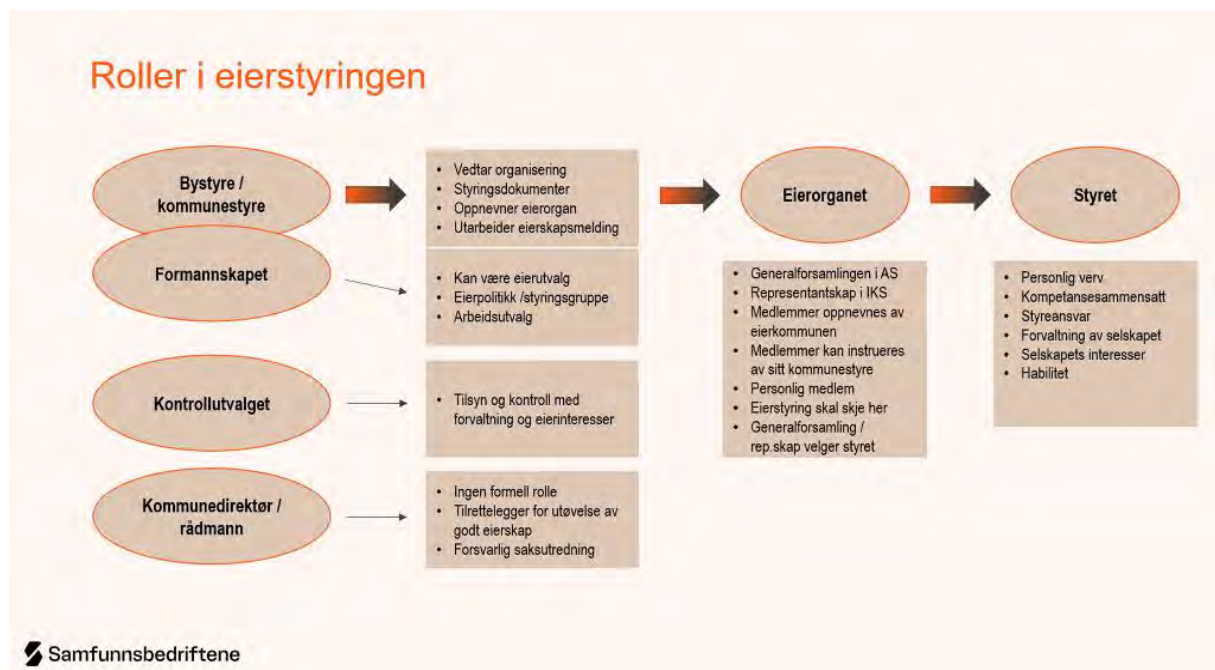
2.1 Problemstilling

Utøver kommunen eierskapet i selskapet i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

2.2 Revisjonskriterier

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene, som eier disse selskapene, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Eierstyring av et interkommunalt selskap utøves i representantskapet. I representantskapet møter eierrepresentanter på vegne av kommunen. Kriterier for hvordan kommunen bør utøve et slikt eierskap er utledet fra kommuneloven og KS' anbefalinger om eierstyring. Utledningen er omtalt i vedlegg 1, og de utledede kriteriene er angitt innledningsvis for hvert enkelt tema i kapittel 2.3 og 2.4.

Roller i kommunens eierstyring er beskrevet på denne måten av Samfunnsbedriftene:



2.3 Innhentet informasjon om kommunens eierstyring

2.3.1 Eiernes styringsdokumenter

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eiernes styringsdokumenter er:

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjonen som IKS-loven krever.
- Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap og formål med eierskapet.
- Kommunen bør årlig få en rapport om status i selskapene sine
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring til folkevalgte. Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

Selskapsavtalen

Det er utarbeidet en selskapsavtale mellom FBRT og eierkommunene. Denne ble sist vedtatt i representantskapet høsten 28.10.2020, sak 11/2020, grunnet endring i eierstrukturen. Selskapsavtalen ble oversendt eierkommunen til endelig vedtak, disse ble vedtatt som følger:

- Ørland kommune i sak 153/2020
- Åfjord kommune i sak 94/2020

Tabell 3. Krav til innhold i selskapsavtalen

Krav til innhold i selskapsavtalen	Bestemmelse i selskapsavtalen
Selskapets foretaksnavn (IKS-loven § 4 nr. 1)	Kapittel 1.1
Angivelse av deltakere (IKS-loven § 4 nr. 2)	Kapittel 1.2

³ Samfunnsbedriftene er en organisasjon for lokale og regionale samfunnsbedrifter som arbeidsgiver- og interesseorganisasjon.

Selskapets formål (IKS-loven § 4 nr. 3)	Kapittel 2.1
Den kommune der selskapet har sitt hovedkontor (IKS-loven § 4 nr. 4)	Kapittel 1.4
Antall styremedlemmer (IKS-loven § 4 nr. 5)	Kapittel 5.1
Deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet (IKS-loven § 4 nr. 6)	Kapittel 3.1
Den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen (IKS-loven § 4 nr. 7)	Kapittel 3.2
Antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner (IKS-loven § 4 nr. 8)	Kapittel 4.2
Daglig leders ansvar (IKS loven § 14)	Kapittel 6.1
Uttreden og oppløsning av selskapet (IKS loven § 30-32)	Kapittel 10

Kilde: Revisjon Midt-Norge

Det er igangsatt et arbeid fra eierkommunene og selskapet med å revidere tjenesteavtaler og selskapsavtalen. Avtalene regulerer etablering og bygging av nye brannstasjoner og øvrige oppgaver/tjenester som utføres av både Fosen brann- og redningstjeneste - FBRT og den enkelte eierkommune. Rådmannen sier at som et ledd i arbeidet med å synkronisere arbeidet i FBRT med kommunens øvrige virksomhet, har kommunen deltatt i ROS-arbeidet i FBRT og FBRT har deltatt i arbeidet med kommunens ROS- og beredskapsarbeid. Ny ROS-analyse er på trappene for behandling i kommunestyret vinteren 2022 / 2023.

Ny revidert selskapsavtale for FBRT ble vedtatt av Ørland kommunestyre i sak 168/22 og Åfjord kommunestyre i sak 92/22 den 8.12.22. Endringene omhandler styrets sammensetning og fordeling av kostnader.

Kommunens eiermelding

Åfjord kommune har vedtatt en eierskapsmelding i kommunestyrets sak 61/2018. I eierskapsmeldingen om FBRT er den gamle strukturen beskrevet, og eierstrategi av selskapet

er ikke omtalt. Eierskapsmeldingen viser til FBRT før eierendringene i Ørland, Bjugn, Åfjord og Roan. Eierskapsmeldingen er ikke oppdatert. Eierrepresentantene er klare over at eierskapsmeldingen er utdatert. Eierrepresentantene forteller at strategien skal utarbeides nå, da denne mangler forutsigbarhet.

Eierrepresentantene mener at kommunestyrerepresentantene generelt har ganske god oversikt/kontroll på hva kommunen eier, men når virksomheten er organisert i for eksempel IKS eller AS mister de rollen som folkevalgt, den blir mer fragmentert. Det er nå aktuelt å se på kommunenes organisering ift. samarbeid.

Opplæring

Eierrepresentantene sier det er mangler i opplæringen av folkevalgte. Den generelle KS-opplæring om eierskap er berørt ved oppstarten av valgperioden. De mer formelle sakene, for eksempel hva kommunen eier, har ikke vært berørt. Kommunesammenslåing og Koronaviruset har medført at fokuset ikke har vært her. Det viktigste har vært at en har en beredskap som gjør at innbyggerne føler seg trygge i denne perioden.

Eierrepresentantene mener FBRT bør inviteres inn til å orientere i kommunestyret. Styrerepresentantene som er medlem i kommunestyret er viktige, da de rapporterer tilbake til kommunestyret. Eierrepresentantene mener at det må settes av en egen dag for opplæring vedrørende eierskap i de forskjellige samarbeidene, for eksempel IKS, vertskommune, med mer. I tidligere Roan kommune var selskapet i kommunestyret og orienterte om årsmelding som ble sendt ut med saksdokumentene, slik at representantene kunne være forberedt og stille spørsmål ift. den.

Eierrepresentantene håper de strukturelle føringene skal komme på plass nå. Kommunene hadde felles formannskapsmøte på Ørland hvor alle samarbeidene på Fosen representerte seg og selskapene hadde stand på Fosen-festivalen som ble arrangert av Fosen regionen.

2.3.2 Eierrepresentasjon og dialog med kommunestyret

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eierrepresentasjon og dialog er:

- Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan og oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år.
- Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning. Videre system som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av representantskap/eiermøter.

Valg av eierrepresentanter

Følgende tre representanter ble valgt til representantskapet i FBRT av kommunestyret i sak 38/21. Eierrepresentantene er medlem i kommunestyret og formannskapet, disse er:

- Vibeke Stjern
- Einar Eian
- Erling Iversen

Som vararepresentant – Håkan Berdahl.

De tre representantskapsmedlemmene for Åfjord sitter i både kommunestyret og formannskapet.

Systemer for dialog mellom eierrepresentant og kommunestyret

Åfjord har ikke hatt kommunestyremøter hvor føringer har blitt gitt for styring av selskapet, men eierrepresentantene har hatt møter med styrerepresentanter før møter i representantskapet vedrørende selskapets behov for investeringer og lignende. Ordfører/leder i representantskapet sier at det ble ikke gjort godt nok forarbeid før representantskapsmøtet som behandlet budsjettet for 2022. Eierskapsrepresentantene ser at de bør diskutere seg imellom om føringer og at de kunne tatt en runde om sakene i formannskapet før møtene. De er usikre på hvor omfattende dialogen bør være, det er kanskje nok med gruppelederne i kommunestyret. Både kommunestyret og formannskapet er kjent med at det jobbes med strategi for selskapet. Formannskapet er også budsjettnemnd og behandler dermed budsjett for FBRT.

Protokollene ligger ute til offentlig innsyn. Det har vært diskutert hvor mange referater fra representantskapsmøtene som skal vedlegges saklisten til kommunestyret og man er fortsatt i innkjøringsfase som gjelder dette.

2.3.3 Møter i representantskapet

Vurderingskriterier som ligger til grunn for møter i representantskapet er:

Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver for å informere eier om aktuelle tema for selskapet.

Årlig tilbakerapportering om selskapenes samfunnsansvar er anbefalt av KS.

Eiermøter

Det gjennomføres to representantskapsmøter på vår og høst hvis det ikke oppstår ekstraordinære behov, ifølge daglig leder og styreleder. Utfordringsbildet i selskapet drøftes med eierkommunene.

Rådmannen sier at Åfjord og Ørland kommuner har valgt å gjennomføre en tettere oppfølging av FBRT i 2022. Det har vært gjennomført fem strategimøter/arbeidsmøter hvor administrative og politiske representanter fra begge eierkommunene og selskapet og har deltatt i 2022. I dette ligger både behandling av tjeneste- og selskapsavtaler og å forberede styrevalget i 2023. Disse sakene ble behandlet i representantskapet høsten 2022.

Eierrepresentantene sier at samarbeidet om FBRT har fungert veldig bra, og at en har fått de resultatene en ønsker. Tanken om at selskapet kanskje var for lite i starten viser seg å ikke stemme, og de har investert gradvis i utstyr og mannskap.

Det har vært en viss endring i FBRT de siste årene, en har ikke rigget seg slik at strategiske grep i selskapet er tilstrekkelig forankret i eierkommuner, ifølge eierrepresentantene. Dette kommer tydelig frem i representantskapsmøtets behandling av budsjettsaken, der det vises at selskapet har en helt annen økning i budsjettet enn eierkommunene. Økningen i budsjettet for 2022 var 8-9 prosent, dette ble begrunnet fra selskapet med å følge opp lovpålagte oppgaver. Representantskapet hadde møte med styret og kommunedirektør/rådmann for å diskutere dette. Eierne har her kanskje sviktet i kommunikasjonene med selskapet ift. utviklingen, de har ikke fulgt opp godt nok, ifølge eierrepresentantene. Budsjettet for 2021 ble for øvrig ikke vedtatt i representantskapet. Totalt er økningen i budsjettet fra 2022 til 2023 på 3,6 prosent, i tillegg kommer endringene i SFS 2404⁴ som utgjør 4,8 prosent, totalt 8,4 prosent. Tillegget det er

⁴ I SFS 2404 er all hjemmervakt lagt utenfor arbeidstidens uketimetall. Dette knyttes til at Hjemmervakt vil normalt begrense bevegelsesfriheten og innebærer enkelte restriksjoner for den som har vakt, noe som kompenseres.

snakk om er hjemlet i tariffavtalen med de ansatte. Ansatte skjønner ikke at størrelsene på det sentrale tillegg ikke følges selskapet. Det har vært for dårlig kommunikasjon mellom selskapet og eierkommunene, ifølge eierrepresentantene. Ordfører sier hun har behov for å diskutere budsjettet med Ørlandsordføreren, før det vedtas.

Arbeidet med å bedre kommunikasjonen har gått sent, dette begrunnes i kommunesammenslåinger som begge eierkommunene har gjennomført og pandemihåndteringen. Kommunene ser nå at de må gå i gang med strategiarbeid med selskapet for å skape tillit og kommunikasjon. Det har vært og skal være møte med ordførerne og selskapet i nærmeste fremtid for å bedre på dette.

Selskapets samfunnsansvar

Eierrepresentantene sier at før det skal settes nye krav til selskapenes samfunnsansvar, må kommunikasjon med styret og strategier være på plass. Sentrale bestemmelser og vedtak må forberedes og fases inn i arbeidet, de må forankres og være en del av kommunens eierstyring overfor selskapet.

2.3.4 Valg av styre

Vurderingskriterier som ligger til grunn for valg av styre er:

- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomitéens arbeid bør vedtas.
- Eier bør ha et system for å unngå inhabilitet og unngå at sentrale folkevalgte og administrative ledere velges som styremedlemmer der kommunen har eierinteresser.
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret.

Valgkomite og føringer for arbeidet

Ordfører/leder i representantskapet føler at styrerepresentantene har ulikt syn. Åfjords styrerepresentant har signalisert at det må gjøres noe med valg til styret. De siste 1,5 år har det blant annet vært spørsmål om styrerepresentanter kan sitte i styret, når de ikke bor i eierkommunene. Styret har signalisert at de søker kompetanse på økonomi utenfor styret. Eierrepresentantene mener man må se på hvilken kompetanse styremedlemmene har og burde hatt og at selskapet bør ha retningslinjer for dette, men at de må få plass selskapsavtale og eierskapsmelding først.

Styresammensetningen henger igjen fra det var fire eierkommuner, og eierne må nå ta tak i dette. Rådmannen viser til at en ny valgordning for styret har vært tema i strategi/arbeidsmøtene mellom selskapet og eierne og behandles høsten 2022 i representantskapet.

Styreleder sier at han antakeligvis er valgt med bakgrunn i kompetanse og erfaring. Styrerepresentanter fra eierkommunene er oppnevnt med bakgrunn i politisk tilhørighet, dette er styreleder ikke fornøyd med. Representantskapet er valgkomite til styret. Daglig leder og styreleder kjenner ikke til instruks for valgkomiteens arbeid. FBRT har de siste årene krevd at kompetanseoppbygging for styret skal være med i styremøtene. Styret har hatt samme sammensetning i mange år. Styremøtene har hatt fast kompetansepunkt med faglige tema og besøk rundt på brannstasjonene, ifølge daglig leder og styreleder.

I ny revidert selskapsavtale for FBRT er følgende endringer vedtatt og styresammensetningen endres til:

- 2 representanter fra eierkommunenes administrasjon, 1 fra hver kommune
- 2 politikere, 1 fra hver kommune.
- 1-2 representanter fra eksternt hold
- 1 ansatterepresentant, går fra 2 til 1.
- Styreleder

Kjønnsbalanse og habilitet

Både krav til kjønnsbalansen og habiliteten knyttet til valg av styrerepresentanter er ivaretatt med dagens styremedlemmer, ifølge de som er intervjuet. Styrets medlemmer er beskrevet i rapportens tabell 2.

2.4 Vurdering

2.4.1 Eiernes styringsdokumenter

Selskapsavtale

Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjonen som IKS-loven krever.

Revisors vurdering:

Det foreligger en nylig vedtatt selskapsavtale mellom Fosen brann- og redningstjeneste og eierkommunene, som er vedtatt i representantskapet og i Åfjord kommune.
Selskapsavtalen oppfyller de minstekrav som er satt i IKS-loven.

Eiermelding

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet. Kommunen bør årlig få en rapport om status i selskapene sine.

Revisors vurdering:

Kommunens eiermelding er ikke vedtatt i inneværende valgperiode og dermed ikke i samsvar med kommunelovens krav. Det er ikke en årlig rapport til kommunestyret knyttet til ny selskapsinformasjon fra selskapet.

Kommunens vedtatte eiermelding mangler en oppdatering av representasjon i selskapet, økonomi og strategier samt prinsipper/formål med eierstyring av Fosen brann- og redningstjeneste, etter revisors vurderinger. En utforming av kommunikasjonslinjer mellom eierkommunen og selskapet kan være med å bidra til en bedre forankring av selskapets utfordringsbilde til eier, og eiers forventninger til selskapet etter revisors vurdering. KS' anbefaling nummer fire handler om at kommunestyret årlig bør få en rapport (eller eierskapsmelding) om status i selskapene. Det betyr at man ikke nødvendigvis trenger å behandle hele eierskapsmeldingen med prinsipper og formål, men kan behandle den delen som omhandler status i selskapene. Eierskapsmeldingen er heller ikke blitt behandlet årlig.

Opplæring folkevalgte

Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring til folkevalgte. Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

Det er gjennomført noe opplæring om eierstyring i folkevalgtopplæringen, men den kan forbedres.

Revisors vurdering:

Revisor savner at det gjennomføres flere opplæringstiltak utover folkevalgtopplæringen. Manglende opplæringstiltak knyttes til å invitere eide selskap om å orientere om selskapets drift og utfordringer, samt opplæring om eierskap og roller knyttet til kommunens eierstyring til folkevalgte. Opplæringstiltak om eierstyring til kommunestyret er anbefalt av KS. Årlig behandling av eierskapsmelding eller gjennomføring av eierskapsdager for kommunestyret vil kunne bidra til opplæring av kommunestyret. Utilstrekkelig opplæring av kommunestyret

og/eller lav kunnskap om eierstyring vil kunne føre til at kommunestyret ikke stiller de riktige spørsmålene, eller ikke styrer selskapet på en best mulig måte.

2.4.2 Eierrepresentasjon

Valg av eierrepresentanter

Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan og oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år.

Revisors vurdering:

Det er valgt sentrale folkevalgte som representanter i selskapets representantskap og en vararepresentant, noe som er i samsvar med anbefalinger fra KS og krav i IKS-loven.

Kommunikasjon mellom eierrepresentant og kommunestyret

Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning.

Det bør være system som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av representantskap/eiermøter.

Revisors vurdering:

Det er ikke etablert forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierrepresentantene.

Revisor mener dette ikke er tilfredsstillende, ettersom det ikke gir politikerne anledning til å komme med føringer eller stille spørsmål til eierrepresentantene.

2.4.3 Representantskapsmøter

Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver for å informere eier om aktuelle tema for selskapet. Årlig tilbakerapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar kan vurderes og er anbefalt av KS.

Revisors vurdering:

Det er gjennomført flere arbeidsmøter i 2022 knyttet til aktuelle tema for selskapet. Eier har ingen formelle krav til rapportering av samfunnsansvar fra selskapet.

Det er har blitt en tettere oppfølging av selskapet i 2022 fra eierne i egne arbeidsmøter. Dette begrunnes med at man har savnet en strategiforankring av selskapets utfordring og drift, hos eierne. Flere utfordringsområder har blitt diskutert knyttet til selskapets drift, og styring. Eiermøtene er en viktig arena og videreføres etter behov både fra eier og selskap. En systematisk tilbakerapportering av selskapets samfunnsansvar er anbefalt av KS og bør diskuteres ved revidering av kommunens eiermelding, vedørende krav til eide selskap.

2.4.4 Valg av styre

Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomitéens arbeid bør vedtas. Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret. Eier bør ha et system for å unngå inhabilitet og unngå at sentrale folkevalgte og administrative ledere velges som styremedlemmer der kommunen har eierinteresser.

Revisors vurdering:

Det er ikke vedtektsfestet bruk av valgkomite, noe som ikke er i tråd med anbefalingen fra KS og kommunens egen eierskapsmelding. Ettersom det ikke er vedtektsfestet valgkomite, er det heller ikke utarbeidet retningslinjer for valgkomiteens arbeid.

Ordfører og kommunedirektør sitter ikke i dagens styre til selskapet, noe som samsvarer med anbefalinger fra KS.

Kjønnsbalanse og habilitet er ivaretatt i dagens styre.

Revisor savner en tydeliggjøring av valgkomiteens arbeid for styrevalg og at de har tydelige føringer for kompetansesammensetning ut fra selskapets behov. Det er pekt på at eierstrukturen i selskapet er endret, men ingen krav til kompetansesammensetning av styret. Revisor er kjent med at styresammensetning i selskapet har blitt diskutert både av selskap og eiere i 2022, noe som er positivt. Dette har medført ny revidert selskapsavtale vedtatt i desember 2022, med ny føring for styrets sammensetning. Det savnes fremdeles retningslinjer for valgkomiteens arbeid hvor føringer for kompetanse tilpasset selskapets behov, krav til kjønnsbalanse og rollekonflikt til medlemmer i styret beskrives nærmere.

2.5 Konklusjon og anbefaling for eierskapskontrollen

2.5.1 Konklusjon

Revisor konkluderer med at kommunens utøvelse av eierskap i selskapet i noen grad er i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring. Konklusjonen bygger på følgende:

- Eiernes styringsdokumenter er i tråd med gitte føringer.
- Kommunens eierskapsmelding er ikke i samsvar med kommunelovens krav. Det er mangler i innhold, revidering og vedtak av denne i inneværende valgperiode i kommunestyret.
- Folkevalgte har sannsynligvis ikke mottatt tilstrekkelig opplæring om eierstyring.
- Kommunikasjonen mellom eierrepresentant og kommunestyret før og etter selskapets representantskapsmøter har mangler knyttet til føringer for eierstyringen og tilbakerapportering bør systematiseres for kommunens eierskap.
- Det er gjennomført flere arbeidsmøter av eierne i 2022 i selskapet. Dette styrker eierinvolveringen i selskapet og medfører at selskapets utfordringsområder forankres mer i dialog med eiere.
- Bruk av valgkomite for styrevalg mangler i vedtektene. Retningslinjer for valgkomiteens arbeid mangler.
- Kjønnnsbalanse og habilitetsvurderinger er ivaretatt i dagens valgte styre.

2.5.2 Anbefaling

Revisor anbefaler Åfjord kommune å:

- Revidere og vedta Eiermeldingen i samsvar med kommunelovens krav.
- Vurdere krav om årlig tilbakemelding/rapportering til kommunestyrene fra selskapene som inngår i kommunens eierskap.
- Sikre å tydeliggjøre føringer for kommunikasjon mellom eierrepresentant og kommunestyret i dette arbeidet, med tydelige føringer til eide selskap.
- Vurdere flere opplæringstiltak om eierskap til kommunestyret.
- Vedtektsfeste bruk av valgkomite for styrevalg, samt utarbeide retningslinjer for valgkomiteens arbeid.

3 SELSKAPETS PLIKTIGE OPPGAVER

3.1 Problemstilling

Ivaretar Fosen Brann- og redningstjeneste IKS sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk?

3.2 Revisjonskriterier

Kriterier for hvilke oppgaver kommunal brann- og redningstjeneste har er formalisert i lov om vern mot brann, eksplosjon og beredskapsmessige oppgaver med tilhørende forskrifter. Utledningen av kriterier er omtalt i vedlegg 1, og utledede kriterier er angitt innledningsvis for selskapets beredskapsarbeid, forebygging og kompetanse i kapittel 3.3 og 3.4.

3.3 Innhentet informasjon

3.3.1 Brann- og redningstjenester

Vurderingskriterier som ligger til grunn for selskapets beredskap er:

- Det skal være utarbeidet oppdaterte beredskapsanalyser for brann- og redningstjenesten i eierkommunene som sikre tilstrekkelig bemanning og utstyr, også til blant annet redningstjenester og tunnelberedskap.
- Samarbeid med andre brann- og redningstjenester for å ivareta beredskapen skal komme frem i dokumentasjonen og formaliseres i avtaler

Innhentet informasjon

FBRT har fire fullverdige brannstasjoner, derav tre helt nye på Brekstad, i Åfjord og Bjugn. De nye brannstasjonene oppfyller Arbeidstilsynets krav til arbeidsmiljø, ifølge de som er intervjuet. I Roan er det planer om å bygge ny brannstasjon, da den gamle ikke oppfyller kravene til arbeidsmiljø. I tillegg er det fremskutte enheter på Storfosna, i Lysøysund og i Stoksund som bidrar ved utrykning i påvente av mannskap og utstyr fra brannstasjonene.

Beredskapsleder sier at brannstasjonene har røykdykkertjeneste. HMS-utstyr for alle ansatte er på plass, med tilhørende utstyr og kjøretøy. Tre av feierbilene går på elektrisitet, den siste feierbilen i Åfjord benytter drivstoff. Det har ikke vært så mye fokus på forebygging av bilbrann i elektriske biler. Det er kjøpt inn slokketeppe som er prøvd på vanlig bilbrann, men man har erfaring med re-tenning på elektriske biler, grunnet varmetutvikling. Ifølge brann- og redningssjefen er det en egen brannstyrke for eventuelt brann i el-ferger, den nærmeste er i Ålesund, og disse flys hit ved ulykker. Selskapet har båt for fritidsfeierens arbeid, denne kan også brukes ved brann. Det kommer også en båt knyttet til ulykker og redningsoppdrag på sjø

som skal ligge på Brekstad. Båten er også knyttet til beredskap og hendelser med akutt forurensing på sjø.

Selskapet hadde tidligere ansvaret for de-icere (forebygger ising på fly) for Ørland lufthavn. Ansvaret er nå overført til Ørland kommune og regulert gjennom ny tjenesteavtale med kommunen som ble vedtatt i desember 2022.

Beredskapsplaner brann- og redningstjenester

De som er intervjuet, sier den nye brann og redningsforskriften som kom 1.3.2022 har medført nye krav. Det har vært behov for en revidering av ny beredskapsplan for selskapet. Arbeidet er igangsatt, men ikke fullført. Selskapet regner med å få det ferdigstilt i starten av 2023. ROS-analysen revideres som en del av beredskapsanalysen. Siste godkjente brannordning i selskapet med tilhørende ROS-analyse er fra november 2017. Da viste ROS-analysens oversikt over vurderte hendelser med høyest risiko: brann med omkomne, trafikk/båtulykke, drukningsulykke og arbeidsulykke.

Selskapet har hatt følgende oppdragstyper i 2021 vist i selskapets årsberetning for 2021 og i 2022 til og med 01.11.22:

Tabell 4. Antall utrykning i FBRT

Antall hendelser i FBRT	2021	01.11.2022
Brann i bygning	7	7
Unødig alarm - feil bruk	22	21
Unødig alarm - teknisk/ukjent	17	10
Unødig alarm - vaktelskap		4
Unødig alarm - trygghetsalarm	1	1
Avbrutt utrykning	7	10
Unødig alarm vaktelskap	2	2
Unødig kontroll av melding	7	
Unødig andre alarmer	5	
Falsk alarm	3	4
Branntilløp komfyr	4	2
Trafikkulykke	15	9
Akutt forurensning	4	4
Naturhendelse annet skred	1	
Ulykke/redning annet	1	
Bistand politi	1	
Eksplisjon uten brann		1
Trussel om selvdrap	1	
Redning av verdier uten foregående innsats		1
Dyreoppdrag	1	6
Sokning	1	1

Oppdrag fra andre alarmer	1	
Berging av verdier		1
Ubetydelig forurensning	3	4
Andre oppdrag	8	5
Brann i annet kjøretøy	3	2
Brann i båt eller skip	3	
Brann gjenoppblussing		1
Brann annet	10	3
Brann i skog eller utmark	4	
Brann i motorredskap og maskiner		2
Brann i el. Installasjon u/bygning		2
helseoppdrag bære/løfte	5	4
Helseoppdrag annet	31	17

Kilde: FBRT og Bannstatistikk.no

Det ble registrert en oppgang i antall utrykninger i FBRT i 2021. Dette følger trenden som resten av landet, der pandemien er på retur. Hendelsestypen selskapet merker mest endring i er økning i antall helseoppdrag, her er det en klar oppgang. Det var ingen omkomne i 2021 og totalt 173 hendelser. I perioden fra januar til november 2022 er det registrert 124 hendelser i brannstatistikken i DSB for selskapet.

FBRT forvalter eierkommunenenes avtale med Kystverket og interkommunalt utvalg mot akutt forurensning. Dette skal formaliseres gjennom ny tjenesteavtale.

- Tunnelberedskap

Informantene forteller at det er bygget fem nye tunneler på Fosen. FBRT har mottatt kroner 750 000,- per tunnel til tunnelberedskap. Selskapet har anskaffet to nye tankbiler, en tunnelvifte (plassert i Åfjord) og doble flaskesett til røykdykkerkonstablene. Brann- og redningssjefen mener de har god beredskap knyttet til tunneler. Det er et spørsmål om man burde hatt en ekstra tunnelvifte i Roan da det er flere tunneler der og i tillegg må man håndtere vindretningen fra ulike sider. Det er imidlertid ikke krav om tunnelvifter ved tunneler under 1000 meter. De nye tunnelene er ca. 990 meter. Tunnelsikkerhetsforskriften regulerer kravene til sikkerhetene i vegtunnelene. Hovedverneombud og tillitsvalgt sier at tunnelberedskapen er ivarettatt, og ansatte har hatt øvelser knyttet til beredskapsutstyr. Dagens vifte kan eksempelvis løftes av helikopter og flyttes ved behov.

- Bemanning og utstyr

Følgende utstyr og bemanning er i selskapets brannstasjoner i dag:

Brekstad stasjon F1: to mannskapsbiler, en lift, tre feiebiler, en administrasjonsbil, en kommandobil, First Responder-kapasitet (gi helsehjelp ved ulykker), røykdykkertjeneste,

luftfylling av flasker, CBRNe kapasitet⁵ med tilpasset mannskapsbil og utstyr, båt som ligger på sjø, interkommunalt akutt beredskapslager - forurensning, bårepakke, tre mobile pumper og to strømaggregat. Brekstad stasjon har 19 mannskaper, derav seks godkjente utrykningsledere.

Storfosna bistasjon F2: er en fremskutt enhet (Gir snarlig brann- og redningshjelp inntil mannskap fra nærmeste brannstasjon ankommer), høytrykkslokkeanlegg og First Responder-kapasitet. Storfosna bistasjon har seks mannskaper.

Bjugn Stasjon F3: har en mannskapsbil, en tankbil, en feiebil, overflateredning, bårepakke, en båt på henger, First Responder-kapasitet, røykdykkertjeneste, luftfylling av flasker, ATV med belter og tilhenger. Bjugn stasjon har 16 mannskaper, derav fire godkjente utrykningsledere.

Lysøysund bistasjon F4: er en fremskutt enhet, har en slokkehenger med høytrykksystem, en pumpe på henger, slangemateriell og First Responder-kapasitet. Lysøysund bistasjon har sju mannskaper.

Åfjord stasjon F5: har en mannskapsbil, en tankbil, en feierbil, en utrykningslederbil/teknisk vakt, overflateredning, bårepakke, en mobil tunnelvifte, en pumpe på henger, interkommunalt akutt beredskapshenger med utstyr, tunnelberedskap med utstyr, røykdykkertjeneste, luftfylling av flasker, røykdykking og First Responder-kapasitet. Åfjord stasjon har seks utrykningsledere (fem på vakt i turnus) og 16 mannskaper.

Stoksund bistasjon F6: er en fremskutt enhet med en slokkehenger høytrykk, en bærbar pumpe, First Responder-kapasitet og overflateredningsutstyr. Stoksund bistasjon har sju mannskaper.

Roan Stasjon F7: har en mannskapsbil, en tankbil, ambulanse og First Responder-kapasitet. -kapasitet, bårepakke, tunnelberedskap med utstyr, røykdykkertjeneste, luftfylling av flasker og røykdykking. Roan stasjon har 14 mannskaper og tre utrykningsledere.

Brann- og redningssjefen sier at selskapet har anskaffet en lift. Utstyret er ikke nytt og krever kostbar service i forhold til verdi. I fem av brann- og redningsbilene er systemet Locus installert for å øke beredskapen. Dette er et verktøy for dialog med 110-sentralen. Systemet gir

5: Håndtere kjemiske stoffer (C), biologiske agens (B), radioaktive stoffer (R) nukleært materiale (N) og eksplosiver (E) med høyt farepotensial. Alt handler om stoff og materialer som kan gjøre at liv går tapt. De kan skade helse, miljø, materielle verdier og andre samfunnsinteresser.

mannskapet i bilene ute på oppdrag mulighet til å kommunisere med 110-sentralen både med lyd og bilde, samt kart.

Beredskapsleder sier at de bruker nå bajonettsag istedenfor hydraulisk verktøy ved behov. Alle hovedstasjoner har dette. I tillegg brukes høytrykkvann ofte i stedet for andre slökkemidler. Røykdykking har tidligere vært brukt i 90 prosent av alle tilfeller. Beredskapstjenesten har nå annet fokus og setter inn risikoreduserende tiltak i stedet for røykdykking, og det kan komme endring på omfanget i ny beredskapsplan, ut fra intervjudata. Brannsjefen kan velge om det skal være røykdykkere og hvor mange steder det skal være i beredskapsarbeidet. Det er innført nye regler om godkjenning av røykdykkere som blant annet omfatter legesjekk. Krav om at leger skal ha ekstra utdanning for godkjenning av røykdykkere, kan bli innført fra 2023-24.

Hovedverneombud og tillitsvalgt sier at alle brannstasjonene er godt dekket med utstyr, dette gjelder også distrikts-stasjonene.

- Utfordringer ved helseskade

FBRT inngikk i 2012 en avtale med Norsk Luftambulansse for å sikre innbyggerne kontinuerlig beredskap i forbindelse med livstruende hendelser/sykdom. Alle selskapets stasjoner har utdannet akutthjelpere. First Responder-enheter og utstyr finnes på alle stasjoner, men enhetene i ytterkant bruker disse mest, da ambulansene der oftest er lengst unna. På Brekstad og i Åfjord er ambulansstasjonene nær brannstasjonen og møter oftest først ved ulykker. De som er intervjuet, sier de har det utstyr som trengs ved ulykker inntil ambulanse ankommer. Brann- og redningssjefen viser til at First Responder-utstyr som er med på oppdrag, er utstyr levert fra Norsk Luftambulansse. First Responder-utstyret består av en redningsbag som inneholder hjertestarter, oksygen, masker og utstyr til forbinding- og sårbehandling. Brann- og redningsforskriften § 19 viser til at brann- og redningsvesenet som et minimum må ha egnet utstyr til blant annet innsats ved trafikkulykker.

Samarbeidsavtaler med andre branntjenester

Det er nylig vedtatt en ny selskapsavtale for Midt-Norge 110-sentral IKS av Ørland kommunestyre i sak 55/2022 og i Åfjord kommunestyre i sak 5/22. Den nye selskapsavtalen omfatter 40 eierkommuner i Midt-Norge. 110-sentralens formål er å dekke deltakernes plikter knyttet til nødalarmings-sentral. Dette dekker plikten om tilknytning til en sentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innenfor en fastsatt region. Samarbeidet skal sikre alarmering og utkalling av tilstrekkelig innsatsstyrke og overordnet vakt etter mottak av nødmelding, samt sikre best mulig støtte, informasjon og samordning til innsatsstyrke, stab og

relevant ledelse. Selskapsavtalen behandles i løpet av 2022 i alle eierkommuner tilknyttet Midt-Norge 110-sentral.

FBRT inngikk en avtale om bistand fra eierkommunene tilknyttet Midt-Norge 110-sentral IKS i 2016. Avtalen skal sikre at kommunene får hurtigst mulig bistand, uavhengig av kommunegrenser. Avtalen avklarer økonomiske forhold i forkant av en hendelse slik at 110-sentralen kan kalle ut de ressursene som har kortest mulig innsatstid på relevant hendelse.

Det foreligger en eldre avtale mellom FBRT og den gang Inn-Trøndelag brannvesen IKS (Brannvesenet Midt IKS i dag) fra 2014 om bistandsplikt og samarbeid ved behov. Ledelsen for begge selskapene sier at denne avtalen avløses av nye avtaler knyttet til Midt-Norge 110-sentral IKS.

De som er intervjuet, sier at 110-sentralen velger hva som er nærmest og sender ut oppdrag til andre brannvesen. De mener det er ingen utfordringer med denne ordningen og den sikrer at tilstrekkelig mannskap og utstyr sendes til ulykkessted etter behov.

3.3.2 Forebygging i hus og hytter

Vurderingskriterier som ligger til grunn for forebygging er:

- Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges ut fra behov
- Tilstrekkelig med ressurs til forebyggende arbeid
- Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Innhentet informasjon

Feiing av hus og hytter

Selskapet har eget system for planlegging og oppfølging av feiing og branntilsyn. Det rapporteres ut fra faktisk utførte tjenester. Selskapet har en leder forebyggende avdeling. Selskapet har også 1,5 stilling til brannforebyggende arbeid. Dette er i forhold til kravet som ligger til innbyggertall i eierkommunene, og minimumskravet om 0,1 årsverk pr 1000 innbyggere til brannforebyggende arbeid er innfridd i selskapet, sier leder forebyggende avdeling. Kompetansekravet er også innfridd. Leder forebyggende avdeling sier de er i rute med tilsyn etter oppsatt plan for brannforebygging for 2022. Dette gjelder både for eksempel tunneler og andre brannobjekter.

Leder forebyggende avdeling sier at selskapet har hatt kontaktmøter med kommunene på 3 forskjellige arenaer:

1. kommunalteknisk/feiring om felles fakturering for feiring (selskapet varsler kommunen på e-post om for eksempel nye ildsteder),
2. felles møte med byggesak tilsyn på særskilte objekter og
3. samarbeid med helse om «Trygg hjemme».

I 2022 ble det arrangert egen eldredag i samarbeid med Norske Kvinners Sanitetsforening. Videre gir brannvesenet melding til hjemmetjenesten i kommunene dersom de ser at komfyrvakt mangler hos eldre. Stasjonen har eget kostyme med brannbamsen Bjørnis. I tillegg har de samarbeid med skole, barnehager og flyktningtjenesten om informasjon og forebygging. Det har vært gjennomført strategimøter i samråd med eierne og representantskapet i 2022.

Tilsyn av brannobjekt er risikobasert, da noen bygg krever mer tilsyn enn andre. ROS-analysen vektet eksempelvis risiko i bygget, vanntilgang, innsatsfaktorer og historikk. Forebyggende avdeling har utviklet et eget system for registerføring av tilsyn i Excel-ark, men de vet at det finnes program som kan brukes. Ettersom det er få personer som skal bruke systemet og selskapet har den størrelse det har i dag, opplever de ansatte at det fungerer greit med Excel-ark som system. De har månedlige møter for å sjekke status og om planen følges opp. Systemet ble vist i møtet med revisjonen. Myndighetsveilederen fastsetter hvordan de skal utføre tilsyn, i tillegg til egen rutine. Alle rapporter har sidemannskontroll. De som har tilsyn etterstreber innimellom å gå to sammen, samt delta i eksterne møter med andre tilsynsetater for å sikre god kvalitet på tilsynet. Avdelingen jobber nå med å kvalitetssikre ROS-analyse for tilsynshyppighet etter at det ble gjort en fullstendig gjennomgang i 2020/2021.

Forebyggende avdeling har oversikt over planlagt og utført feiring for hus og fritidseiendom. Feieren som har ansvar for fritidsboligene, kartlegger hvor ofte det bør feies samtidig med gjennomføring av branntilsyn. Hyppigheten på feiring og tilsyn vurderes ut fra risiko og bruk på hver hytte. Alle hytter med fyringsanlegg feies. Forskriften gir ingen åpning for at feiring ikke gjøres ved stor avstand fra vei. Representant eller huseier skal være til stede ved tilsyn og feiring. Forebyggende avdeling har tidligere benyttet innleid transport for feiring og tilsyn med fyringsanlegg som ligger utenfor bilvei. De får nå tilgang på ATV med sporing, og ansatte skal i tillegg melde fra hvor de drar og når de skal være tilbake. Det blir flytedress og sporing på båt også. Leder forebyggende avdeling sier at ansattes sikkerhet ved bruk av ATV og båt vurderes fortløpende for å sikre arbeidsforholdene til den enkelte, samt at gjeldende regelverk knyttet til dette blir fulgt. Det er viktig at huseier er på plass før feiring og tilsyn begynner, da dette er med å sikre hvis noe skjer på arbeidsplassen.

Tabell 5. Utført feiing og tilsyn i hus og hytter 2021 og frem til 1.11.2022.

År	2021	1.1 til 1.11.2022
Feiing Ørland	1458	1662
Feiing Åfjord	1413	430
Feiing totalt	2871	2092
Tilsyn Ørland	858	1250
Tilsyn Åfjord	656	273
Tilsyn totalt	1514	1523

Kilde: FBRT

Tabellen viser at det er gjennomført 2871 feiinger totalt i hus og hytter i 2021 og 2092 feiinger frem til 1.11.2022. Videre er det gjennomført 1514 tilsyn i hus og hytter i 2021 og 1523 tilsyn frem til 1.11.2022.

Tabell 6. Ikke utført feiing i hus og hytter - 2021 og 2022 hos eierkommunene

Årsaker til ikke utført feiing i eierkommunene	2021	1.1 til 1.11.2022
Avvist	14	8
Adkomst ikke tilfredsstillende	151	107
Lite eller ingen sot	453	583
Husstige ikke på plass	114	88
Diverse annet	63	69
Ingen hjemme	85	144
Ikke besvart (fritidsboliger)	343	101
Utsatt, ny avtale	89	108
Sum ikke utført feiing	1312	1208

Kilde: FBRT

Tabellen viser at det ikke er utført 1312 planlagte feiinger i 2021 og 1208 feiinger frem til 1.11.2022 samt årsaker til dette. Det er flest ikke utførte feiinger knyttet til: lite eller ingen sot, Ikke besvart henvendelse (fritidsboliger), adkomst ikke tilfredsstillende og husstige ikke på plass.

Tabell 7. Ikke utført tilsyn i hus og hytter - 2022 og 2023 hos eierkommunene

Årsaker til ikke utført tilsyn i begge kommuner	2021	1.1 til 1.11.2022
Ikke utført - Avvist	7	5
Ikke utført - ikke besvart (fritidsboliger)	340	99
Ikke utført - Ingen hjemme	110	95
Ikke utført - Utsatt, ny avtale	46	42
Ikke utført - Diverse annet	40	92
Sum ikke utført tilsyn	543	333

Kilde: FBRT

Tabellen viser at det ikke er utført 543 tilsyn i hus og hytter i 2021 og 333 tilsyn frem til 1.11.2022 samt årsaker til dette. Det er flest ikke utført tilsyn er knyttet til: ikke besvart (fritidsboliger) og ingen hjemme.

Tabell 8. Tilsyn i a-, b- og c-objekter i eierkommunene i 2021.

Totalt antall a, b og c-objekter	149	55	204
Totalt antall planlagt	84	45	129
Totalt antall utført	57	32	89
Måloppnåelse i %	68	71	69

Kilde: FBRT

Særskilte brannobjekter defineres i a-, b- og c-objekter. A-objekter er bygninger og områder hvor brann kan medføre tap av mange liv. B-objekter er bygninger, anlegg, opplag, tunneler og lignende som ved sin beskaffenhet eller den virksomhet som foregår i dem, antas å medføre særlig brannfare eller fare for stor brann, eller hvor brann kan medføre store samfunnsmessige konsekvenser. C-objekter er viktige kulturhistoriske bygninger og anlegg.

Tabellen viser at det er en måloppnåelse på 69 prosent av planlagte tilsyn i 2021. Leder forebyggende avdeling viser til at manglende måloppnåelse i 2021 forklares med at det frem til påska 2021 ikke var gjennomførbart med tilsyn grunnet pandemi. Etter påska var en av de ansatte delvis sykemeldt frem til september. Leder forebyggende avdeling gikk ut i permisjon i september. Vikar i deltidsstilling begynte i november.

3.3.3 Kompetanse

Vurderingskriterier som ligger til grunn for kompetanse er:

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over ansattes kompetanse og sikre at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp rekrutteringsutfordringer i selskapet knyttet til hel- og deltidsmannskaper.

Innhentet informasjon

Det er i dag 83 konstabler i selskapet, men det mangler i skrivende stund tre ansatte i Roan knyttet til bemanningskrav. Rekruttering av ansatte i Roan er utfordrende for selskapet, og det jobbes kontinuerlig med løsninger, ifølge brann- og redningssjef.

Leder beredskapsavdeling sier at ingen ansatte i FBRT hadde grunnkurs før 2017. Leder jobbet tidligere på Brannskolen før han fikk vikariat i FBRT og har nå gjennomført grunnkurs for 57 av 83 ansatte. Resterende mannskap har gjennomført internopplæring og skal meldes opp på grunnkurs i januar 2023. Det er gjennomført utrykningslederkurs for 19 mannskaper

slik at alle hovedstasjoner har godkjente utrykningsledere, minimum 4 på hver stasjon (unntatt Roan hvor det er 3 utrykningsledere).

FBRT har kompetanse til å tilby opplæring til ansatte i andre selskaper, men tilbyr ikke dette i dag. Dette begrunnes med at deltakere må inn på øvingsfelt på kampflybasen og da må eksterne kursdeltakere sikkerhetsklareres. Det er en utfordring å få gjennomført sikkerhetsklarering, ifølge leder beredskapsavdeling.

Selskapet har deltidsansatte konstabler i 1,3 prosent deltidsstillinger, dette gir åtte øvelser i året. Resultatet av beredskapsanalysen og ROS-analysen kan vise behov for å revidere stillingsstørrelsene til mannskapet.

Leder beredskaps- og forebyggende avdeling har tidligere brukt systemet FlexitFire for å holde oversikt over mannskapsressursen (kompetanse, øving, opplæring, helse, sertifikater m.m.). Fremover innføres systemet Bliksund for å gi denne oversikten. Systemet vil vise målet med øvelser (etter fastsatt plan), slik at selskapet får planlagt øvelsen ut fra behov og evaluere samt registrere måloppnåelsen når den er avsluttet, ifølge beredskapsleder. Det er lagt opp til at det skal være en internopplæringsperiode før grunnkurset for brannkonstabler gjennomføres. Nye brannkonstabler får utlevert internopplæringshefter som dokumentasjon fra opplæringen. Det samme gjelder for opplæring av ansatte i forebyggende avdeling som har sjekklister og internkontrollhefte ved opplæring for hver ansatt i systemet. Alle feiere har svennebrev, det er i tillegg en lærling som har vært der i 1,5 år. Opplæringen er i samsvar med krav til dette arbeidet, ifølge leder forebyggende avdeling.

Hovedverneombud og tillitsvalgt sier at utdanningen som består av grunnkurs og internopplæring er mye bedre i selskapet nå, men at det er utfordring å involvere de som er ansatt ytterst i distriktene i opplæringen. Ansatte har kompetanse på kurs knyttet til blålyskjøring og kan drive internopplæring. Internopplæringen kjøres hver torsdag. De fleste ansatte har gjennomført internopplæringen. Når man blir ansatt i FBRT skal alle ansatte gjennom en internopplæring, og de får alle utlevert en perm som signeres etter gjennomført opplæring. De sier at mer tid til øvelser savnes av ansatte, de har åtte øvelser på tre timer per år (i en 1,3 prosent stilling). Ofte er det en øvelse knyttet til pågående livstruende vold (PLIVO) og en øvelse på First Responder i regi Norsk Luftambulansse. Dette kommer i tillegg til brannfaglige øvelser.

Bemanningskravet er 16 brannkonstabler hvorav 4 utrykningsledere per brannstasjon. I Roan er det nå 13 brannkonstabler hvorav 3 utrykningsledere. De andre brannstasjonene har god tilgang på søkere, men det er rekrutteringsutfordringer i Roan.

De som er intervjuet nevner følgende kurs som gjennomføres i selskapet: grunnkurs 200 timer, utrykningslederkurs, overbefalsvaktkurs, beredskapskurs, legetest, internopplæring, opplæring av lærlinger og fysisk testing av mannskapet.

3.4 Vurdering

3.4.1 Brann og redningstjeneste

Vurderingskriterier som ligger til grunn for selskapets beredskap er:

- Det skal være utarbeidet oppdaterte beredskapsanalyser for brann- og redningstjenesten i eierkommunene som sikre tilstrekkelig bemanning og utstyr, også til blant annet redningstjenester og tunnelberedskap.
- Samarbeid med andre brann- og redningstjenester for å ivareta beredskapen skal komme frem i dokumentasjonen og formaliseres i avtaler

Revisors vurdering:

Selskapet har utarbeidet beredskapsanalyser, men det er et behov for å oppdatere disse.

Samarbeid med andre brann- og redningstjenester knyttet til beredskap er formalisert.

Fosen brann- og redningstjeneste har i hovedsak systematisk planlegging av det brannforebyggende arbeidet. Imidlertid har beredskapsplanen fra 2018 et behov for revidering ut fra krav i brann- og redningsforskriftens § 6. Det er positivt at det er igangsatt et arbeid for å revidere selskapets beredskapsarbeid og revisor har inntrykk at planarbeidet gjøres ut fra krav i brann- og redningsforskriftens § 6. Der er det krav om at beredskapsarbeidet minimum skal oppdateres hvert fjerde år. Beredskapsanalysen er bestemmende for selskapets omfang og type av utstyr utover minimumskravene til brann- og redningstjenesten og er viktig å få snarlig vedtatt etter revisors vurdering. Det er revisors inntrykk at selskapet har utstyr innenfor minimumsbestemmelsene til brann- og redningstjenester samt ivaretar lovkrav knyttet til redningstjenester og tunnelberedskap i eierkommunene.

Fosen brann- og redningstjeneste har inngått samarbeidsavtale med deltakende kommuner i selskapet Midt-Norge 110 sentralen som omfatter 40 eierkommuner og hvor nabokommuner til eierkommunene deltar. Der sikres det utkalling av tilstrekkelig utstyr og innsatsstyrke etter behov og tilgjengelighet fra ulike brannvesen i nærområdet til selskapet.

3.4.2 Brannforebygging, feiing og branntilsyn av hus og hytter

Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges ut fra behov. Tilstrekkelig med ressurs avsettes til forebyggende arbeid. Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Revisors vurdering:

Selskapet planlegger og utfører det brannforebyggende arbeidet ut fra behov.

Videre er det avsatt tilstrekkelige ressurser til forebyggende arbeid.

Feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter er i samsvar med planlagt aktivitet.

Fosen brann- og redningstjeneste har systematisk oversikt over gjennomført feiing og branntilsyn i hus og hytter. Aktiviteten planlegges ut ifra behovet og følges opp i selskapet med tilstrekkelige ressurser. Statistikken over feiing og branntilsyn av hus og hytter viser at det er en andel som ikke er feiet i eierkommunene. Årsaken til at hus og hytter ikke har gjennomført feiing og branntilsyn er dokumentert, noe revisor vurderer som viktig i planlegging av forebyggingsarbeidet. Det er etter revisors vurdering avsatt tilstrekkelig med ressurser til det forebyggende arbeidet i samsvar med krav i brann- og redningsforskriften § 8.

3.4.3 Tilstrekkelig kompetanse og sikre turnover

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over ansattes kompetanse og sikre at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp rekrutteringsutfordringer i selskapet knyttet til hel- og deltidsmannskaper.

Revisors vurdering:

Selskapet har systematisk oversikt over ansattes kompetanse og følger dette opp med tiltak, dette sikrer at det er i samsvar med krav. Det er noe bemannings- og kompetanseutfordringer som selskapet har oppmerksomhet på.

Fosen brann- og redningstjeneste har etter revisors vurdering en systematisk oversikt over krav til ansattes kompetanse og system på at kompetansekravene skal følges opp. Det er også positivt at selskapet arrangerer mye av opplæringen av ansatte selv, samt gir tilbud om andre kompetansetiltak ved behov. Selskapet har tilstrekkelig bemanning av selskapets brannstasjoner, med unntak av Roan brannstasjon, hvor det mangler tre brannkonstabler samt en uttrykkningsleder ut fra gitte krav i brann- og redningsforskriftens § 13. Det er etter revisors

vurdering viktig for selskapet å videreføre arbeidet med å følge opp rekrutteringsutfordringer knyttet til Roan brannstasjon for å ivareta tilstrekkelig beredskap.

4 SELSKAPETS ØKONOMISTYRING

4.1 Problemstilling

I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?

4.2 Revisjonskriterier

Kriterier for hvordan økonomistyringen i interkommunale selskap skal utføres er formalisert i lov om interkommunale selskaper. Utledningen er omtalt i vedlegg 1, og utledede kriterier er angitt under vurderingene i kapittel 4.4.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for økonomistyringen er:

- Selskapets ledelse skal gjennomføre nødvendige kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik i budsjettåret.
- Videre skal ledelsen foreslå budsjettendringer som er nødvendig for å oppfylle kravet til realisme og balanse.
- Ledelsen i selskapet bør gjennomføre kostnadseffektive vurderinger av selskapets drift (Beskrivende punkt).

4.3 Innhentet informasjon

Budsjettoppfølgning, årsbudsjett, årsregnskap og økonomiplan

Styreleder sier at det orienteres om selskapets økonomi i alle styremøter. Ifølge styreleder snur selskapet på hver enkelt krone for å få effektiv ressursbruk. Mannskapet og ledelsen gjør ifølge styreleder en veldig bra jobb; de gir gode tjenester og holder seg til budsjetter, og avvik varsles umiddelbart. Styreleder sier i sitt hørings svar til rapporten at selskapet leverer en årsrapport som er veldig grundig med både bilder, forklaringer og en økonomisk oversikt i driftsåret.

Brann- og redningssjef sier at tidligere brannsjef holdt kostnadene nede, dette merkes nå da det er vanskeligere å få tilstrekkelige midler fra eierkommunene og man er lønns- og utstyrmessig noe under tilsvarende virksomheter i nærområdet.

Revisor har gjennomgått innkallinger og protokoller til styret i 2021 og 2022 og kan ikke se at det er egne saker i styret med dokumenterte budsjettkontroller med avviksforklaringer knyttet til budsjett og regnskap i løpet av året. Det har heller ikke vært saker knyttet til en gjennomgang av selskapets helhetlige økonomiske drift med fokus på kostnadseffektivitet.

Revisor kan heller ikke se at det er referert til orienteringssaker i styret knyttet til budsjettkontroller.

I lov om interkommunale selskaper vises det til følgende krav i § 19 Budsjettavvik:

Er det grunn til å anta at det blir vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet, skal selskapets styre straks gi melding om forholdet til representantskapets medlemmer. Representantskapets leder skal sørge for at det avholdes møte i representantskapet til behandling av saken. På møtet skal styret redegjøre for grunnen til budsjettavviket og legge frem forslag til revidert budsjett.

I økonomireglement for FBRT fra 2011, vedtatt av styret i sak 14/2011, vises det til følgende krav i kapittel 10.3 Rapportering.

FBRT skal utarbeide oversikt over driftsutgifter og driftsinntekter innenfor de enkelte underkapitler samt gi de nødvendige kommentarer hvert tertial.

Regnskapsrapportene sendes fra Fosen regnskap til brann- og redningssjef i Fosen brann- og redning ved forespørsel, sist i september 2022. Rapportene er også blitt sendt i forbindelse med budsjettkontroll, planlegging av neste års budsjett og i forbindelse med styremøter. Noen rapporter sendes også til avdelingsledere. Budsjettoppfølging gjøres nå periodevis per avdeling i selskapet og rapporteringen følger budsjettoppsettet. Økonomisjefen i Ørland kommune er i tvil om det er laget tertialrapporter for selskapet og mener det bør være tertialvis rapportering som behandles som egen sak i styret. Rapportene omfatter både budsjett og regnskap. Selskapet har ikke hatt behov for budsjettendringer. Budsjettet har hatt noen reserver som håndterer økninger noen steder.

I 2022 har man gjennomført fire arbeidsmøter/strategimøter med deltakere fra selskapets ledelse og styre, ordførere fra eierkommunene og administrativ ledelse fra eierkommunene. Representantskapsmedlemmer deltok ut fra behov. I møtene diskuterte de selskapets strategi og dialog med eierkommunene, hvordan selskapet skal gi tjenester til den enkelte eierkommune (revidert tjenesteavtale og selskapsavtale) og selskapets kjøp av tjenester fra eierkommunene.

Budsjett 2021

Brann- og redningssjef sier at det ble budsjettert med 7,8 prosent økning i budsjettet for 2022, men det ble bevilget 3,2 prosent økning i representantskapet. Ett av punktene omfattet tillegg SFS 2404⁶ til konstablene. Dette var budsjettert, men måtte strykes da det koster 1 million kroner totalt. Nærliggende selskap betaler kr 12 000 per person i slikt tillegg. Hovedtillitsvalgt og verneombud sier at i 2021 fikk de kr 1000 og de ble gitt signaler om at dette skulle økes i 2022. Det er stilt krav om 12.000 pr år, som er snitt i de andre selskapene.

Representantskapet vedtok i sak 10/2021 den 17.11.2022 at budsjettforslaget for 2022 med økning på 7,7 prosent ikke godkjennes og at det måtte leveres et justert budsjett som vedtas i styret og sendes representantskapet så snart det foreligger.

Styret behandlet et revidert budsjettforslag for 2022 i sak 18/2021 den 26.11.2021. «Det framlagte budsjettet for 2022 er justert ned til den økning representantskapet i møte 17. november 2021 kan godkjenne, fra 7,7 prosent til 3 prosent, og budsjettet vedtas». I styrets sak 11/2022 den 9. september er budsjett for 2022 behandlet på nytt knyttet til at opprinnelig budsjettoppsett ikke er helt i tråd med formalt krav for oppsett i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper. Nytt budsjett ble behandlet i styret i oktober med endret oppsett.

Revisor har ikke mottatt innkalling eller protokoll fra representantskapet som viser at budsjett for 2022 er vedtatt etter justering. Dette er samstemt med øvrig intervjuinformasjon som sier at justert budsjett for 2022 ikke ble vedtatt av representantskapet. Representantskapet ble orientert om budsjett 2022 den 22.11.2022 i sak 4/2022 vedrørende budsjettforslag 2023. Der ble følgende vedtatt: «Representantskapet vedtar framlagt budsjett for 2023, med en økning i rammen på 3,7 prosent i forhold til budsjett for 2022, noe som er i henhold til beregnet utgiftsvekst i kommunal sektor for øvrig».

I forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper⁷ vises det til følgende krav i § 2 Årsbudsjett:

Representantskapet skal innen årets utgang fastsette bindende økonomiske rammer for selskapets drift og investering for kommende kalenderår.

⁶ I SFS 2404 er all hjemmевakt lagt utenfor arbeidstidens uketimetall. Dette knyttes til at Hjemmевakt vil normalt begrense bevegelsesfriheten og innebærer enkelte restriksjoner for den som har vakt, noe som kompenseres.

⁷ FOR-1999-12-17-1568

I selskapsavtalen for FBRT, kapittel fire, vises det til at det skal avholdes to representantskapsmøter i året. Innen utgangen av november skal det avholdes møte til behandling av blant annet budsjett og økonomiplan.

Brann- og redningssjef sier at økonomisjefen i Ørland kommune har vært rådgiver til budsjettet for 2023. Forarbeidet viser et behov i selskapet på 12-13 prosent økning fra forrige år, hovedsakelig vedrørende lønn. Feierne er underbetalt i forhold til omkringliggende kommuner. Fritidsfeieren skal ha tillegg knyttet til ugunstig arbeidstid.

Beredskapsleder deltar ikke i økonomistyringen av selskapet. I utlysningsteksten for hans stilling sto det blant annet at han skal ha personalansvar, budsjettstyring med mer, men han jobber mest som fagansvarlig beredskap.

Leder forebyggende avdeling sier hun melder inn behov vedrørende forebyggende i budsjettarbeidet, men kunne vært mer involvert i budsjettarbeidet. Hun har mulighet for å si sin mening og får uttale seg om forslaget. Hun har det minste budsjettet, med kun kurs og kompetanseheving utenom lønn og kontorutstyr. Hun mener at levetid på utstyr og kjøretøy burde vært klarlagt for å få en større forståelse for bruk av driftsmidler i selskapet.

Leder for Fosen regnskap/økonomisjef i Ørland sier at Fosen regnskap fører regnskap og kjører årsavslutning for selskapet. Økonomisjefen i Ørland har deltatt i regnskapsavslutningen og ved utarbeidelsen av budsjettet for 2022 og 2023. Økonomisjefen mener ledelsen i selskapet er opptatt av det faglige. De holder budsjettet, men han er noe usikker på om økonomistyring har vært fokus. Økonomisjefen har ikke deltatt i styremøtene vedrørende budsjettbehandling. Han har bedt seg inn i budsjettarbeidet fordi han synes de tidligere budsjettene var for lite informative til styret. Selskapet har et forbedringspotensial innen budsjettarbeid. Selskapet har ikke hatt forskriftsmessig oppsett av budsjett og regnskap før 2022, dette ble endret etter innspill og krav fra revisjonen. Økonomisjefen mener at budsjettet gir et riktig bilde av dagens situasjon, men det er lagt på et gjennomsnitt, da antall utrykninger ikke kan budsjetteres. Selskapet sliter med kostnadsøkninger, spesielt på drivstoffsida og lønnsøkninger i budsjett for 2023.

Regnskap 2021

Regnskapet for 2021 ble behandlet av styret i sak 3, 2022, den 18.2.2022 og det ble fattet følgende vedtak: «Driftsregnskapet vedtas som fremlagt, investeringsregnskapet vedtas som fremlagt med et merforbruk på kr 362 033. Merforbruket dekkes med lån». Regnskapet for 2021 ble behandlet i representantskapet i sak 3/2022 den 22.11.22. Driftsregnskapet ble vedtatt som fremlagt og investeringsregnskapet ble vedtatt som fremlagt med et merforbruk på kr 362 033 som dekkes med lån. Revisjonsberetning var ikke vedlagt saken.

Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskap⁸ vises det til følgende krav i § 4:

Årsregnskapet skal være avlagt innen 15. februar påfølgende år. Det skal være revidert innen 15. mars. Årsregnskapet med revisjonsberetning og årsberetning skal fastsettes av representantskapet før 1. mai.

I selskapsavtalen til FBRT kapittel fire, vises det til at det skal avholdes to representantskapsmøter i året. Det første møtet skal avholdes innen utgangen av mai måned og behandle blant annet årsregnskap og årsberetning. Det er ikke krav til fremleggelse av revisjonsberetning i selskapsavtalen.

Økonomiplan

Revisor har gjennomgått styrets og representantskapets innkallinger og protokoller for 2021 og 2022. Det er behandlet et årsbudsjett og en investeringsplan for 2022-2026 for FBRT i sak 5/2022. Denne viser behovet for investeringer i selskapet. Det er ikke behandlet en fire-årig økonomiplan for FBRT, verken i styret eller i representantskapet.

I lov om interkommunale selskaper vises det til følgende krav i § 20 Økonomiplan:

Representantskapet skal en gang i året vedta selskapets økonomiplan. Den skal legges til grunn ved selskapets budsjettarbeid og øvrige planleggingsarbeid. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansieringen av disse i denne perioden. I økonomiplanen skal det inngå en oversikt over selskapets samlede gjeldsbyrde og utgifter til renter og avdrag i planperioden.

I selskapsavtalens kapittel 4 (bokstav) d, heter det at representantskapet skal vedta selskapets økonomiplan innen utgangen av november. I selskapets økonomireglement heter det i punkt 9.2 at i henhold til selskapsavtalen skal styret gi innstilling til representantskapet til selskapets økonomiplan.

Brann- og redningssjef sier at når det gjelder økonomi, har han erfart at det selskapet jobber med er budsjett, regnskap og investeringsplan. Selskapet har ikke et skriftlig dokument på økonomiplan. Selskapet følger stort sett eierkommunenenes økonomiske situasjon. Nå når kommunene har bygd tre, og snart bygger den fjerde brannstasjonen, driftes brannvesenet

⁸ FOR-1999-12-17-1568

forholdsvis likt for hvert år. Selskapets pengebruk består deretter av drift og evt. framtidige investeringer. Lokalene er eierkommunenes ansvar. Antall ansatte styres av krav fra DSB, både faste stillinger og antall deltidsstillinger. Forandring på dette styres av økt innbyggertall

Beskrivende punkt: Ledelsen i selskapet bør gjennomføre kostnadseffektive vurderinger av selskapets drift (Beskrivende punkt).

Revisor har ikke fått dokumentert helhetlige gjennomganger av kostnadseffektive vurderinger av selskapets drift, og kan ikke se at dette er gjennomført.

4.4 Vurdering

Selskapets ledelse skal gjennomføre nødvendige kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik i budsjettåret. Videre skal ledelsen foreslå budsjettendringer som er nødvendig for å oppfylle kravet til realisme og balanse.

Revisors vurdering:

Selskapets ledelse har gjennomført uformelle kontrolltiltak for å avdekke budsjettavvik gjennom året. Det har ikke vært behov for budsjettendringer siste budsjettår, utfra tilgjengelig informasjon.

Det er imidlertid sentrale formelle mangler knyttet til lovkrav som ikke følges opp i økonomiarbeidet.

Det er revisors inntrykk utfra intervjudata at det er fokus i selskapets ledelse og styre på økonomi- og budsjettstyring. Det oversendes rapporter fra Fosen regnskap om budsjettoppfølging gjennom året til selskapets ledelse, som danner grunnlag for økonomioppfølgingsarbeidet. Det er imidlertid en mangel at budsjettkontrollene ikke dokumenteres i styrets protokoller i en egen sak. Dette kunne sikret at representantskapet får saker til behandling ved behov for budsjettendringer og at denne er underlagt kontroll, noe som er et krav i lov om interkommunale selskaper § 19. Tertiårlige budsjettkontroller er videre krav i selskapets økonomireglement kapittel 10.3 noe som mangler dokumentert i 2021 og 2022 i selskapets styreprotokoller.

Revisor kan ikke se at representantskapet har behandlet selskapets reviderte årsbudsjett for 2022. Dette følger av krav i lov om interkommunale selskaper, § 2 årsbudsjett. Revisor ser at styret har behandlet budsjett for 2022 i sak 18/21 og at det er justert etter representantskapets føringer i 2021. Revisor har videre fått informasjon om at budsjettoppsettet for 2022 ikke var etter formelle krav til oppsett. Disse er blitt justert og behandlet på nytt av styret i oktober 2022.

Selskapets årsregnskap for 2021 ble ikke behandlet innen 1. mai som er fristen for representantskapet. Årsregnskapet for 2021 ble behandlet den 22.11.22 i representantskapet. Revisjonsberetning var ikke vedlagt saken. Kravene til behandling av årsregnskap følger av forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper, § 4. Dette må få betydning for den årlige møteaktiviteten i representantskapet, slik at den gjennomføres før 1. mai og ikke innen utgangen av mai som er kravet i selskapsavtalen. Det er behov for å endre selskapsavtalen på disse punktene, slik at den blir i samsvar med forskriftskrav.

Det mangler videre å behandle en økonomiplan i Fosen brann- og redningstjeneste. Dette er det krav om i lov om interkommunale selskaper § 20, Økonomiplan. Kravet omfatter at representantskapet en gang i året skal vedta selskapets økonomiplan, etter innstilling fra selskapets styre. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansiering av disse i denne perioden samt gjeldsbelastning.

Revisor ser at selskapet har leid inn kompetanse knyttet til budsjettarbeid fra en av eierkommunene. Det er revisors inntrykk at selskapet har mangler i den formelle økonomikompetansen, og at tiltak må vurderes for å styrke denne både i selskapets administrasjon og styre.

5 SELSKAPETS INTERNKONTROLL

5.1 Problemstilling

Har Fosen Brann- og redningstjeneste IKS etablert et tilfredsstillende system for internkontroll?

5.2 Revisjonskriterier

Kriterier for hvordan internkontrollen i interkommunale selskap skal utføres er formalisert i lov om interkommunale selskaper. Den viser til at kommunelovens krav til internkontrollen gjelder. Det er videre veiledere både fra kommunal- og moderniseringsdepartementet og KS som utleder bestemmelsene knyttet til internkontrollen nærmere. Utledningen er omtalt i vedlegg 1, og de utledede kriteriene er angitt innledningsvis for hvert enkelt tema under vurderingene i kapittel 5.4.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for selskapets internkontroll er:

- Det skal utarbeide beskrivelse av oppgaver og ansvar for lovpålagte oppgaver innen brann- og redningstjenester og ansattes fysiske arbeidsmiljø.
- Videre skal det etableres nødvendige rutiner for gjennomføring av lovpålagte oppgaver for brann- og redningstjenester.
- Det er også krav til å gjennomføre risikoanalyser for avvik knyttet til lovpålagte oppgaver innen brann- og redningstjenester og følge opp avvik.
- Avslutningsvis skal rutiner evalueres og endres ved behov.

5.3 Innhentet informasjon

Beskrivelse av oppgaver og ansvar er beskrevet og kjent

Brann- og redningssjefens instruks er beskrevet i dokumentet «HMS FBRT - instruks, prosedyrer og internkontroll». Der beskrives også stillingsinstruks for brannmannskap. Dokumentet er datert juli 2018.

Lederne for beredskapsavdeling og forebyggende avdeling har ikke beskrevet stillingsinstruks for sine ansvarsområder. Beredskapsleder sier at det var beskrevet flere ansvar for hans rolle i utlysningsteksten, enn det han jobber daglig med. Ansatte som er intervjuet i selskapet sier de er kjent med sine arbeidsoppgaver, uten at det foreligger stillingsinstruks til disse som er gjort kjent.

De som er intervjuet fra selskapet viser til at det overordnede dokumentet «Internkontrollsystem og rutiner for Helse, Miljø og Sikkerhet» i selskapet skulle vært revidert,

og flere sier de har vært ukjent med innholdet i dokumentet. Den er datert 1.10.2018 av tidligere daglig leder i selskapet. Videre vises det til følgende styrende dokumenter:

- Brannordningen for FBRT vedtatt i 2018
- ROS analysen for FBRT revidert i 2017
- Personalthåndbok med etiske retningslinjer datert 2018
- Økonomireglementet – vedtatt av styret i 2011

Utarbeidet nødvendige rutiner for lovpålagte oppgaver

De som er intervjuet, viser til at dokumentet «HMS FBRT - instruks, prosedyrer og internkontroll» er kjent og er godt innarbeidet i selskapet. De sier at dette ble revidert i 2020. Imidlertid er ikke revisjonsdato oppdatert i dokumentet. Prosedyrehåndboka handler om prosedyrer for beredskap og innsats ved brann og ulykke, bruk av utstyr, samarbeid med andre nødetater, avvikshåndtering etc. Prosedyrene knyttes til selskapets lovpålagte oppgaver og andre oppgaver som utføres av selskapet.

Det er andre prosedyredokumenter som ligger på forebyggende sitt digitale mappesystem. Leder forebyggende avdeling sier det er nødvendig å samle og rydde i de enkelte dokumentene. Selskapet har årlige juleøvelser og evaluerer hva som har skjedd i løpet av året på beredskapsavdelingen. På forebyggende avdeling avholdes møter etter fast oppsatt møteplan og evaluering av innværende år er fast tema på årets siste møte. Leder forebyggende avdeling sier de har laget gode rutiner og prosedyrer, men disse må samles. ROS-analysene er nå på plass og er grundige, spesielt etter at risiko- og sårbarhetsanalysen er tatt inn, ifølge de som er intervjuet.

Det er, som tidligere nevnt et overordnet dokument «Internkontrollsystem og rutiner for HMS i FBRT», datert 1.10.2018. Dokumentet beskriver bruk av selskapets internkontrollsystem, mål, risiko, bedriftshelsetjeneste, opplæring, verneombud, møter, introduksjonsprogram, oppfølging av sykefravær, medarbeidersamtaler, fysiske og kjemiske forhold, brann- og beredskapsutstyr, miljø, osv. Dette dokumentet er imidlertid mindre kjent av ansatte, ifølge intervjuinformasjon.

Flere av de som er intervjuet sier at de styrende dokumentene i selskapet ikke ligger i et elektronisk kvalitetssystem som sikrer en påminnelse om gjennomgang og revisjonsfrist av disse.

Revisor har i undersøkelsen fått informasjon om at det er flere administrative systemer som er manuelle og arbeidskrevende for selskapet å håndtere. Disse er:

FBRT er ikke arkivpliktig, men journalpliktig. De mistet tilgangen til Ørland kommunes arkiv- og saksbehandlingssystem da kommunene skiftet ut ePhorte. Dette medfører at FBRT nå bruker kun papirarkiv. Gamle saker kan søkes fram i ePhorte, men de må ta kopi av dokumentene og legge dem i fysisk arkivmappe. Dette tar veldig mye tid og de får mye i retur, da det nå ikke utføres verifikasjon av adresser og små feil i adressefelt ikke aksepteres av Posten. De sender brev i posten og kopi på epost. De får brev inn i Altinn, men de må skrive ut brevene og legge i arkivmapper. Arkivsystemet er resurskrevende og sårbart. Mye av ansattes tid som kunne vært brukt på annet arbeid brukes nå på et manuelt arkiveringssystem. Per tiden legges det heller ikke ut postlister som sikrer innsyn i dokumenter tilknyttet selskapet. Representantskapet vedtok i sak 5/2022 investeringsplan FBRT 2022-2026 følgende: Representantskapet vedtar investeringsplan for FBRT 2022-2026, som er i samsvar med styrets vedtak og tar høyde for innkjøp av arkivsystem (kr 200 000) i 2023.

Lønnssystemet for variabel lønn er manuelt, fast lønn kjøres av Fosen lønn. Alle uttrykninger føres på papirlister. Det er en utfordring å få koblet deltidsansatte til kommunens lønnssystem, derfor er dette papirbasert. Tidligere ble heltidsansattes timebruk registrert i systemet Mintid, men dette ble sagt opp under kommunesammenslåingene. Selskapet har ikke elektronisk system for registrering av arbeidstid og fleksitid, kun den ansattes egne manuelle registrering. Leder forebyggende avdeling sier det er utfordrende å få brukt opp ferie og avspasering på grunn av høy arbeidsbelastning. Det er ikke system for å følge opp arbeidstidsbestemmelsene samt ansattes fleksitid i selskapet.

Avdekke og følge opp avvik – risiko for avvik

Internkontrollen utføres praktisk av lederteam som har ukentlige ledermøter hvor brann- og redningssjef, leder beredskapsavdeling, leder forebyggende avdeling og leder feieravdeling deltar. Hovedverneombudet sier at det gjennomføres vernerunde på brannstasjonene hvert år og mener at dokumenterte feil og mangler blir raskt rettet opp av ledelsen. Det gjennomføres årlig HMS-runde i alle enheter. Avvikssystem med QR-koder henger på alle stasjoner og det er enkelt for ansatte å melde avvik elektronisk. Tillitsvalgssystemet fungerer i selskapet, hvor hovedtillitsvalgt er stedlig plassert i Åfjord og hovedverneombud i Bjugn.

Det arrangeres møter med ansatte før jul på alle brannstasjoner hvor det er en gjennomgang av årets hendelser og planer fremover. Avvikssystemet Flexitfire med QR-koder tilknyttet skjema laget i Google Forms brukes. Melder får ikke melding dersom avvik ikke blir fulgt opp, men avviket blir liggende i felles postmottak hvor alle lederne har tilgang. Dersom noen avvik ikke blir fulgt opp på grunn av sykdom, kan andre ledere følge opp avviket.

Hovedverneombud og tillitsvalgt sier at avvik meldes via QR-kode som er slått opp på veggene på alle stasjoner. I tillegg er det tavler på stasjonene hvor avvikene også skrives og at de er meldt inn. Alle ansatte kan registrere avvik. Oppfølging av avvikene kunne skjedd raskere, men det blir gjort. Tilbakemelding til melder skjer noen ganger. Avviket kan være fikset selv om tilbakemelding mangler. Tillitsvalgt og hovedverneombud mener at beredskapsleder har veldig mange oppgaver og burde hatt en nestkommanderende knyttet til stillingen for oppgavefordeling.

Ansattes fysiske arbeidsmiljø er mye bedre, ifølge de som er intervjuet. De viser til at brannstasjonene er oppgradert i selskapet med unntak av Roan brannstasjon, som har mangler knyttet til det fysiske arbeidsmiljøet. Videre er det fortsatt noe behov for utskifting av arbeidsklær for å sikre ansattes fysiske arbeidsmiljø ved utrykninger.

5.4 Vurdering

Selskapet skal utarbeide beskrivelse av oppgaver og ansvar for lovpålagte oppgaver innen brann- og redningstjenester og ansattes fysiske arbeidsmiljø. Videre skal det etableres nødvendige rutiner for gjennomføring av lovpålagte oppgaver for brann- og redningstjenester. Det er også krav til å gjennomføre risikoanalyser for avvik knyttet til lovpålagte oppgaver innen brann- og redningstjenester og følge opp avvik. Avslutningsvis skal rutiner evalueres og endres ved behov.

Revisors vurdering:

Selskapet har i hovedsak beskrevet oppgaver og ansvar for lovpålagte oppgaver med rutiner og risikoanalyser samt system for å følge opp avvik. Det er imidlertid behov for revidering av rutiner jevnlig samt etablere stillingsinstrukser og gjøre disse bedre kjent blant ansatte.

Fosen brann- og redningstjeneste har i hovedsak utarbeidet beskrivelse av oppgaver og ansvar. Det er noen mangler knyttet til stillingsinstruksene for leder forebyggende avdeling og leder beredskapsavdeling, som bør utbedres, etter revisors vurdering.

Det er utarbeidet rutiner og prosedyrer for selskapets lovpålagte oppgaver, disse er oppdaterte. Det er overordnede administrative styringsdokumenter som ikke er oppdaterte og har behov for en revisjon. Dette gjelder Internkontrollsystem og rutiner for HMS i FBRT fra 2018. Også økonomireglementet fra 2011 har tilsvarende behov. Det mangler et kvalitetssystem i selskapet som gir en oversikt over selskapets styrende dokumenter, revisjonsfrist og ansvarlige for oppfølging av dokumentene. Dette hadde vært til hjelp for å

holde oversikt og sikre jevnlige oppdateringer av selskapets styrende dokumenter, etter revisors vurdering.

Det er flere manuelle systemer i selskapet som er arbeidskrevende å håndtere. Dette gjelder arkivsystemet, systemet for variabel lønn og oppfølging av ansattes arbeidstid. Det er vedtatt å kjøpe inn et nytt arkivsystem i selskapet (2023), noe som er et viktig tiltak.

Det er revisors inntrykk at selskapets avvikssystem fungerer hensiktsmessig ved at avvik meldes, og følges opp av ledelsen i selskapet. Ansattes fysiske arbeidsmiljø er også bedret i selskapet, også gjennom oppgradering av brannstasjoner, noe som fortsatt har fokus.

6 HØRING

En foreløpig rapport ble sendt på høring den 9.1.2023 til selskapets ledelse (daglig leder og styreleder) og kommunen v/eierrepresentanter. Høringssvaret fra selskapet ble mottatt 24.1.2023 og er vedlagt rapporten i vedlegg 3. Høringssvaret fra kommunen ble mottatt 26.1.2023 og er vedlagt i vedlegg 4.

Våre kommentarer til høringssvaret fra selskapets ledelse:

Vi har tatt med informasjon i datadelen kapittel 4.3 fra styreleder som sier at «selskapet leverer en årsrapport som er veldig grundig med både bilder, forklaringer og en økonomisk oversikt i driftsåret». Utover dette er ikke rapporten endret.

Våre kommentarer fra høringssvaret fra kommunen:

Revisor har ikke endret rapporten knyttet til kommunens høringssvar.

7 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

7.1 Konklusjon

Vi konkluderer med følgende for hver problemstilling:

Ivaretar Fosen Brann- og redningstjeneste IKS sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk?

Revisor konkluderer med at selskapet ivaretar sitt ansvar i henhold til gjeldende regelverk, dette gjennom at beredskapsarbeidet er systematisk. Imidlertid må beredskapsanalysen revideres og vedtas på nytt, ut fra nye krav. Beredskapsanalysen er styrende for selskapets arbeid og er viktig å få snarlig vedtatt. Det er systematisk oversikt over det forebyggende arbeidet i eierkommunen knyttet til hus og hytter samt branntilsyn og at dette følges opp. Det er systematisk oversikt over ansattes kompetanse og kompetansekrav til ansatte følges opp. Det er noe manglende bemanning knyttet til Roan brannstasjon og rekrutteringsutfordringen må fortsatt ha selskapets oppmerksomhet.

I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?

Revisor konkluderer med at selskapet har flere formelle mangler i selskapets økonomistyring, men at økonomistyringen har fokus i selskapet. Manglene knyttes til at det mangler en formell sak i styret i budsjettåret knyttet til budsjettkontroll i 2021 og 2022. Selskapet har ikke vedtatt en økonomiplan i samsvar med lov om interkommunale selskaper § 20 i denne perioden. Årsbudsjettet for 2022 er ikke vedtatt av representantskapet, dette er ikke samsvar med lov om interkommunale selskaper § 2. Det har videre vært formelle feil i budsjettoppsettet til selskapet for 2022. Selskapets årsregnskap for 2021 ble ikke behandlet av representantskapet innen fristen, som i forskriften er satt til 1. mai, og revisjonsberetning ble ikke vedlagt saken. Kravene følger av forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper. Det er viktig at manglende krav knyttet til at møteaktiviteten i representantskapet for regnskapsbehandlingen settes før 1. mai og at revisjonsberetning skal vedlegges saken, tas inn i selskapsavtalen.

Har Fosen Brann- og redningstjeneste IKS etablert et tilfredsstillende system for internkontroll?

Revisor konkluderer med at selskapet i utgangspunktet har et tilfredsstillende system for internkontroll, men mangler jevnlig revidering og oppfølging av sentrale dokumenter. Det er noen mangler knyttet til ansattes stillingsinstrukser, samt å oppdatere styrende dokumenter i selskapet og gjøre disse kjent blant ansatte. Selskapet mangler et systematisk kvalitetssystem for internkontrollens dokumenter, for å sikre tilstrekkelig oppfølging av disse. Det er flere

manuelle systemer knyttet til arkiv og variabel lønn samt oppfølging av arbeidstid, som er arbeidskrevende å håndtere i selskapet.

7.2 Anbefalinger

Revisor anbefaler Fosen brann- og redningstjeneste å:

- Vedta ny beredskapsanalyse for selskapets virksomhet.
- Sikre at økonomistyringen med formelle økonomidokumenter i selskapet behandles etter formelle krav til dette i styrende organer. Kompetansetiltak knyttet til økonomistyring kan med hensikt vurderes i selskapets ledelse og styre.
- Revidere selskapsavtalen knyttet til påpekte mangler.
- Revidere flere dokumenter knyttet til selskapets internkontroll.
- Vurdere et helhetlig kvalitetssystem for å sikre jevnlig oppfølging av selskapets rutiner og prosedyrer.

KILDER

- Lov om kommuner og fylkeskommuner – Lov-2018-06-22-83
- Lov om Interkommunale selskap – Lov-1999-01-29-6
- Lov om vern mot brann (brann- og eksplosjonsvernloven) – Lov-2019-12-20-95
- Forskrift om brannforebygging med veileder – For-2015-12-17-1710
- Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene med veileder - For-2021-09-15-2755
- Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS, 2020
- Veileder om internkontroll i kommunesektoren, kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021
- Veileder for internkontrollen i kommunale virksomheter (orden i eget hus), KS, 2020

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Kommunens eierstyring

Eiernes styringsdokumenter

Kommunelovens krav § 26-1: Eiermeldingen vedtas en gang i valgperioden (minimumskrav) av kommunestyret. Eiermeldingen må inneholde:

- Kommunens prinsipper for eierstyring,
- oversikt over virksomheter kommunen har eierinteresser i,
- formål med eierinteresser

KS anbefaling 4 - Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om:

- Eide selskapene for kommunestyret eller fylkestinget
- Årlig revidering av eiermeldingen knyttet til (økonomi, eller andre spesielle forhold i selskapene, nye styremedlemmer etc.)
- Selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.
- Organisere en administrativ støttefunksjon - sikre betryggende saksbehandling jf. KL §13-1. Et (eierskapssekretariat) som forbereder saker til politisk behandling og er uavhengig selskapene

Lov om interkommunale selskap stiller i § 4 krav til at det skal være en selskapsavtale og angir at selskapsavtalen minst skal inneholde følgende:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne
3. selskapets formål
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor
5. antall styremedlemmer
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen

8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner

Lov om interkommunale selskap stiller i § 14 krav om daglig leder i selskapet og skal følge retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

Lov om interkommunale selskap stiller i § 30 til 32 krav knyttet til uttreden av selskapet, utelukkelse og oppløsning av selskapet.

KS anbefaling 3 - Sørge for god kunnskap og opplæring til folkevalgte om eierskap

- Eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i valgperioden
- Viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av selskapets eierorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen:

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som utvalgte krav i IKS-loven krever
- Kommuner skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet.
- Kommunen bør årlig få en rapport om status i selskapene sine
 - Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring til folkevalgte
 - o Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden
 - o Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

Eierrepresentasjon

IKS-loven § 6 slår fast at selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Videre går det fram at vedkommende kommunestyre oppnevner selv sine representanter og det skal oppnevnes minst like mange varamedlemmer som faste medlemmer. Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Den enkelte deltaker kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden. Nyvalg skjer for den gjenværende del av valgperioden.

KS anbefaling 7 - Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som kommunens valgte representanter i eierorganet, videre:

- velge eierrepresentanter av kommunestyret med minst to varamedlemmer (IKS)

- dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet.
- etablere forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen:

Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan og oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år.

- Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning.
- System som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av representantskap/eiermøter praktiseres.

Representantskapsmøter

KS Anbefaling 6: Holde jevnlig eiermøter.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger. Et eiermøte er et møte mellom eierne, styret og daglig leder for selskapet med gjensidig informasjonsutveksling og drøftinger. KS anbefaler at slike møter gjennomføres med jevne mellomrom.

KS anbefaling 1, 4, 19: kommunens eierstyring kan også omfatte eiers krav knyttet til selskapenes samfunnsansvar. Prinsipper knyttet til selskapenes forvaltning av samfunnsansvar er knyttet til regeletterlevelse og omdømme

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen:

- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver for å informere eier om aktuelle tema for selskapet
- Årlig rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar til eier

Valg av styre

Lov om interkommunale selskaper:

Lovens § 10 viser til at Styret og styrets sammensetning, 2 ledd: styremedlemmene velges av representantskapet med unntak av ansatte representant som velges av ansatte i selskapet, jf 9 ledd. Begge kjønn skal være representert jf. 1. ledd som viser til aksjelovens bestemmelser: Har styret to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert. Har styret fire eller fem

medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Har styret seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.

KS anbefaling 9 - Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

- Eier bør sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet – komplementær kompetanse og erfaring
- Vurdere habilitet (Dokumentert) ved valg av sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger inn i styret i et kommunalt eid selskap. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det uhensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap.
- Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem.
- Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.

KS anbefaling 10 – vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser

- Vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser
- Det bør lages retningslinjer/instruks som regulerer valgkomiteens arbeid

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.
- Eier bør ha et system for å unngå inhabilitet og unngå at sentrale folkevalgte og administrative ledere velges som styremedlemmer der kommunen har eierinteresser
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret

Selskapets pliktige oppgaver

Kommunen skal sørge for etablering og drift av et brannvesen som ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver. Dette er beskrevet i lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker i § 9. Videre at kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet tilpasses de oppgaver de står overfor.

Videre er brannvesenets oppgaver beskrevet i samme lov § 11. Der heter det at brannvesenet skal blant annet gjennomføre brannforebyggende tilsyn, være innsatsstyrke ved brann og akutte ulykker og sørge for feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

I brann- og redningsforskriften om brannvesen § 6 heter det at kommunen skal organisere, bemanne og utruste brann- og redningsvesenet på bakgrunn av en: a. risiko- og sårbarhetsanalyse, b). forebyggende analyse og c). beredskapsanalyse. Videre at analysene skal oppdateres ved endringer i risiko og sårbarhet som kan få betydning for tjenesten, minimum hvert fjerde år.

Dokumentasjonen skal vise hvilke uønskede hendelser brann- og redningsvesenet er organisert, bemannet og utrustet for, og hvilke hendelser de ikke kan håndtere. Dersom slike hendelser planlegges håndtert sammen med andre brann- og redningsvesen eller andre samvirkeaktører, skal dette fremgå i dokumentasjonen og av avtale.

Veilederen til brann- og redningsforskriften (s. 52) viser til at Brann- og redningsvesenets utstysbehov vil alltid henge sammen med risiko og sårbarhet som finnes i innsatsområdet der det forventes en innsats fra brann- og redningsvesenet. Det fremgår av bestemmelsens andre ledd at brann- og redningsvesenet som et minimum må ha egnet utstyr til slukke- og redningsinnsats ved branner, trafikkulykker og overflateredning ved ulykker i vann. Utover disse minimumskravene er det behovene som kommer frem gjennom risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen som avgjør omfang og type av utstyr som brann- og redningsvesenet må disponere.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for beredskap er:

- Det skal være utarbeidet oppdaterte beredskapsanalyser for brann- og redningstjenesten i eierkommunene som sikre tilstrekkelig bemanning og utstyr, også til blant annet redningstjenester og tunnelberedskap.
- Samarbeid med andre branntjenester for å ivareta beredskapen skal komme frem i dokumentasjonen og formaliseres i avtaler

Forebyggende arbeid, feiing og branntilsyn i hus og hytter

Kommunen skal fastsette satsingsområder og planlegge samarbeid og tiltak for å redusere den kartlagte risikoen for brann på en effektiv måte. Satsningsområdene og tiltakene skal prioriteres og begrunnes. Kravet reguleres i forskrift om brannforebygging § 15. Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere, dette følger av samme forskrifts § 17. Kommunen skal videre sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk jf. § 18.

Brann- og redningsvesenet skal ha personell til brannforebyggende arbeid, og dette skal utføres med minst 0,1 årsverk per 1 000 innbyggere i ansvarsområdet. Dette følger av brann- og redningsforskriftens § 8.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for forebygging er:

- Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges ut fra behov
- Tilstrekkelig med ressurs til forebyggende arbeid
- Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Kompetanse

Kommunen skal sørge for at personell i brannvesenet tilfredsstiller de krav til kvalifikasjoner som denne forskrift stiller. Det skal gjennomføres praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at personellens kompetanse blir vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt overfor. Dette følger av forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brannvesen, kapittel 3 – beredskap og kapittel 8 - opplæring og kompetanse.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for kompetanse er:

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over ansattes kompetanse og sikre at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp rekrutteringsutfordringer i selskapet knyttet til hel- og deltidsmannskaper.

Selskapets økonomistyring

Det er krav til selskapets årsbudsjett og budsjettavvik i lov om interkommunale selskaper, § 18 og 19. Kravet omfatter at årsbudsjettet skal settes opp slik at det gir et realistisk bilde av virksomheten og det forventede økonomiske resultat av driften. I § 19 er det krav til budsjettavvik. Hvis det blir vesentlig svikt i inntektene eller økning i utgiftene i forhold til budsjett, skal selskapets styre straks gi melding om forholdet til representantskapet. På møtet skal styret redegjøre for grunnen til budsjettavviket og legge frem forslag til revidert budsjett.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for økonomistyringen er:

- Selskapets ledelse skal gjennomføre nødvendige kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik i budsjettåret.
- Videre skal ledelsen foreslå budsjettendringer som er nødvendig for å oppfylle kravet til realisme og balanse.

- Ledelsen i selskapet bør gjennomføre kostnadseffektive vurderinger av selskapets drift (Beskrivende punkt).

Selskapets internkontroll

Krav til internkontroll

Det er krav til selskapets internkontroll i Lov om interkommunale selskaper, § 14. Kravet omfatter at daglig leder er ansvarlig for internkontroll i selskapet med oppgaver selskapet utfører på vegne av eierkommuner. Kommune-lovens § 25-1 gjelder for disse oppgavene og det er beskrevet at: Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Disse kravene handler om konkrete internkontrolloppgaver som utarbeidelse av beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, nødvendige rutiner og prosedyrer, avvikshåndtering, evaluere og forberede prosedyrer.

Veileder om internkontroll i kommunesektoren fra kommunal- og moderniseringsdepartementet (s. 13), 1.1.2021 viser til at kravene betyr blant annet at internkontrollens innretning og omfang samt alle tiltak som er iverksatt etter bestemmelsens tredje ledd, må være egnet til å sikre etterlevelse av lover og forskrifter. Videre at risikovurderinger er sentralt etter bestemmelsens andre ledd, og kommunen må gjøre en konkret analyse og vurdering av sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser dette i så fall kan få. En samlet risikovurdering vil til dels bero på mer generelle vurderinger, som at noen tjenester, saksfelt eller sektorer generelt har en større risiko. Vurderingen vil danne grunnlag for å tilpasse omfang og innretning på internkontrollen, og gjøre internkontrollarbeidet mer målrettet mot der risikoen og behovet er størst.

Kommunedirektørens ansvar til å følge opp samarbeidet gjelder dermed uavhengig av om det er et interkommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt politisk råd, vertskommune, interkommunalt selskap eller aksjeselskap som utfører oppgaven (s. 22) Det vil inngå i kommunedirektørens internkontrollansvar å ha rutiner, prosedyrer osv. for å følge med på at samarbeidsavtalen blir fulgt slik at innbyggerne i egen kommune får det de har krav på uavhengig av om oppgaven utføres i et interkommunalt samarbeid.

KS veileder for en modell for internkontrollen i kommunale virksomheter (orden i eget hus), beskriver følgende forutsetninger (s. 37). Modellen tar utgangspunkt i tre vilkår som bør være til stede for å ha betryggende kontroll. Disse forutsetningene kan også fungere som en prioriteringshjelp til kommuner som ønsker å styrke internkontrollen, men som ikke vet helt i hvilken ende de skal ta fatt. De tre forutsetningene er:

- Risikobasert
 - o Grunnlag for innretning av internkontrollen
 - o Grunnlag for tiltak og kontrollaktiviteter
 - o Strategisk nivå og operativt nivå
- Formalisering
 - o Organisering, ansvar og roller
 - o Dokumentasjon, rutiner og prosedyrer
 - o Rapportering og aggregering
 - o Kontrollaktiviteter
- Gjennom daglig og faglig virksomhet
 - o Planlagte stikkprøver og faste kontroller
 - o Avvikshåndtering

Arbeidsgiver har ansvar for at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig og i samsvar med arbeidsmiljøloven. Krav til fysisk arbeidsmiljø⁹ i brannstasjoner omfatter eks. at de fysiske forholdene er lagt til rette for at brannfolk og feiere skal ha vern mot forurensning fra brannrøyk, helsefarlige kjemikalier og biologiske faktorer. Spesielt viktig er det å oppfylle kravet om rene og urene område med dusj mellom.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for internkontrollen er:

- Selskapet skal utarbeide beskrivelse av oppgaver og ansvar for lovpålagte oppgaver innen brann- og redningstjenester og ansattes fysiske arbeidsmiljø.
- Videre skal det etableres nødvendige rutiner for gjennomføring av lovpålagte oppgaver for brann- og redningstjenester.
- Det er også krav til å gjennomføre risikoanalyser for avvik knyttet til lovpålagte oppgaver innen brann- og redningstjenester og følge opp avvik.
- Avslutningsvis skal rutiner evalueres og endres ved behov.

⁹ [Krav til fysisk arbeidsmiljø i brannstasjonar \(arbeidstilsynet.no\)](https://arbeidstilsynet.no/krav-til-fysisk-arbeidsmiljo-i-brannstasjonar)

VEDLEGG 2 – LISTE OVER RISIKOER OG HENDELSER

Tabell 21: Rangert liste over hendelsene/risikoer basert på risiko, høyest til lavest.

Hendelse	Beskrivelse av hendelse	Risikotall
A1	Brann med opptil 4 omkomne	12
G1	Trafikkulykke med lette kjøretøy	12
E1	Ulykke med fritidsbåt	12
F	Drukningsulykker	12
G3	Trafikkulykke med tyngre kjøretøy	12
G4	Utforkjøring sjø/utligjengelig terreng	12
J	Arbeidsulykke	12
C	Brann i kulturhistoriske bygg	10
G2	Trafikkulykke med farlig gods	10
D	Brann i skipstrafikk	10
K2	Ekstremnedbør/flom	9
K3	Vind	9
E3	Brann i småbåthavn/båtopplag	9
B2	Brann i næringsbygg som ikke oppbevarer farlig vare	9
E2	Brann i gjestehavn	8
K1	Ras/utglidninger	8
B1	Brann i næringsbygg som oppbevarer farlig vare	8
I	Flyhavari	8
A2	Brann med flere enn 4 omkomne	5
N	Brann i tunnel	5
L	Akutt forurensning av begrenset omfang, ref. ROS IUA	4
H	Skogbrann	4
M	Medisinsk bistand	Ikke vurdert
O	PLIVO	Ikke vurdert

VEDLEGG 3 – HØRINGSSVAR FBRT

Brann- og redningssjef:

Fra: Lein Bernt Bottengård <Bernt.Lein@fbt.no>

Sendt: tirsdag 24. januar 2023 14:35

Til: Arve Gausen <arve.gausen@revisjonmidt norge.no>

Kopi: Morten Rosenlund <morten.rosenlund@gmail.com>

Emne: SV: Oversendelse av høringsrapport - forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Fosen brann- og redningstjeneste IKS - FBRT

Når det gjelder høringssvar fra meg, har jeg ikke så mye å kommentere. Vi har sett på høringsrapporten sammen her på kontoret, og den er som forventet. Det som blir satt fingeren på av dere er forbedringspotensiale for oss, som vi vil gripe tak i. Vi synes det egentlig var god lesing

Når det gjelder det som ikke gjøres helt korrekt i forhold til IKS loven, må vi ta en skjerpings på.

Denne rapporten vil gjøre oss bedre.

Med hilsen

Bernt Bottengård Lein

Brann- og redningssjef



FOSEN BRANN OG REDNINGSTJENESTE IKS

Fjæraveien 30

7130 Brekstad

Styreleder:

Fra: Morten Rosenlund <morten.rosenlund@gmail.com>

Sendt: tirsdag 24. januar 2023 21:52

Til: Arve Gausen <arve.gausen@revisjonmidt norge.no>

Kopi: Lein Bernt Bottengård <Bernt.Lein@fbt.no>; Mette Sandvik <mette.sandvik@revisjonmidt norge.no>

Emne: Re: Oversendelse av høringsrapport - forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Fosen brann- og redningstjeneste IKS - FBRT

God kveld og beklager sent svar. Har kommet fra to ukers ferie i Spania og jobber med å selge et selskap.

Har lest rapporten og synes den er veldig grundig beskrevet. Styret i FBRT ønsket denne revisjonen av selskapet hjertelig velkommen. Med å få eksterne aktører til å se oss utenfra gir alltid god tilbakemelding til både eierkommunene, styret og ledelsen ved FBRT.

Jeg har ingen kommentarer til rapporten utover at jeg ikke kan se det har fremkommet noen sted at selskapet leverer en årsrapport som er veldig grundig med både bilder, forklaringer og en økonomisk oversikt i driftsåret. (Mulig det er nevnt, men jeg har i såfall oversett det. Denne rapporten mener styret er viktig og den blir sendt ut til eierkommunene med melding om at alle kommunestyrerepresentantene skal få et kopi.

Flott rapport og den støttes.

Mvh

Morten Rosenlund 😊

Styreleder FBRT

VEDLEGG 3 – HØRINGSSVAR EIERREPRESENTANTER

Fra: Vibeke Stjern <Vibeke.Stjern@afjord.kommune.no>

Sendt: torsdag 26. januar 2023 13:36

Til: Arve Gausen <arve.gausen@revisjonmidt norge.no>; Einar Einar <Einar.Einar@afjord.kommune.no>; erling.iver81 <erling.iver81@gmail.com>

Kopi: Mette Sandvik <mette.sandvik@revisjonmidt norge.no>; Per Johansen <Per.Johansen@afjord.kommune.no>

Emne: SV: Oversendelse av høringsrapport - forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Åfjord kommune i Fosen brann- og redningstjeneste IKS - FBRT

Hei,

Vi viser til det oversendte høringsutkastet til rapport.

Undertegnede, Einar Einar og Erling Iversen som er Åfjord kommunes medlemmer i representantskapet for Fosen Brann og redning IKS, har gjennomgått rapporten i et kort møte i dag, og etter vår oppfatning gir rapporten et riktig bilde av de beskrevne forholdene.

Vi viser for øvrig til at både selskapets administrasjon, styret og representantskapet jobber for å følge opp de forholdene som rapporten peker på, og vi viser i den anledning blant annet til protokollen fra siste representantskapsmøte i Fosen Brann- og redning IKS den 22. november 2022.

Mvh

Vibeke Stjern



Vibeke Stjern

Ordfører

vibeke.stjern@afjord.kommune.no

906 80 747 | afjord.kommune.no

Denne måppen er oppdatert: Kobilst til: Microsoft Exchange



Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Prosjektplan - forvaltningsrevisjon av Åfjord Utvikling AS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

02/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 22/236 - 3

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til prosjektplanen, og ber om at revisor gjennomfører forvaltningsrevisjon av Åfjord Utvikling AS innenfor en ressursramme på 300 timer, med levering til sekretariatet innen 06.09.2023.
2. Kontrollutvalget ber om å bli orientert om eventuelle endringer eller forsinkelser underveis.

Vedlegg

Prosjektplan Åfjord Utvikling AS

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte 07.11.2022 (sak 46/22) bestilte kontrollutvalget en forvaltningsrevisjon av Åfjord Utvikling AS. Revisjon Midt-Norge deltok i møtet og diskuterte mulige vinklinger på prosjektet sammen med kontrollutvalget.

I bestillingsmøtet kom det frem at kontrollutvalget ønsker at prosjektet skal besvare følgende problemstillinger:

- I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?
- Forvalter selskapet kommunens næringsutviklerrolle på en tilfredsstillende måte?
- Fungerer samhandlingen mellom selskapet og kommunen tilfredsstillende?
- Får kommunen valuta for pengene?
- Rutiner for saksbehandling - brukes Acos?
- Hvor går skillet mellom Åfjord Utvikling og Fosen interkommunale politiske råd?
- Forretningsmodellen - er den bærekraftig?
- Hva er målet med eierskapet?

På bakgrunn av de innspill som ble gitt i møtet har revisjonen utarbeidet en prosjektplan. Revisjonen har konkretisert følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. Hvilke resultater fra næringsutviklingsarbeidet kan Åfjord Utvikling AS vise til?
2. Har Åfjord Utvikling AS tilfredsstillende system og rutiner for kostnadseffektiv drift og økonomistyring?
3. Har Åfjord Utvikling AS en bærekraftig forretningsmodell?
4. Forvalter Åfjord Utvikling AS rollen som saksbehandler for næringsfondet i henhold til lover og avtaler?
5. Har Åfjord Utvikling AS et godt samarbeid med Åfjord kommune?

Prosjektet er planlagt gjennomført innenfor en tidsressurs på 300 timer med levering til kontrollutvalgets sekretariat innen 06.09.2023. Revisor har valgt å avgrense prosjektet til å gjelde fra 2019 og framover.

Prosjektplanen beskriver metode for gjennomføring. Det vil bli foretatt dokumentgjennomgang og intervjuer. Revisor skriver at det må tidlig avklares om revisor får innsyn i Åfjord Utvikling AS ettersom dette innsynet ikke er lovpålagt. Forutsatt at revisor får

innsyn, er det aktuelt å samle inn dokumenter fra selskapet som omhandler økonomisk rapportering, budsjett og andre styringsdokumenter. Hvis revisor ikke får innsyn, kan det være vanskelig å finne tilstrekkelig grunnlag i åpne datakilder for å vurdere system, rutiner og selskapets forretningsmodell.

Oppdragsansvarlig revisor, Margrete Haugum, vil presentere prosjektplanen i møtet og kan svare på eventuelle spørsmål fra utvalget.

Vurdering og konklusjon

Etter sekretariatets vurdering er problemstillingene som er satt opp i tråd med kontrollutvalgets bestilling, og vil gi svar på mange forhold knyttet til næringsutviklingsarbeidet i kommunen. Revisors metodebruk synes også godt egnet for en slik undersøkelse.

Fristen for levering av rapport er satt til 06.09.2023, noe som vil være tidsnok for at kontrollutvalget kan behandle rapporten i utvalgets møte 25.09.2023. Når det gjelder ressursrammen mener sekretariatet at 300 timer bør være tilstrekkelig.

Det er som revisor har påpekt i prosjektplanen viktig at det snarlig avklares om revisor får innsynsrett i selskapet ettersom dette vil ha stor betydning for prosjektet. Dersom dette ikke skulle være tilfelle mener sekretariatet at prosjektet blir såppas amputert at det ikke vil være nødvendig med en timeressurs på 300 timer. I så tilfelle bør kontrollutvalget også informeres slik at utvalget kan ta stilling til om prosjektet eventuelt skal endres.

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til prosjektplanens ressursramme og problemstillinger, med levering 25.09.2023. Sekretariatet anbefaler likevel at kontrollutvalget på selvstendig grunnlag vurderer om prosjektplanen svarer til forventningene utvalget hadde til bestillingen. Kontrollutvalget kan be revisjonen gjennomføre undersøkelsen slik prosjektplanen legger opp til, eller vedta å endre problemstilling(er).



FORVALTNINGSREVISJON

Åfjord Utvikling AS

PROSJEKTPLAN



Åfjord kommune

Januar 2023

FR1233

1 PROSJEKTFAKTA

Problemstilling	1. Hvilke resultater fra næringsutviklingsarbeidet kan Åfjord Utvikling AS vise til? 2. Har Åfjord Utvikling AS tilfredsstillende system og rutiner for kostnadseffektiv drift og økonomistyring? 3. Har Åfjord Utvikling AS en bærekraftig forretningsmodell? 4. Forvalter Åfjord Utvikling AS rollen som saksbehandler for næringsfondet i henhold til lover og avtaler? 5. Har Åfjord Utvikling AS et godt samarbeid med Åfjord kommune?
Kilder til kriterier	• Aksjeloven • Faglitteratur • www.regionalforvaltning.no • Avtaler og andre styringsdokumenter
Metode	Dokumentstudier, intervjuer
Tidsplan	• 300 timer • Levering til sekretær 06.09.2023
Oppdragsansvarlig revisor	Forvaltningsrevisor Margrete Haugum, mha@revisjonmidtnorge.no
Kontaktperson Åfjord Utvikling AS	Daglig leder i Åfjord Utvikling AS

2 MANDAT

I dette kapittelet blir bestillingen utdypet og bakgrunnsinformasjon for prosjektet gjennomgått.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Åfjord kommune behandlet 07.11.22, sak 46/22 om bestilling av forvaltningsrevisjon av Åfjord Utvikling AS. Dette er i henhold til revidert plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon, vedtatt 03.10.2022, sak 41/22. I saksframlegget skisseres følgende problemstillinger.

- I hvilken grad er det etablert system og rutiner som sikrer en kostnadseffektiv drift og god økonomistyring?
- Forvalter selskapet kommunens næringsutviklerrolle på en tilfredsstillende måte?
- Fungerer samhandlingen mellom selskapet og kommunen tilfredsstillende?

Underveis i møtet kom følgende problemstillinger fram i tillegg:

- Får kommunen valuta for pengene?
- Rutiner for saksbehandling - brukes Acos?
- Hvor går skillet mellom Åfjord Utvikling og Fosen interkommunale politiske råd?
- Forretningsmodellen - er den bærekraftig?
- Hva er målet med eierskapet?

Revisor deltok i bestillingsmøtet via Teams.

2.2 Åfjord Utvikling AS

Åfjord Utvikling AS er et aksjeselskap som er førstelinjetjeneste for næringsutvikling for Åfjord kommune og dets næringsliv.

Selskapet ble etablert i 2010 og Åfjord kommune eier 51 prosent av selskapet. Lokalt næringsliv eier de resterende 49 prosent av aksjene. Selskapet finansieres gjennom bidrag fra Åfjord kommune, offentlig innovasjonsstøttede prosjekter og betalte tjenester/egenandel fra næringslivet. Selskapets formål er:

Bidra til å skape vekst og utvikling i Åfjord. Selskapet skal ha fokus på offensive utviklingsmål og utviklingsoppgaver, hvor arbeidet med å initiere og lede gjennomføringen av viktige utviklingsprosjekter er sentralt. Selskapet skal selge tjenester til andre. Selskapet kan selv eller i samarbeid med andre, engasjere seg i virksomheter i sammenheng med dette.

I 2021 hadde selskapet en omsetning på kroner 3 990 000. Årsresultatet var kroner -99 000. Selskapets egenkapital var kroner 858 000 ved utgangen av 2021.

3 PROSJEKTDESIGN

I dette kapitlet presenteres revisors forslag til problemstillinger og praktisk gjennomføring av prosjektet.

3.1 Avgrensing

Forvaltningsrevisjonen av Åfjord Utvikling AS avgrenses til å gjelde fra 2019 og framover. Dette kommer tydeligst fram gjennom at det er denne perioden revisor henter data fra.

En utfordring med forvaltningsrevisjonen er at revisor ikke har hjemlet innsynsrett i Åfjord Utvikling AS, ettersom selskapet også har private eiere. Revisor vil be kommunen om å avklare om Revisjon Midt-Norge SA får innsynsrett til nødvendige dokumenter i forbindelse med forvaltningsrevisjonen. Hvis ikke dette oppnås må forvaltningsrevisjonen basere seg på åpne datakilder og kommunale dokumenter.

3.2 Problemstillinger

Revisor har utarbeidet følgende forslag til problemstillinger:

1. Hvilke resultater fra næringsutviklingsarbeidet kan Åfjord Utvikling AS vise til?
2. Har Åfjord Utvikling AS tilfredsstillende system og rutiner for kostnadseffektiv drift og økonomistyring?
3. Har Åfjord Utvikling AS en økonomisk bærekraftig forretningsmodell?
4. Forvalter Åfjord Utvikling AS rollen som saksbehandler for næringsfondet i henhold til lover og avtaler?
5. Oppfyller Åfjord Utvikling AS sine forpliktelser i henhold til avtalen med Åfjord kommune?

Den første problemstillingen om resultater av næringsutviklingsarbeidet er en beskrivende problemstilling hvor det ikke benyttes revisjonskriterier, men gis en beskrivelse av hva selskapet har bidratt med i næringsutviklingsarbeidet de siste tre årene. Den femte problemstillingen forutsetter at det foreligger en avtale mellom kommunen og Åfjord Utvikling AS.

3.3 Kilder til kriterier

Åfjord Utvikling AS er et aksjeselskap og aksjeloven kan være en kilde til revisjonskriterier, eksempelvis at kravet om at daglig leder minst hver fjerde måned skal gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling (§ 6-15 første ledd). Selskapets stiftelsesdokument og vedtekter kan også være aktuelle kilder til revisjonskriterier. Det er også relevant å hente revisjonskriterier fra faglitteratur om økonomistyring og forretningsmodeller.

Åfjord Utvikling AS er saksbehandler for Åfjord kommunes næringsfond. Revisor forutsetter at det foreligger en avtale om denne tjenesten og at avtalen kan være en kilde til revisjonskriterier. Det bør også foreligge vedtekter eller retningslinjer for næringsfondet som kan være grunnlag for revisjonskriterier. Åfjord kommunes næringsfond søkes gjennom portalen www.regionalforvaltning.no. I portalen ligger det et sett med saksbehandlingsregler som skal følges og disse kan benyttes som revisjonskriterier.

Det kan også være aktuelt å undersøke om kommunale saker om Åfjord Utvikling AS kan legges til grunn som kilde til revisjonskriterier.

3.4 Metoder for innsamling av data

Det må tidlig avklares om revisor får innsyn i Åfjord Utvikling AS eller om revisjonen må basere seg på åpne kilder om selskapet. Et innsyn i selskapet er begrenset til det som er nødvendig for å besvare problemstillingene. Revisjonen har også rutiner for å sikre at selskapet ved styreleder og eller daglig leder godkjenner den informasjonen som kommer med i revisors rapport.

Forutsatt at revisor får innsyn, er det aktuelt å samle inn dokumenter fra selskapet som omhandler økonomisk rapportering, budsjett og andre styringsdokumenter. Hvis revisor ikke får innsyn, kan det være vanskelig å finne tilstrekkelig grunnlag i åpne datakilder for å vurdere system, rutiner og selskapets forretningsmodell.

Portalene www.regionalutvikling.no gir muligheter for å hente inn data om saksbehandling av søknader til det kommunale næringsfondet.

Det er videre aktuelt å intervju styreleder og daglig leder i selskapet. Det kan være aktuelt å intervju de som saksbehandler søknader til det kommunale næringsfondet. Revisor vil også intervju ansatte i kommunen som er involvert i næringsutvikling. På kommunens hjemmeside opplyses dette å være ordfører, rådmann og sektorsjef landbruk og tekniske tjenester. Det kan underveis oppstå behov for å intervju flere personer.

Steinkjer 05.01.2023

Margrete Haugum

Oppdragsansvarlig revisor

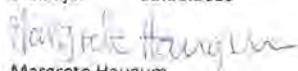
VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

Revisjon Midt-Norge	
Prosjekt nr: FR1233	Kommune: Åfjord kommune
Vurdering av uavhengighet - revisors egen vurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:	

Hovedreferanse: Kommuneloven § 24-4 Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3 RS 200 --- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4 RS 220 -- Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13 RS 300 -- Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6 Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA
Medlem i styrende Organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Steinkjer 03.01.2023



Margrete Haugum

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor



Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Kontrollutvalgets årsmelding 2022

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

03/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-033, TI-&14

Arkivsaknr 21/382 - 4

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til forslag til årsmelding for 2022.
2. Årsmeldingen legges frem for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2022 til orientering.

Vedlegg

Årsmelding 2022

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets sekretariat har utarbeidet forslag til årsmelding for kontrollutvalget i Åfjord kommune, der vi har oppsummert aktiviteten i kontrollutvalget i 2022.

Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontrollorgan og fører løpende kontroll av kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret.

For å oppsummere foregående års aktivitet og for å gi kommunestyret et nærmere innblikk i kontrollutvalgets virksomhet, utarbeider kontrollutvalget sin egen årsmelding som legges frem for kommunestyret til orientering. Kommunestyret har til enhver tid, men kanskje særlig i tilknytning til behandlingen av årsmeldingen, anledning til å komme med synspunkter knyttet til kontrollarbeidet i kommunen.

Kontrollutvalgets arbeid krever et godt samarbeid med kommunestyret, administrasjonen, revisjonen og sekretariatet, og formålet er å bidra til en velfungerende forvaltning og tillit til kommunen.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å vedta forslag til årsmelding med eventuelle endringer og oversende årsmeldingen til kommunestyret til orientering.



Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Årsmelding for kontrollutvalget 2022

Åfjord kommune



Innholdsfortegnelse

1.	Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	3
1.1	Kontrollutvalgets sammensetning i 2022	3
1.2	Reglement for kontrollutvalget	3
1.3	Rammer for utvalgets arbeid	3
1.4	Kontrollutvalgets ressurser	4
2.	Lovpålagte oppgaver	4
2.1	Regnskapsrevisjon	4
2.2	Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	5
2.3	Påse-ansvar overfor revisor	6
3.	Annet arbeid i utvalget	6
3.1	Møter	6
3.2	Saker	6
3.3	Opplæring og faglig samarbeid	7
4.	Avslutning	7
5.	Vedlegg: Saker behandlet i kontrollutvalget i 2021	8

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg valgt av kommunestyret.¹ Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltning.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning i 2022

Medlemmer		Varamedlemmer (i henhold til liste)
Hanne Skjæggestad (Sp)	Leder	<u>Vara for senterpartiet:</u> 1.vara: Konny Anita Herfjord (Sp) 2.vara: Ole Håvard Krogfjord (Sp)
Hartly Thun (Ap)	Nestleder	
Arne P. Selnes (Sp)	Medlem	<u>Vara for Venstre:</u> Kari Helen Larsen (V)
Odd Bratland (V)	Medlem	
Else Britt Humstad (H)	Medlem	<u>Vara for Høyre og arbeiderpartiet:</u> 1.vara: Roar Harbakk (H) 2.vara: Audny Valleraunet (Ap)

Kommunestyrets representant i kontrollutvalget er Hanne Skjæggestad.

Kontrollutvalgets størrelse og sammensetning er i henhold til kravene i kommuneloven.

1.2 Reglement for kontrollutvalget

Kontrollutvalget vedtok forslag til eget reglement i møte 21.03.2022 (sak 16/22). Reglementet ble vedtatt av kommunestyret i møte 07.04.2022, sak 028/22, og trådte i kraft samme dato.

1.3 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko og vesentlighetsvurdering, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Vedtak – Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.
- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utføre kontrollarbeidet på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

¹ kommuneloven § 23-1

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

Kommunestyret kan be kontrollutvalget utføre konkrete kontrolloppgaver på sine vegne. Dette har kommunestyret ikke gjort i 2022.

1.4 Kontrollutvalgets ressurser

1.4.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, der kommunene er en av deltagerne/eierne sammen med 31 andre kommuner og fylkeskommunen².

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak.

I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom kontrollutvalget og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

1.4.2 Revisjon

Åfjord kommune er medeier i Revisjon Midt-Norge SA. Kommunen har avtale om levering av samtlige revisjonstjenester der.

1.4.3 Økonomi

For å kunne utføre sin lovpålagte kontrollfunksjon på en god måte er det viktig at kontrollutvalget er gitt tilstrekkelig med ressurser.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjett til kommunestyret.

Kontrollutvalgets regnskap 2022

Artsgruppe	Tekst	Regnskap 2022	Budsjett 2022
000-099	Godtgjørelser og sosiale utgifter*	128 524	117 332
100-499	Driftsutgifter, kurs og reiser	29 192	42 968
375	Sekretariat og revisjon**	884 997	985 000
	SUM	1 042 714	1 145 300

*Fast godtgjøring, møtegodtgjøring, tapt arbeidsfortjeneste og arbeidsgiveravgift. Det negative avviket skyldes i hovedsak en økning i tapt arbeidsfortjeneste (det var budsjettert med kr. 5400 i tapt arbeidsfortjeneste, men det er regnskapsført kr 28 644).

**Utgiftene til sekretariat og revisjon var i 2022 henholdsvis kr 253 000 og kr 631 997. I budsjettet for 2022 var det regnet inn kr. 100 000 ekstra til revisjonskostnader for ekstra ressurser til eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon, men dette ble ikke benyttet.

2. Lovpålagte oppgaver

2.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i forbindelse med

² F.o.m 01.01.2023 er tallet på antall eierkommuner/deltakere økt til 40.

avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle områder det arbeides spesielt med.

2.1.1 Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap. Kontrollutvalgets uttalelse er lagt fram for formannskapet og inngikk som beslutningsgrunnlag ved kommunestyrets behandling av regnskapet for 2021. Kontrollutvalget ønsket å bemerke at kommuneregnskapet ble avlagt for sent i henhold til fristen. Dette førte til at revisor først avga en negativ revisjonsberetning og nummerert brev nr. 1. Kontrollutvalget påpekte også at avvikene i regnskapet burde vært forklart bedre i årsberetningen. Kontrollutvalget hadde ingen andre merknader til årsregnskap og årsberetning for 2021 utover dette, og anbefalte kommunestyret å godkjenne regnskapet for 2021 slik det var avlagt.

2.1.2 Forenklet etterlevelseskontroll

Kontrollutvalget skal hvert år påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen. Det er revisjonen som gjennomfører forenklet etterlevelseskontroll.

I 2022 kontrollerte revisor kommunens etterlevelse av kapittel 9 Justering i merverdiavgiftsloven med tilhørende forskrift, og forskrift om kompensasjon av merverdiavgift til kommuner, fylkeskommuner mv § 6 Justering av kompensert merverdiavgift for regnskapsåret 2021. Revisor undersøkte følgende spørsmål:

- 1) Har kommunen oppstilling av kapitalvarer i tråd med krav i «Forskrift til merverdiavgiftsloven» § 9-1-2?
- 2) Har kommunen dokumentasjon på bruken av kapitalvarer i tråd med krav i «Forskrift til merverdiavgiftsloven» § 9-1-3? Ved frivillig registrering av utleie av bygg eller anlegg, også dokumentasjon i tråd med «Forskrift til merverdiavgiftsloven» § 2-3-2

Den forenklete etterlevelseskontrollen viste at Åfjord kommune i det alt vesentlige har etablert rutiner for oppstilling av kapitalvarer og dokumentasjon på bruken av kapitalvarene i henhold til regelverket.

2.2 Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og resultatene fra arbeidet skal rapporteres til kommunestyret.

Kontrollutvalget skal også kontrollere at selskapene som kommunen er eier i blir drevet i tråd med politiske vedtak og lovverket. Utvalget skal også føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivaretatt, og at eierstyringen er god.

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2021-2024, ble vedtatt av kommunestyret i sak 67/20 i september 2020. Kontrollutvalget ble gitt fullmakt til å foreta endringer i planen.

Kontrollutvalget har i 2022 gjennomført en prosess hvor de har vurdert mulig rullering av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, se kontrollutvalgets sak 03/22, 28/22, 34/22 og 41/22. Kontrollutvalget besluttet å la temaene i planen bli stående, men har likevel valgt å revidere planens utforming og rekkefølge, se kontrollutvalgets sak 41/22. Utvalget vedtok følgende rekkefølge:

1. Spesialundervisning og tilpasset opplæring i Åfjord kommune (FR)
2. Fosen brann og redningstjeneste IKS (FR + EK)
3. Åfjord utvikling AS (FR)
4. Fosen Helse IKS (FR)

5. Internkontroll i Åfjord kommune, system (FR)
6. Nord-Fosen Utvikling AS (FR + EK)
7. Byggesaksbehandling i Åfjord kommune (FR)
8. Fosen vekst AS (FR)
9. Selvkostområdene (FR)

2.2.1 Forvaltningsrevisjon – Klasseledelse, tilpasset opplæring og skolemiljø

Kontrollutvalget behandlet rapport fra forvaltningsrevisjon i utvalgets møte 21.03.2022 (sak 09/22). Kontrollutvalget oversendte rapporten til kommunestyret, se kommunestyrets sak 026/22).

Kontrollutvalget behandlet sak om kommunedirektørens oppfølging av rapporten i møte 07.11.2022 (sak 48/22).

2.2.2 Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll – Fosen Brann og redning IKS

I kontrollutvalgets møte 21.03.2022 (sak 13/22) foretok kontrollutvalget bestilling av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Fosen Brann- og redningstjeneste IKS. Prosjektplan ble fremlagt og vedtatt i kontrollutvalgets møte 23.05.2022 (sak 26/22). Prosjektet er et samarbeid med kontrollutvalget i Ørland kommune. Rapport fra prosjektet behandles i kontrollutvalgets første møte i 2023.

2.2.3 Forvaltningsrevisjon – Åfjord Utvikling AS

I kontrollutvalgets møte 07.11.2022 (sak 46/22) foretok kontrollutvalget bestilling av forvaltningsrevisjon av næringsutviklingsselskapet Åfjord Utvikling AS. Prosjektplan legges frem for kontrollutvalget i utvalgets første møte i 2023.

2.3 Påse-ansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning,andel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter.

Når det gjelder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse.

3. Annet arbeid i utvalget

3.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2022 avholdt 6 møter.

3.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommunelovens kapittel 7 (§ 23-1 t.o.m. § 23-7) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget har i 2022 behandlet 52 saker, 3 av sakene gikk videre til kommunestyret. En fullstendig oversikt over sakene som er behandlet i kontrollutvalget er vist i vedlegg.

I hvert møte settes det opp 3 standardsaker; referatsaker, eventuelt og godkjenning av møteprotokoll. Disse sakene utgjør 18 av totalt 52 saker i 2022.

3.3 Opplæring og faglig samarbeid

Alle medlemmer i kontrollutvalget har fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek Trøndelag IKS, Norges kommunerevisorforbund og Forum for kontroll og tilsyn.

Utvalget har vært representert på disse samlingene i 2022:

- Utvalgsmedlem Bratland deltok på kontrollutvalgslederskolen 2022 i regi av FKT.
- Utvalgsmedlemmene Skjæggestad, Thun, Selnes og Bratland deltok på Samling for kontrollutvalg i november 2022 i regi av Konsek Trøndelag IKS.

4. Avslutning

Årsmeldingen er en oppsummering av årets virksomhet i kontrollutvalget, utvalgets saker ligger åpent på sekretariatets hjemmesider: <http://www.konsek.no/kontrollutvalg/aafjord/>

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til lokaldemokratiet. Utvalget mener å ha bidratt til dette og vil takke kommunestyret og administrasjonen for samarbeidet.

13.02.2023, Åfjord kommune
Kontrollutvalget

5. Vedlegg: Saker behandlet i kontrollutvalget i 2022

Møtedato	Sakstittel	Saksnr
31.01.2022	Bestilling av eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon - Fosen Brann og redningstjeneste IKS	01/22
31.01.2022	Oppfølging av festeavtaler (kommunestyrets sak 87/20) - orientering fra revisor	02/22
31.01.2022	Dialogmøte - rullering av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	03/22
31.01.2022	Orientering fra rådmannen om risiko, nytteverdi og økonomiske konsekvenser i forbindelse med Helseplattformen	04/22
31.01.2022	Orientering fra rådmannen om status for kommunens byggeprosjekter.	05/22
31.01.2022	Referatsaker	06/22
31.01.2022	Eventuelt	07/22
31.01.2022	Godkjenning av møteprotokoll	08/22
21.03.2022	Forvaltningsrevisjonsrapport - Klasseledelse, tilpasset opplæring og skolemiljø	09/22
21.03.2022	Henvendelser fra innbygger - orienteringer fra rådmannen	10/22
21.03.2022	Orientering om kommunens arbeid med rekruttering og ivaretagelse av ansatte	11/22
21.03.2022	Orientering om resultatet av sammenslåingsprosessen for de ansatte	12/22
21.03.2022	Bestilling av eierskapskontroll med forvaltningsrevisjon av Fosen Brann og redning IKS	13/22
21.03.2022	Forenklet etterlevelseskontroll 2021 - Justeringsreglene i merverdiavgiftsloven m. forskrift	14/22
21.03.2022	Kontrollutvalgets årsmelding 2021	15/22
21.03.2022	Reglement for kontrollutvalget	16/22
21.03.2022	Referatsaker	17/22
21.03.2022	Eventuelt	18/22
21.03.2022	Godkjenning av møteprotokoll	19/22
23.05.2022	Kontrollutvalgets uttalelse om Fornybarsenteret Åfjord KF sitt årsregnskap og årsberetning 2021	20/22
23.05.2022	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunekassens årsregnskap, konsolidert årsregnskap og årsberetning 2021	21/22
23.05.2022	Orientering om forhold rundt tilflytting av flyktninger fra Ukraina	22/22
23.05.2022	Orientering om kommunens plassering i Åpenhetsbarometeret 2021	23/22
23.05.2022	Orientering om overskridelser i kommunens byggeprosjekter	24/22
23.05.2022	Orientering om oppfølging av kontrollutvalgets sak 19/21 og delegert myndighet etter plan og bygningslov	25/22
23.05.2022	Prosjektplan - Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon Fosen Brann og Redningstjeneste IKS	26/22
23.05.2022	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	27/22
23.05.2022	Revidering av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2021-2024	28/22
23.05.2022	Referatsaker	29/22
23.05.2022	Eventuelt	30/22
23.05.2022	Godkjenning av møteprotokoll	31/22
05.09.2022	Budsjettkontroll pr. 31.07.2022	32/22
05.09.2022	Forslag til budsjett 2023 med økonomiplan 2023-2026 for kontrollutvalget	33/22
05.09.2022	Revidering av plan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon	34/22
05.09.2022	Referatsaker	35/22
05.09.2022	Eventuelt	36/22

05.09.2022	Godkjenning av møteprotokoll	37/22
03.10.2022	Orientering fra rådmannen om Fosen Helse IKS	38/22
03.10.2022	Orientering fra rådmannen om kommunens økonomiske situasjon	39/22
03.10.2022	Orientering fra rådmannen om status for Helseplattformen	40/22
03.10.2022	Revidering av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	41/22
03.10.2022	Referatsaker	42/22
03.10.2022	Eventuelt	43/22
03.10.2022	Godkjenning av møteprotokoll	44/22
07.11.2022	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor	45/22
07.11.2022	Bestilling av ny forvaltningsrevisjon - Åfjord Utvikling AS	46/22
07.11.2022	Orientering fra rådmannen om sak om overtredelsesgebyr (formannskapetets sak 47/22)	47/22
07.11.2022	Rådmannens oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport - Klasseledelse, tilpasset opplæring og skolemiljø	48/22
07.11.2022	Årsplan og møtekalender for 2023	49/22
07.11.2022	Referatsaker	50/22
07.11.2022	Eventuelt	51/22
07.11.2022	Godkjenning av møteprotokoll	52/22

Kontrollutvalgets arbeidsform - aktuelt fra utvalgene/oppfølging av politiske vedtak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

04/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 21/20 - 29

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget innfører en fast sak i hvert møte som skal hete «Aktuelt fra utvalgene/oppfølging av politiske vedtak». Saklister til møter i de politiske utvalgene som har blitt gjennomført siden utsending av sakspapirer til forrige møte legges ved saken.
2. Følgende personer har ansvaret for de politiske utvalgene i kommunen:
Hanne:
Hartly:
Arne:
Odd:
Else:

Saksopplysninger

I henhold til bestemmelsene om egenkontroll i kommuneloven skal kontrollutvalget føre kontroll med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Videre fremgår det av forskrift om kontrollutvalg og revisjon at kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av regnskapet, revisjonsberetningen eller forvaltningsrevisjonsrapporter blir fulgt opp.

En vanlig praksis i flere kontrollutvalg er at det blir fordelt ansvar for ulike tema og oppgaver mellom medlemmene i utvalget. Kontrollutvalgsboken (s.29) nevner som eksempel at medlemmene i kontrollutvalget kan få ansvar for å følge med på møtebøkene fra andre utvalg i kommunen for å enklere fange opp saker som er relevante for utvalget. På denne måten får kontrollutvalget større innsikt i hva som skjer i kommunen, og et bedre grunnlag for å fange opp eventuelle vedtak som bør følges opp nærmere.

Åfjord kommune har følgende politiske utvalg (kommuneloven § 5-7): Kommunestyret, Formannskapet/planutvalget, utvalg for helse og oppvekst, utvalg for vekst og utvikling, utvalg for kultur, idrett og frivillighet.

Vurdering og konklusjon

Dersom kontrollutvalget ønsker en slik arbeidsmåte som nevnt over kan det være hensiktsmessig at det innføres en fast sak i hvert møte hvor utvalgsmedlemmene kan diskutere om det er saker som bør følges opp nærmere. I møtene kan medlemmene kort orientere fra sitt ansvarsområde og ta opp saker som de mener kan være interessant for kontrollutvalget. Her kan der være snakk om vedtak som ikke er fulgt opp av rådmannen, saker som kontrollutvalget ønsker mer informasjon om (ber om orientering fra rådmannen) eller saker som har betydning for kommunens fremtidige tjenestetilbud, stilling eller omdømme. Kontrollutvalget bør likevel være påpasselige med at fokuset skal være systemkontroll.

I tilfelle kontrollutvalget ønsker en slik fordeling må utvalget ta stilling til hvem som følger hvilke(t) utvalg. Åfjord kommune har som nevnt fem politiske utvalg, og disse kan derfor fordeles på medlemmene slik at alle følger ett utvalg hver.

Sekretariatet foreslår at det til hvert møte i kontrollutvalget settes opp en sak som heter «aktuelt fra utvalgene/oppfølging av politiske vedtak» og at saklistene til møter som har blitt avholdt siden sakspapirene til forrige møte ble sendt ut legges ved saken.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

05/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/28 - 2

Forslag til vedtak

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Artikkel - Det rette må være at fritatt likevel deltar i møtet

Artikkel - Rett til fri, men ikke med lønn

KS-SoMe-veileder

Sekretariatets timeleveranse i 2022

Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2022

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som referatsaker:

- Artikkel i Kommunal rapport: Det rette må være at fritatt likevel deltar i møtet
- Artikkel i Kommunal rapport: Rett til fri, men ikke med lønn
- KS - SoMe-veileder
- Sekretariatets timeleveranse 2022
- Revisjonens rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2022

Det rette må være at fritatt likevel deltar i møtet

Kommunal Rapport 28.11.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva skjer når den som har meldt forfall likevel møter opp?

SPØRSMÅL: Ett medlem av et utvalg har meldt forfall til et møte. Også første varamedlem melder forfall, og andre varamedlem bli innkalt. Før møtet begynner dukker imidlertid første varamedlem opp og sier at han likevel vil delta. Utvalgets leder mener at det kan han ikke når han har meldt forfall. Hva er riktig her?

SVAR: I kommuneloven [§ 7–10](#) er det en bestemmelse om at «Varamedlemmer skal så langt som mulig innkalles i den nummerordenen de er valgt». Det kan være nærliggende å forstå dette slik at møteplikt og møterett da ligger på den som er innkalt.

Mot dette står imidlertid bestemmelsen i [§ 8–1](#) om plikt for medlem av folkevalgt organ til å møte hvis hun ikke har «gyldig forfall». Denne regelen gjelder klart nok også for varamedlemmer, og når første varamedlem møter opp, har han klart nok ikke gyldig forfall.

Jeg vil derfor mene at det rette må være at første varamedlem deltar i møtet, selv om dette kan være ergerlig for varamedlemmet som møtte opp helt forgjeves. Men her er det nok rom for ulike meninger.

Rett til fri, men ikke med lønn

Kommunal Rapport 21.11.2022

Arbeidsgiver vil ikke gi folkevalgt fri med lønn til å delta i møter i forliksrådet eller i et kommunalt selskap. Kan arbeidstaker be om frikjøp?

SPØRSMÅL: En folkevalgt er valgt som kommunestyrets representant i styret i et kommunalt heleid aksjeselskap og som medlem av forliksrådet. Styremøtene foregår på dagtid og hun er tilsatt i en privat bedrift der arbeidsgiver ikke vil gi henne fri med lønn i den tiden hun bruker i disse vervene. Godtgjøring for vervene gis i utgangspunktet av bedriften og forliksrådet selv. Kan hun be om frikjøp fra sitt arbeidsforhold som tilsatt for den tid hun bruker i disse vervene?

SVAR: I [kommuneloven § 8-2](#) er fastslått en rett for folkevalgte til fri fra arbeid når «det er nødvendig på grunn av møteplikt i kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer». Dette avskjærer ikke arbeidsgiver fra å foreta trekk i lønnen for fravær fra arbeidet, men i [§ 8-3](#) tredje avsnitt har vi en bestemmelse om krav på erstatning for tapt inntekt «fordi han eller hun har et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv».

I [§ 8-5](#) har vi så en bestemmelse om adgang for kommunestyret til å vedta at det skal gis «én fast godtgjøring i stedet for dekning av tapt inntekt». Dette er bare noe kommunestyret *kan* vedta, som en oppgjørsmåte overfor den folkevalgte i stedet for erstatning etter § 8-3.

Dette er en modell som jeg tror vil være svært vanskelig å bruke i denne sammenheng. Den forutsetter at det oppstår et inntektstap for den folkevalgte som kan fastsettes med rimelig grad av nøyaktighet, og det er det ikke her.

I [domstolsloven § 57](#) er fastsatt at *forliksrådsmedlemmer* velges av kommunestyret etter reglene om valg i kommuneloven. Dette er et verv det er plikt til å ta imot og fungere i. Bare den som ikke bor i kommunen, kan nekte å ta imot valg ([domstoloven § 56](#), siste avsnitt). Forliksrådene er imidlertid ikke kommunale organer, jf. opplistingen i [§§ 5-1](#) og [5-2](#), der disse ikke nevnes. I tvistelovforskriften (FOR-2007-12-21-1605, jf. [domstolsloven § 27](#) fjerde avsnitt) [§ 2](#) er det derimot fastsatt at medlemmene får en statlig godtgjøring for hver sak som fremmes for forliksrådet, eventuelt etter bestemmelse av departementet som en fast årlig godtgjøring.

Møteplikt i forliksrådet må anses som «gyldig forfall» etter [kommuneloven § 8-1](#) første avsnitt, og vil gå foran møteplikt i kommunalt folkevalgt organ. Det blir dermed ikke spørsmål om noe tap i denne godtgjøringen på grunn av verv som folkevalgt i kommunen. Forliksrådet kan i særlige tilfeller utbetale inntil kr 750 pr. dag til medlemmer til dekning av tapt arbeidsfortjeneste.

Et styreverv i et aksjeselskap er heller ikke et kommunalt verv, selv om selskapet er fullstendig kommunalt eid. Det er ingen regler om plikt til å ta imot valg til styret eller om møteplikt i møter der, men det ligger i aksjelovens regler om forvaltningen av selskapet og styrets tilsynsansvar at det enkelte styremedlem vil kunne bli holdt rettslig eller økonomisk ansvarlig om hun forsømmer sitt virke der.

Det er derfor nærliggende å anta at deltakelse i styremøte vil være lovlig forfall fra møte i folkevalgt organ. Det betyr at det er lite aktuelt å se redusert styrehonorar som inntektstap som skal erstattes av kommunen, og at det i alle fall vil være ganske umulig å dekke slikt tap ved å regne det inn i en frikjøpsavtale knyttet til dette vervet.



Veileder for bruk av sosiale medier i kommunen



Innhold

1.	Innledning	4
1.1	Avgrensninger	5
1.2	Behov for vurderinger	5
2.	Systematisk beskrivelse av behandlingen	8
2.1	Formål	8
2.2	Art, omfang og sammenheng	8
3.	Informasjonssikkerhet	12
4.	Ansvarsforhold	14
4.1	Felles ansvar	14
4.2	Ordning ved felles behandlingsansvar	15
4.3	Etiske vurderinger	15
5.	Behandlingsgrunnlag	18
5.1	Berettiget interesse	18
5.2	Utøvelse av offentlig myndighet	19
5.3	Forholdet til annet relevant regelverk	20
6.	Overføring til utlandet	22
7.	Risiko for de registreres rettigheter og friheter	24
8.	Prosess og forankring i ledelsen	26
	Vedlegg	29

Om veilederen

Offentlige myndigheters tilstedeværelse i sosiale medier er blitt aktualisert og problematisert av både Datatilsynet, Teknologirådet og Personvernkommisjonen det siste året. KS har i den forbindelse fått mange henvendelser fra kommuner som ønsker bistand til å ta forsvarlige valg knyttet til om de kan bruke sosiale medier, og eventuelt hvordan sosiale medier kan brukes på en måte som innebærer minst mulig risiko.

KS Fagråd for personvern og informasjonssikkerhet har derfor laget en veileder for bruk av sosiale medier som er tilpasset kommuner. Når KS velger å gjøre dette, er premisset at KS mener det er et visst handlingsrom når det gjelder bruk av sosiale medier innenfor rammene av regelverket. Samtidig vil KS understreke at det legges til grunn at risikoen for de registrertes rettigheter og friheter er høy ved bruken av mange sosiale medier. Dette betyr at kommuner må være aktsomme dersom de velger å være til stede på denne typen plattformer og sette av nødvendige ressurser til å følge opp bruken.

For visse tjenesteområder i kommunen fraråder KS bruk av sosiale medier. Dette gjelder bruk av sosiale medier på tjenesteområder hvor kommunens tilstedeværelse vil medføre en høy risiko for at det vil kommuniseres svært personlig informasjon om innbyggere. Eksempler på slike

tjenesteområder er rusomsorg, barnevern osv. Sosiale medier bør bare vurderes for ren informasjonsvirksomhet, og ikke som et verktøy som kan minne om eller assosieres som «saksbehandling» eller meningsutveksling.

I store plattformer som Facebook, Tik Tok, Twitter med mer vil det kunne være vanskelig for kommunen til å inngå gjensidige avtale, eller kunne kommunisere med leverandøren av sosiale media plattformen. Som en tommelfingerregel kan man si at kommunen bør være svært påpasselig med å ta i bruk sosiale media hvis informasjon som skal kommuniseres ikke kan vurderes under kategorien ren informasjonsvirksomhet.

I denne veilederen finner kommuner hjelp til å komme i gang med de vurderingene som må gjøres før sosiale medier tas i bruk og hva disse vurderingene består av. Veilederen angir flere relevante momenter som bør inngå i vurderingene, men den er ikke uttømmende. Hvert tilfelle må vurderes konkret, og kommunen må ta i betraktning alle forhold som er relevant og påvirker risikoen i det konkrete tilfellet. Veilederen kan brukes uavhengig av risikonivå.

*KS Fagråd for informasjonssikkerhet
og personvern*

1. Innledning

Kommunens bruk av sosiale medier (SoMe) innebærer behandling av personopplysninger. Dette betyr at kommunen er ansvarlig for at det skjer i samsvar med personvernregelverket.

KS fagråd for informasjonssikkerhet og personvern har laget denne veiledningen for bruk av sosiale medier i kommuner. Veiledningen retter seg mot alle virksomheter i kommunene, og gir en innføring i både regelverket som gjelder og hvilke vurderinger den enkelte virksomhet må gjennomføre før sosiale medier tas i bruk. Hensikten er å gi en forenklet gjennomgang, og på en kortfattet måte, forklare hvilke vurderinger som må gjøres før sosiale medier kan tas i bruk. Veiledningen lister også opp en rekke momenter innenfor aktuelle områder, som kan være relevante når dere vurderer om sosiale medier skal tas i bruk.

Når dere har lest denne veilederen bør dere enkelt kunne:

- Lage en prosess for vurdering i egen virksomhet før sosiale medier tas i bruk.
- Ta stilling til personvernrisiko ved bruk av sosiale medier.
- Identifisere risikoreduserende tiltak knyttet til bruk av sosiale medier.

- Ta i bruk av sosiale medier på en forsvarlig måte.

En del av teksten i denne veiledningen hentes fra juridisk vurdering om personvern ved virksomhetens bruk av sosiale medier fra Oslo kommune (vedlegg 1) og et eksempel på personvernkonsekvensvurdering fra Asker kommune (vedlegg 2). Det presenteres også et eksempel på hvordan en kan foreta etiske vurderinger av ulike handlingsalternativer ved bruk av sosiale medier (vedlegg 3). Eksempelet er basert på Øyvind Kvalnes bok med tittelen «Digital Dilemmas» (2020).

For oversikt over vurderingsmomenter ved gjennomføring av personvern vurderinger, se vedlegg 4.

Risikoscenariene som presenteres i vedlegg 5, tar utgangspunkt i utviklingen av en risikobank i regi av Foreningen kommunal informasjonssikkerhet (KINS) og som vi har tilpasset til bruk i forbindelse med sosiale medier. For et eksempel på oversikt over

risikoscenarier for bruk av Facebook fra Gjøvik-regionen, se vedlegg 6.

Veilederen har vært distribuert til et begrenset antall kommuner som har fått mulighet til å komme med innspill. I tillegg har KS Advokatene og kommunikasjonsavdelingen i KS gitt innspill. Området er under utvikling og KS Fagråd for informasjonssikkerhet og personvern mottar gjerne innspill som kan gjøre veileder enda bedre.

1.1 Avgrensninger

Veiledningen handler om bruk av sosiale medier generelt, og retter seg ikke mot spesifikke tjenester eller plattformer. Veiledningen gjelder i all hovedsak vurderinger knyttet til personvernregelverket, selv om noen andre regelverk omtales der disse er relevante.

Denne veiledningen omfatter sosiale medier som

1) brukes som en kommunikasjonskanal rettet mot innbyggerne, **2)** som brukes for å nå virksomhetens definerte formål, **3)** og som er eid og driftet av en tredjepart.

Eksempler vil være Facebook, Twitter, Snapchat, Instagram, YouTube, Vimeo, Workplace, LinkedIn osv.

Veiledningen tar utgangspunkt i at kommunen har behov for ulike kommunikasjonsplattformer for å nå ut til innbyggere og andre interessenter generelt, og tar ikke for seg spesifikke målgrupper. Det er viktig å påpeke at det kan gjelde strengere regler for kommunikasjon med målgrupper definert som «sårbare», som for eksempel barn, pasienter eller brukere av sosiale tjenester. Dette er risikofaktorer som virksomhetene må være oppmerksomme på, og må vurdere om de er aktuelle for dem.

1.2 Behov for vurderinger

Alle virksomheter i kommunen som tar i bruk SoMe som kommunikasjonskanal må forsikre seg om at personvernregelverket etterleves. Dette er en del av kommunes ansvar som behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger i SoMe. Nærmere om kommunens rolle som behandlingsansvarlig, se kapittel 4.

Målet med bruk av SoMe kan være å innfri kommunens lovfestede plikt til aktivt å informere innbyggere.

I de tilfellene hvor kommunen initierer en behandling av personopplysninger som innebærer en *behandlingene*¹, er kommunen forpliktet til å gjennomføre en vurdering av personvernkonsekvenser i tråd med krav i personvernforordningen art. 35. Personvernkonsekvensvurderingene som gjøres vil bidra til at virksomhetene kan dokumentere at de har etterlevd personvernregelverket. Ett vanlig karaktertrekk ved SoMe er at algoritmene i programvaren er utviklet nettopp for å forutsi brukerens personlige preferanser og interesser, samt å plassere brukere innenfor gitte kategorier basert på deres interaksjon på plattformen. Dette er karaktertrekk som kan innebære høy risiko.

Kommuner vil bruke SoMe på ulike måter og behandle ulike typer personopplysninger der, så risiko vil nødvendigvis også bli ulik. I tillegg har SoMe ulike innstillinger eller muligheter for tilpasninger. Dette

har betydning for risiko. Hvor omfattende og på hvilket nivå risikoen kan være, vil også avhenge av den konkrete behandlingen og omfanget av behandlingen. Ulike SoMe vil også utvikles over tid. Vi har ikke kartlagt alle SoMe og kan derfor ikke utelukke at det kan være tilfeller der bruken ikke vil medføre høy risiko. Derfor anbefales det å gjennomføre en innledende vurdering for å kartlegge behandlingen og risikonivå. Vi vil understreke at selv om bruken ikke vil medføre høy risiko, skal personvernregelverket etterleves og alle de registrertes rettigheter og friheter skal uansett innfris.

I tråd med Datatilsynets anbefaling om å gjøre en vurdering av personvernkonsekvenser i de tilfellene der det er usikkert om det er nødvendig, så anbefaler KS at kommunene gjennomfører dette fordi det er et nyttig verktøy for å sikre at personvernforordningen blir fulgt. I denne veiledningen beskrives hva en slik vurdering består av, og der det passer tas det inn momenter i vurderingen som er spesielle, sett fra et kommuneperspektiv.

¹ Personvernforordningen art. 26.

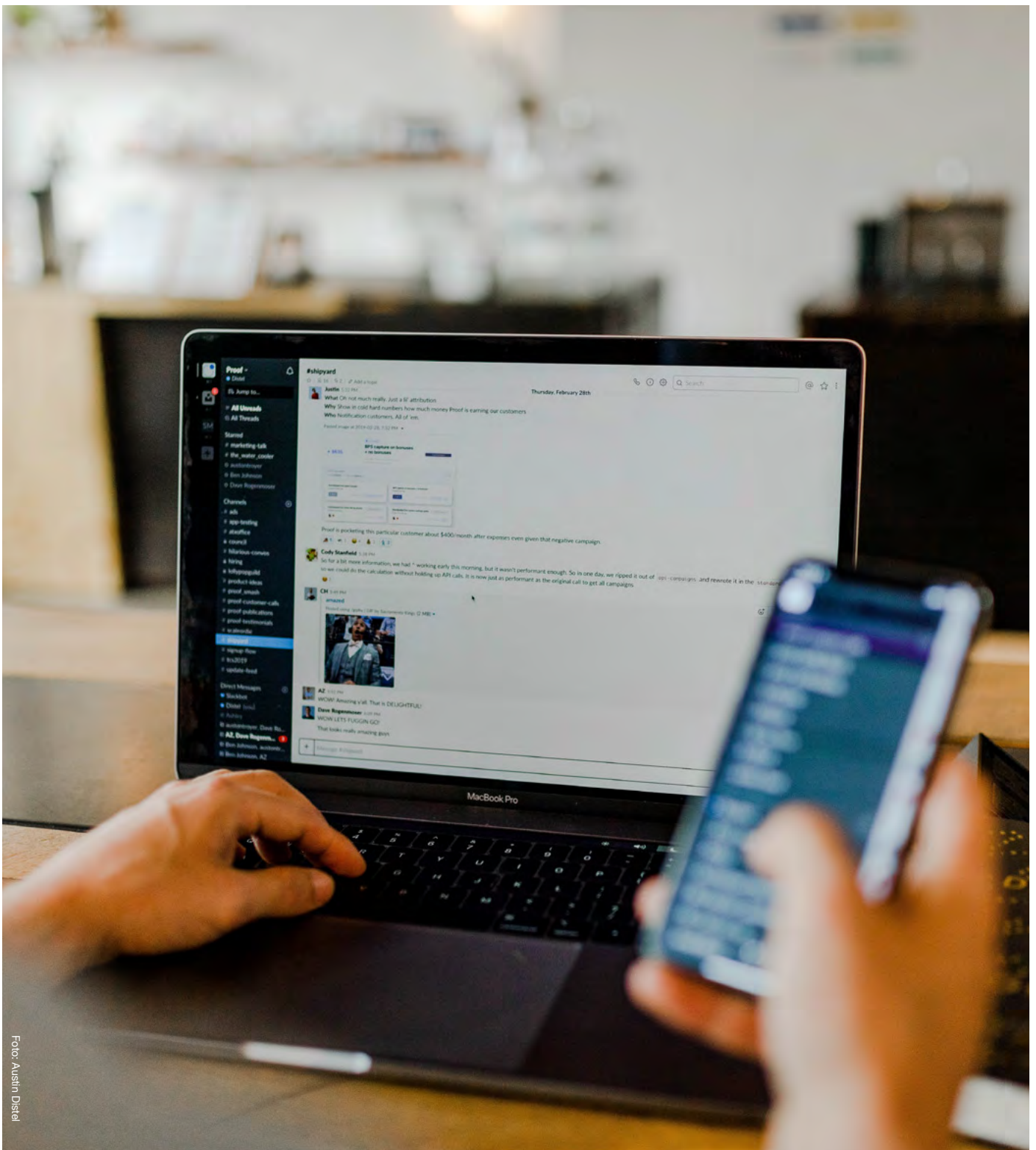


Foto: Austin Distel

2. Systematisk beskrivelse av behandlingen

I en systematisk beskrivelse skal kommunen redegjøre for hvilke(t) SoMe det er aktuelt å ta i bruk, hvordan personopplysninger behandles i SoMe, hva de(t) skal brukes til, hvem som er målgruppen, osv. Kommune skal kunne dokumentere at de har oversikt over hvordan personopplysninger behandles som konsekvens av at kommunen tar i bruk SoMe, og sørge for at beskrivelsene som er gjort er komplette og tydelige.

2.1 Formål

Mange kommuner bruker SoMe som supplement til andre kommunikasjonskanaler. Målet med bruk av SoMe kan være å innfri kommunens lovfestede plikt til aktivt å informere innbyggere, og sørge for at informasjonen de trenger for å orientere seg om kommunens tjenester er så lett tilgjengelig som mulig.

2.2 Art, omfang og sammenheng

Art

Med behandlingens art mener vi en beskrivelse av hva som karakteriserer behandlingen. Her beskriver vi blant annet hvordan personopplysninger skal samles inn, lagres og brukes, hvem som får tilgang, hvem det behandles opplysninger om osv.

Her bør man være nokså spesifikk når det gjelder hvilken funksjonalitet man bruker i det enkelte SoMe. Et eksempel kan være beskrivelsen av

funksjonaliteten «like» i Facebook, kommentarfelt og funksjonaliteten «Sideinnsikt», se personvern-konsekvensvurdering av Asker kommune s. 4-5.

Omfang

Med omfang mener vi antall registrerte, volum av opplysninger, lagringstid og geografisk omfang. Vi beskriver her blant annet antall personer som berøres, hvilken type opplysninger som behandles, samt mengden av slike opplysninger.

Antall registrerte som omfattes av behandlingen avhenger av hvor mange man antar vil besøke og eventuelt samhandle med kommunens side på SoMe. For å gjøre et slikt anslag kan erfaring fra andre kommuner eller statistikk fra Ipsos eller Norsk mediebarometer fra SSB være nyttig.

Personopplysningene som behandles som følge av at kommunen har en side på SoMe er av ulik

karakter. Den mest åpenbare behandlingen er at det er synlig hvem som er interessert i å følge kommunen, hva disse personene eventuelt har gitt uttrykk for at de liker av innlegg og eventuelle kommentarer de skriver selv.

Når kommunen bruker SoMe har den normalt ingen intensjon om å samle inn særlige kategorier av personopplysninger (for eksempel helseopplysninger), men samtidig kan ikke kommunen garantere at ikke følgerne selv publiserer informasjon om seg selv som direkte eller indirekte sier noe om helse, politisk oppfatning osv. Her bør man si noe om risikoen for at dette skal skje. Sannsynligheten for at det kan komme frem helseopplysninger avhenger også av hvilke tjenester i kommunen som bruker SoMe.

Kommunen bør synliggjøre de avveiningene som er gjort med hensyn til både de positive sidene

ved SoMe (for eksempel nå mange raskt og skape engasjement) og de negative sidene (engasjement i negativ retning og u hensiktsmessig utlevering av personlige meninger).

Sammenheng

Med sammenhengen opplysningene behandles mener vi hva slags relasjon man har til personene det behandles opplysninger om og hva slags forventninger disse vil ha.

I en vurdering av personvernkonsekvenser er det viktig å tydeliggjøre i hvilken sammenheng behandlingen finner sted, fordi dette har stor betydning for i hvilken grad behandlingen er forutsigbar for den registrerte.

Når det gjelder behandling av personopplysninger som en konsekvens av bruk av SoMe er det viktige spørsmålet om det er ny teknologi eller innovativ



teknologi som aktualiseres. Det er kjent at de fleste tilbydere av SoMe bruker og utvikler algoritmer for å analysere informasjon om brukerne. Denne informasjonen gir ny innsikt om disse brukerne som kan være nyttig i et kommersielt perspektiv.

Her er det relevant å trekke frem følgende:

I hvilken grad man mener et SoMe og dets egenskaper er kjent for innbyggerne (for eksempel hvor lenge SoMe har vært i bruk og om teknologien har vært gjenstand for debatt).

I hvilken grad SoMe selv gjør tilgjengelig informasjon om sin behandling av personopplysninger, hvordan de innhenter samtykke, hvordan brukeren kan endre innstillinger osv.

Kildene til personopplysningene som blir behandlet som konsekvens av at kommunen er på SoMe (den registrerte selv, analyser foretatt av SoMe, tema kommunen tar opp osv.)

Kommunens relasjon til innbyggerne – den typiske SoMe-bruker og dennes antatte kompetanse til å innhente relevant informasjon for å ha kjennskap til hvordan SoMe behandler personopplysninger. Her vil det for eksempel være av betydning om målgruppen man forsøker å nå er å regne som en sårbar gruppe. Her mener vi for eksempel blant annet barn og unge, asylsøkere, pasienter og bruker av sosialtjenester.

Kommunen bør synliggjøre de avveiningene som er gjort med hensyn til både de positive sidene ved SoMe (for eksempel nå mange raskt og skape engasjement) og de negative sidene (engasjement i negativ retning og uhensiktsmessig utlevering av personlige meninger).

3. Informasjonssikkerhet

Den tekniske IKT-sikkerheten ved behandlingen ivaretas som hovedregel av leverandøren av SoMe. Kommunen har likevel et ansvar for å forsikre seg om at leverandøren har evne og vilje til å sørge for den informasjonssikkerheten som er påkrevd etter personvernregelverket.

Kommunen bør spørre etter referanser til leverandørens forpliktelser angående organisering, fysisk og miljømessig sikring, opplæring, screening og disiplinærtiltak overfor ansatte, testing, tilgangskontroll, kommunikasjonssikkerhet, sårbarhets håndtering og håndtering av sikkerhetshendelser. Leverandører som ikke kan ivareta og dokumentere tilstrekkelig informasjonssikkerhet bør kommunen avstå fra å inngå avtale med.

Kommunen skal ivareta informasjonssikkerheten for sin egen behandling, særlig gjennom opplæring av

ansatte, samt tilgangsstyring når det gjelder muligheten for å administrere sidene.

I store plattformer som Facebook, Tik Tok, Twitter med mer vil det kunne være vanskelig for kommunen til å inngå gjensidige avtale, eller kunne kommunisere med leverandøren sosiale media plattformen. Som tidligere nevnt, kan man som en tommelfingerregel si at kommunen bør være svært påpasselig med å ta i bruk sosiale media hvis informasjon som skal kommuniseres ikke kan vurderes under kategorien ren informasjonsvirksomhet.

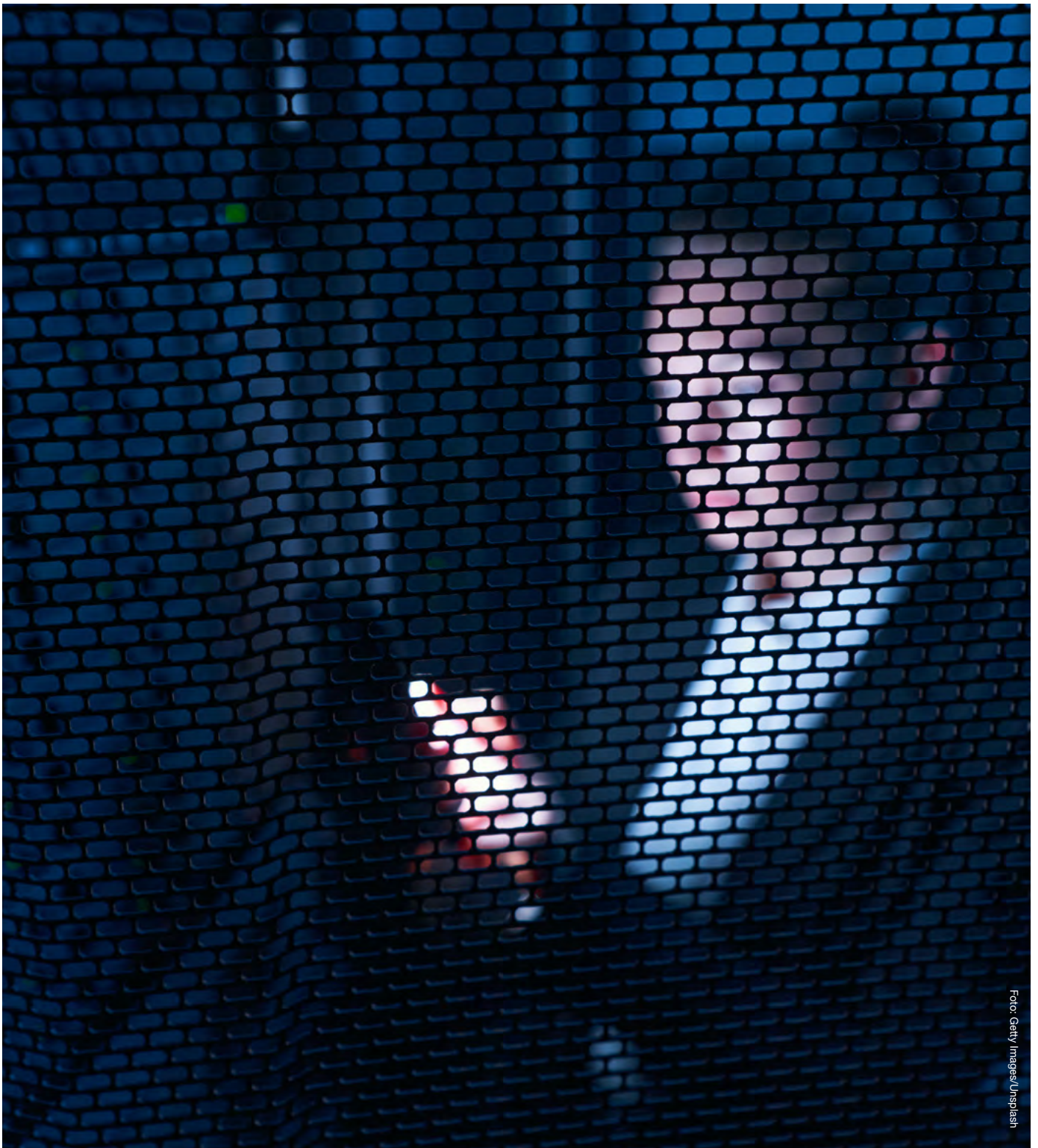


Foto: Getty Images/Unsplash

4. Ansvarsforhold

Med ansvarsforhold mener vi hvilke aktører som er involvert i behandlingen av personopplysninger og hvordan ansvarsforholdene er når det gjelder etterlevelse av personvernregelverket. Relevant informasjon her er hvilke kilder man har til informasjonen som behandles, hvem som er mottagere av informasjonen og hvem som er behandlingsansvarlig.

4.1 Felles ansvar

Vi legger til grunn i denne veiledningen at kommune og leverandøren av sosiale medier har felles behandlingsansvar. Dette er i tråd med praksis fra EU-domstolen.

Felles behandlingsansvar oppstår når to eller flere behandlingsansvarlige «i fellesskap fastsetter formålene med og midlene for behandlingene». Personvernforordningen fastsetter videre at de felles behandlingsansvarlige skal fastsette sine respektive ansvar for å oppfylle forordningen i en «ordning» seg imellom. Det er ingen formkrav til ordningen, men det er vektlagt at det er rettighetene knyttet til informasjon og innsyn som skal ha primærfokus.

Personvernrådet (EDPB) har presisert at begge de behandlingsansvarlige har et overordnet ansvar for behandlingen i sin helhet, selv om de har fordelt ansvaret seg imellom i en ordning. EU-domstolen har uttalt at felles behandlingsansvar mellom to aktører ikke fører til at den ene aktøren også blir ansvarlig for forutgående eller etterfølgende behandling som den andre aktøren alene øver innflytelse på eller har ansvaret for.

På bakgrunn av det ovennevnte anbefaler vi at hver kommune gjør en konkret vurdering av ansvarsforholdene utfra en beskrivelse av behandlingsaktiviteten(e) som kommunen og SoMe får felles behandlingsansvar for.

Felles behandlingsansvar krever at den enkelte kommune må være aktiv og forsøke å finne ut av og kartlegge hvordan leverandørene skal bruke de innsamlede personopplysningene, selv om dette kan være svært utfordrende i praksis. Det er ofte snakk om store internasjonale aktører som står bak de ulike sosiale mediene, noe som gjør det vanskelig å oppnå kontakt og få den informasjonen man trenger. For å oppfylle kravene som stilles til kommunen som behandlingsansvarlig, bør kommunen kartlegge hvordan personopplysningene sikres, hva leverandøren gjør for å etterleve og ivareta personvernprinsippene, og hvordan den enkelte registrertes rettigheter og friheter ivaretas av leverandøren.

4.2 Ordning ved felles behandlingsansvar

Personvernforordningen art. 26 fastslår altså at det skal være på plass «en ordning» mellom partene ved felles behandlingsansvar. Spørsmålet er hva denne ordningen må bestå i.

For det første er det ingen formkrav til ordningen. Det er altså ikke et krav om at dette skal være en skriftlig, fremforhandlet ordning. Videre legges det spesielt vekt på pliktene som omhandler åpenhet – altså informasjon og innsyn.

Kommunen kan legge til grunn at det viktigste med ordningen som skal være på plass er at de registrerte får den informasjonen de trenger og i et format som er lett tilgjengelig og forståelig. Det viktigste er altså at de får informasjonen, ikke hvem de får den fra.

Når kommunen velger å ta i bruk SoMe som innebærer et felles ansvar, så anbefaler vi at kommunen tar et større ansvar enn dens andel i tjenesten skulle tilsi. Det kan for eksempel bety at kommunen tar et større ansvar for informasjonsplikten, og at man strekker seg langt for å opplyse innbyggere om de problematiske sidene ved SoMe sin forretningsmodell. Det kan også være aktuelt å gi tips til hvordan innbyggere kan tilpasse sin bruk for å redusere risikoen for å bli profilert på en uheldig måte.

4.3 Etiske vurderinger

Tilstedeværelse i sosiale medier kommer som regel med en viss kostnad og kostnaden betaler aktørene i form av brukerdata. De etiske spørsmålene knyttet til å være til stede i sosiale medier er i de senere årene løftet opp av flere forskere. Cambridge Analytica skandalen bidro til å få frem utfordringsbildet for folk flest. Cambridge Analytica kombinerte data mining og dataanalyse med strategisk kommunikasjon.² Brukerdataene selskapet samlet inn ble analysert og benyttet til å sende målrettede

valgbudskap til ulike velgergrupper under Donald Trumps valgkampanje i 2016.

Når kommunen vurderer å bli en aktør i sosiale medier, må en være bevisst på utfordringene og foreta en etisk vurdering av de ulike dilemmaene som oppstår ved eventuell tilstedeværelse i sosiale medier og alternativt om man skal la være. Dersom kommunen beslutter at en ønsker å være til stede på sosiale media-plattformer, bør kommunen også gjøre en vurdering av hvilke aktiviteter en ønsker å fremme på plattformen/bruke plattformen til.

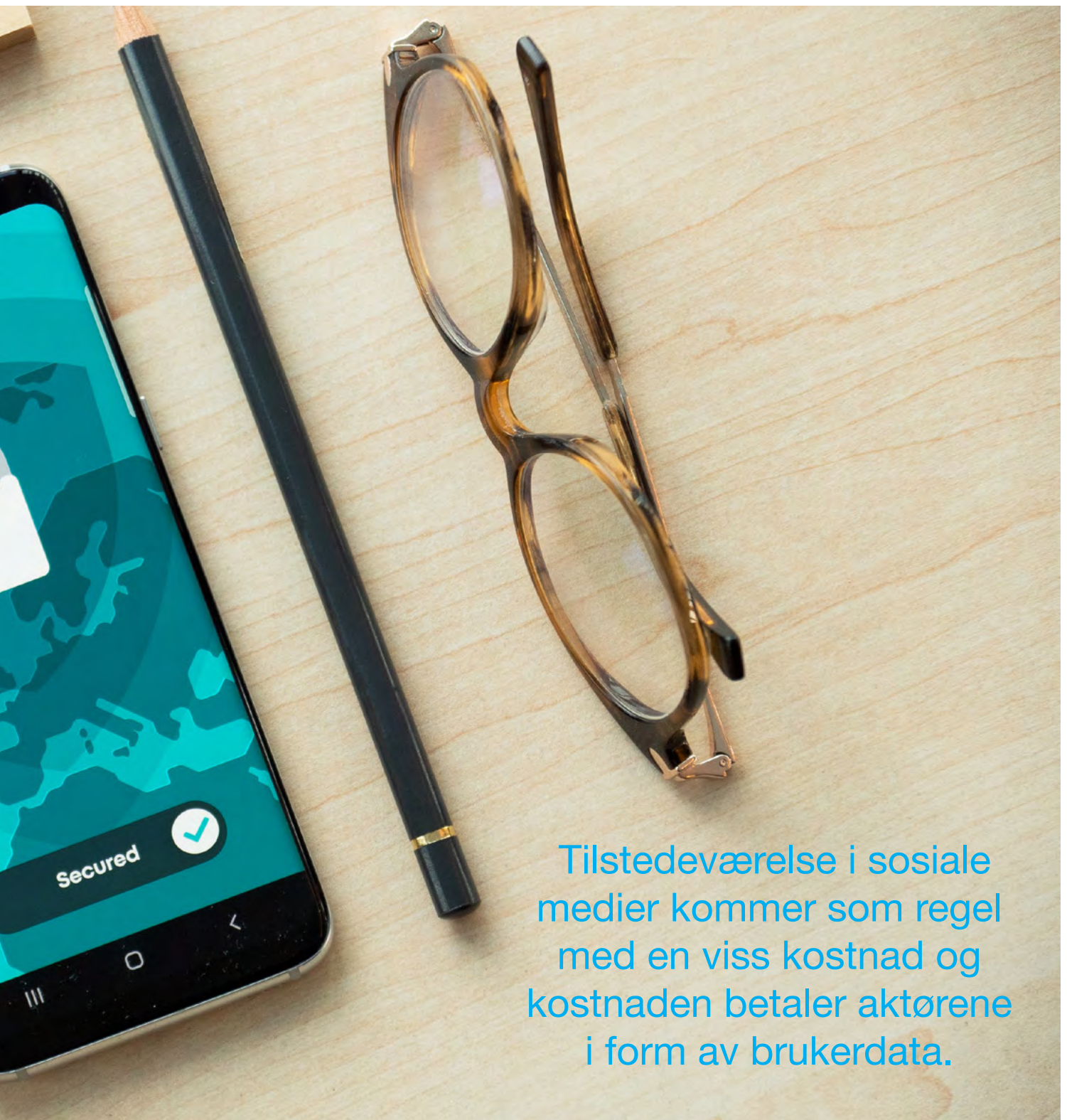
I veilederens vedlegg 3 gis det en innføring i et verktøy for etisk refleksjon som er utviklet av Einar Øverenget og Øyvind Kvalnes. Navigasjonshjulet (Kvalnes, 2020, s. 58) guider oss gjennom en etisk refleksjonsprosess innenfor seks ulike tema med tilhørende spørsmål. Står vi overfor et valg mellom mulige handlingsalternativer vil disse temaene og spørsmålene hjelpe oss til å foreta en beslutning basert på en saklig begrunnelse.

I boken «Digital Dilemmas Dilemmas – Exploring Social Media Ethics in Organizations» har Kvalnes (2020) identifisert fem typiske dilemmaer som oppstår ved tilstedeværelse i sosiale medier.³ I vedlegget finnes også en tabell med en oversikt over de fem dilemmaene.

² [Cambridge Analytica - Wikipedia](#)

³ Kvalnes, Ø. (2020). [Digital Dilemmas, Exploring Social Media Ethics in Organizations. Palgrave MacMillan.](#)





Tilstedeværelse i sosiale medier kommer som regel med en viss kostnad og kostnaden betaler aktørene i form av brukerdata.

5. Behandlingsgrunnlag

Personvernforordningen art. 6 nr. 1 fastslår at det kreves et behandlingsgrunnlag for at behandling av personopplysninger skal være lovlig. Riktig behandlingsgrunnlag må være på plass før behandlingen starter.

Når det gjelder kommunes bruk av SoMe, finnes det flere aktuelle behandlingsgrunnlag for bruk av SoMe. Bruken av disse behandlingsgrunnlagene vil være avhengig av hvilken rolle kommune har i kommunikasjon gjennom SoMe. Hvis kommunen bruker SoMe i utøvelse av offentlig myndighet kan personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e være aktuelle å bruke. Denne bestemmelsen slår fast at behandlingen av personopplysninger er lovlig dersom *behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt*. Dersom kommunen planlegger å bruke SoMe i en annen rolle enn som myndighetsorgan, kan personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav f brukes som behandlingsgrunnlag. Et viktig poeng er at dette behandlingsgrunnlaget ikke kan benyttes på behandling som utføres av offentlige myndigheter som ledd i utførelsen av deres oppgaver.⁴ Forskjellen mellom disse behandlingsgrunnlagene forklares i punktet under.

5.1 Berettiget interesse

Et av behandlingsgrunnlagene kommunen kan bruke for behandling av personopplysninger i SoMe er personvernforordningen art. 6 nummer. 1 bok-

stav f – nødvendig for å ivareta legitime interesser. For å kunne legge dette behandlingsgrunnlaget til grunn må tre vilkår være oppfylt. Kommunen må ha en saklig berettiget interesse, behandlingen må være nødvendig for å oppnå formålet knyttet til den berettigede interessen, og den berettigede interessen må veie tyngre enn de registrertes rett til personvern.

Når det gjelder hvilke momenter som kan legges til grunn i en vurdering av om de nevnte vilkårene er oppfylt, se [veiledning fra Datatilsynet](#).

Å balansere interessen kommunen har i å behandle personopplysningene mot de registrertes personopplysningsvern er en konkret avveining som hver kommune må gjøre. Noen fellestrekk kan likevel nevnes:

- Kommunens berettigede interesse består i å nå ut med relevant informasjon til innbyggerne, samt å skape engasjement i lokalmiljøene knyttet til leveranse av tjenester og demokratiske prosesser.
- Det unike med SoMe er evnen til å skape engasjement og sørge for stor rekkevidde.

- Kommunen har en informasjonsplikt som går utover det å passivt tilgjengeliggjøre informasjon.
- Kommunen skal legge til rette for lokaldemokrati og skape samfunnsengasjement med aktiv innbyggerdeltagelse.
- SoMe skal ikke være en eksklusiv kanal, men del av kommunenes helhetlige kommunikasjonsstrategi
- Personopplysningene behandles ikke for kommersielle hensyn

Det kan problematiseres hvorvidt kommunen kan anvende «berettiget interesse» som rettslig grunnlaget da det følger av forordningen at dette grunnlaget ikke får anvendelse på en behandling *som utføres av offentlige myndigheter som ledd i utførelsen av deres oppgaver*.

Når kommunen velger kommunikasjonsplattformer for å nå innbyggere med informasjon, er dette på basis av kommunikasjonsstrategien sin, og ikke som ledd i utøvelse av myndighet. På denne bakgrunn mener KS at nevnte unntak ikke gjelder, og

at kommunen følgelig kan basere seg på en interesseavveining.

5.2 Utøvelse av offentlig myndighet

Et annet aktuelt behandlingsgrunnlag for virksomheter som vil ta i bruk SoMe kan være personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e. Denne bestemmelsen slår fast at behandlingen av personopplysninger er lovlig dersom *behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt*. Det må med andre ord først gjøres en vurdering av om behandlingen av personopplysninger i sosiale medier er nødvendig for å utføre en oppgave i allmenhetens interesse, eller om behandlingen kan anses som utøvelse av offentlig myndighet.

Hoveddelen av kommunes aktiviteter må kunne anses som offentlig myndighetsutøvelse, men det er likevel ikke slik at alle kommunale aktiviteter er

⁴GDPR art. 6 nr. 1 andre ledd fastslår at GDPR art. 6 nr. 1 bokstav f *ikke* kan benyttes av virksomhetene dersom *behandlingen er å anse som offentlig myndighetsutøvelse*.

Det kan tenkes at det å kommunisere med innbyggere gjennom sosiale medier er i allmenhetens interesse.

å anses som offentlig myndighet. Et eksempel på dette er rollen som arbeidsgiver. I arbeidsgiverrollen utøver ikke kommunen offentlig myndighet, og denne bestemmelsen kan følgelig ikke benyttes som behandlingsgrunnlag.

Hva som er i allmenhetens interesse, er ikke nødvendigvis det samme som det den offentlige virksomheten er pålagt å gjøre. Det kan tenkes at det å kommunisere med innbyggere gjennom sosiale medier vil kunne være i allmenhetens interesse.

Det er viktig å være oppmerksom på at å vise til personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e som behandlingsgrunnlag ikke er tilstrekkelig. Det følger av personvernforordningen art. 6 nr. 3 at det kreves et supplerende rettsgrunnlag for å kunne bruke art. 6 nr. 1 bokstav e. Det innebærer at dersom virksomhetene mener at behandlingen er i allmennhetens interesse eller innebærer utøvelse av offentlig myndighet, så må virksomheten ha hjemmel i en annen lovbestemmelse for å kunne bruke dette behandlingsgrunnlaget.

Kommunen må selv finne frem til et supplerende rettsgrunnlag dersom de mener at personvernforordningen art. 6 nr.1 bokstav e er passende, men den juridiske vurderingen fra Oslo kommune gir noen pekepinner. Det er likevel viktig å understreke

at kommunene bør være varsomme med å legge til grunn utøvelse av offentlig myndighet som behandlingsgrunnlag ved bruk av sosiale medier. Og dersom dette alternativet legges til grunn er det viktig at det supplerende rettsgrunnlaget er tydelig nok til å begrunne behandlingen.

5.3 Forholdet til annet relevant regelverk

I tillegg til personvernregelverket er det også andre regelverk som er relevante for virksomhetene ved bruk av sosiale medier som kommunikasjonskanal.

Alle kommunale virksomheter er underlagt en arkivplikt etter arkivlova. Dette innebærer i praksis at dokumenter som er arkivverdige skal journalføres i henhold til virksomhetens rutiner. Den enkelte virksomhet må vurdere om og hvordan kommunikasjonen i sosiale medier skal arkiveres.

Dersom noe av innholdet som skapes i sosiale medier er arkivverdig og skal journalføres, er dette innholdet også som utgangspunkt å anse som et offentlig saksdokument som det kan gis innsyn i etter bestemmelsene i offentleglova.

Dersom kommunikasjonen som skjer i sosiale medier er å anse som saksbehandling, vil også forvaltningslovens regler gjelde for denne kommunikasjonen.



Foto: Jonas Laupe

6. Overføring til utlandet

De fleste aktørene som står bak ulike sosiale medier er utenlandske, og ofte amerikanske eller kinesiske. Dette utløser flere personvernrettslige problemstillinger.

Dersom aktøren bak det aktuelle sosiale mediet virksomheten vurderer å ta i bruk, tilhører et land utenfor EU/EØS som ikke er på EUs liste over godkjente land, må kommunen ha et gyldig overføringsgrunnlag. Kravet om gyldig overføringsgrunnlag kommer i tillegg til kravet om at kommunen må ha et behandlingsgrunnlag som nevnt under kap. 4. Kommunen bør også forsikre seg om at det ikke finnes lover og praksis i tredjelandet som til tross for et gyldig overføringsgrunnlag vil føre til et lavere beskyttelsesnivå i praksis. Det er også et krav om at det iverksettes ytterligere tiltak og at det gis nødvendige garantier for å sikre samme beskyttelsesnivået for personopplysningene som i EU/EØS.

Det kreves en ekstra vurdering av om overføringen er forholdsmessig dersom landet opplysningene blir overført til i tillegg har regelverk som muliggjør behandling av personopplysninger til formål som er vanskelig for den registrerte å forutsi.

Enkelte forhold knyttet til overføring til tredjeland avventer ytterligere avklaring både nasjonalt og i EU/EØS sammenheng. Datatilsynet har delt sine vurderinger knyttet til overføring av personopplysninger til tredjeland utenfor EU/EØS området. KS anbefaler at kommunal sektor følger med på utviklingen innenfor dette området.

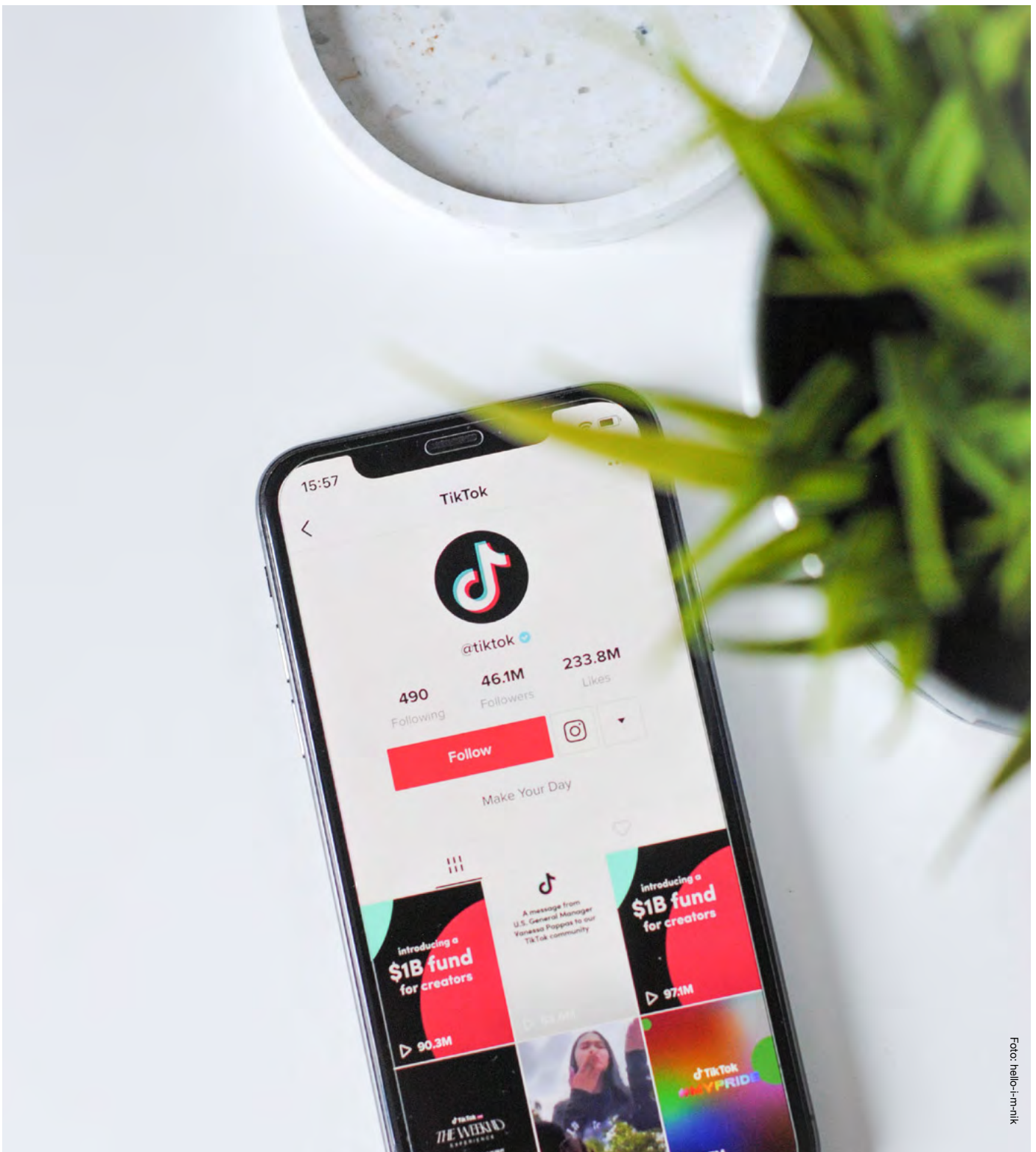
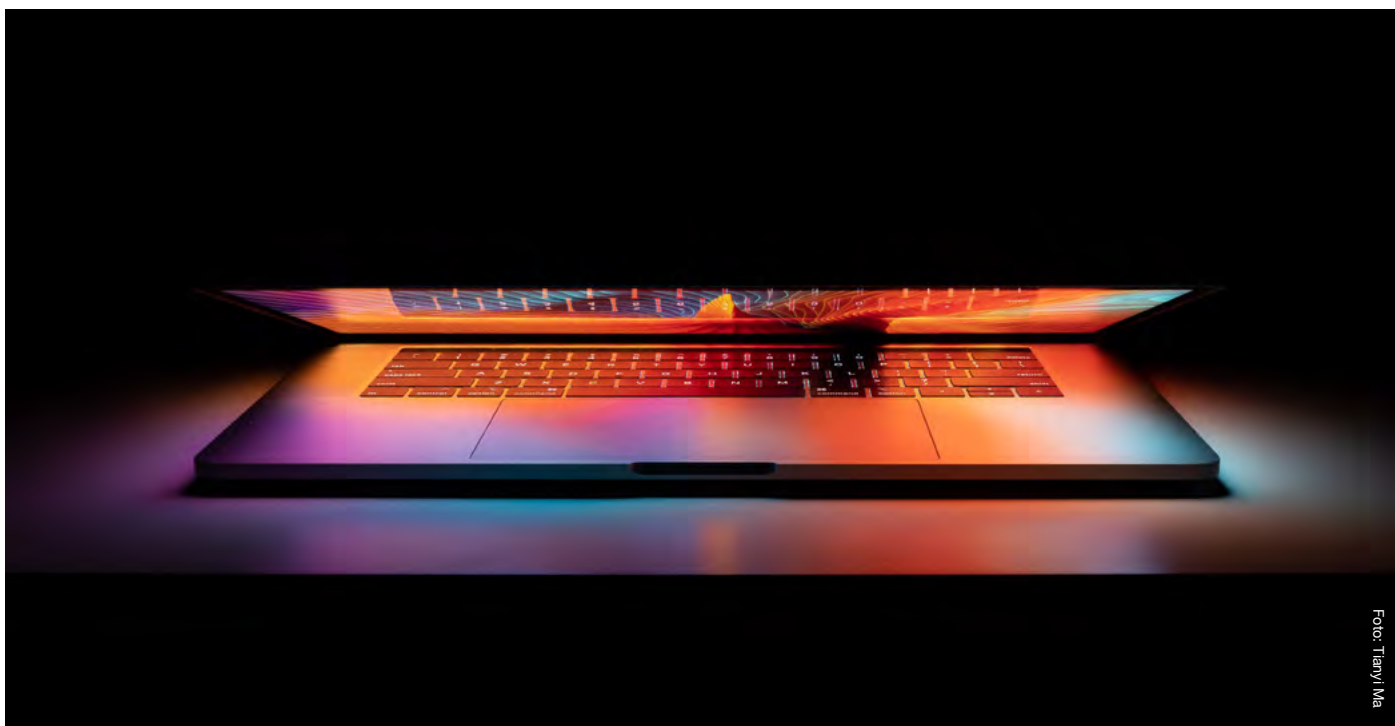


Foto: hello-i-m-nik



7. Risiko for de registreres rettigheter og friheter

I en vurdering av personvernkonsekvenser er målet å redusere risikoen for at de registrerte ikke skal få ivaretatt sine rettigheter og friheter etter personvernregelverket.

Vi bør ha som mål at de som velger å interagere med kommunen på SoMe i så stor grad som mulig skal ha innflytelse på hvordan egne personopplysninger behandles (medbestemmelse), og at de får tilgang til nok informasjon om behandlingen til å kunne innrette seg slik de ønsker (åpenhet). Slik bør den måten kommunen tar i bruk et SoMe være forutsigbar og underbygge tillit.

I tabellen under finner dere noen iboende risikoer ved bruk av SoMe og forslag til tiltak for å redusere risiko. Tabellen nedenfor er ikke en uttømmende oversikt over risiko knyttet til bruk av sosiale medier, men er ment kun som eksempler.

Personvern mål	Risiko	Momenter	Tiltak
Med-bestemmelse	Utfordrende å få tilgang til informasjonen om hvordan SoMes algoritmer fungerer. Utfordrende å kommunisere tydelig og forståelig om hvordan algoritmene fungerer.	Utfordrende å kommunisere tydelig og forståelig om hvordan algoritmene fungerer.	
Åpenhet	Lite kjennskap til SoMe og forretningsmodellene deres. Enkelte typer tema som omtales kan føre til at enkeltpersoner utleverer sensitive personopplysninger i kommentarfelt.	Noen SoMe er mer innrettet mot målrettet annonsering enn andre. Rett beredskap for ulike type innhold.	Kommunen kan ta mer av ansvaret for å informere innbyggere sine om de underliggende risikoene ved å bruke SoMe. Bevissthet omkring hvilke tema det publiseres informasjon om. Ressurser for å moderere kommentarfelt eller slå av kommentarfunksjonalitet. Kategorisere innhold etter A, B, C poster, hvor kategori A krever full beredskap og rask respons. Kategori B er normal tematikk og har normal beredskap/oppfølging. Kategori C krever ingen oppfølging.
Ansvarlighet /Tillit	Liten kontroll med innholdet på kommunens sider. Liten kontroll med omfanget av personopplysninger som blir utlevert til leverandør av SoMe.	Muligheter for å minimere innsamlingen av personopplysninger. Særlig funksjonalitet utviklet for å identifisere kommunikasjonsløp og lage målrettet annonsering	Sentral redaksjon som kan jobbe med alt fra strategi, konseptplaner, rutiner og kursing. Følge opp og få et samarbeid med alle redaktører for SoMe i regi av kommunen. Kommunen må gjøre en konkret vurdering av hvilken funksjonalitet i SoMe som tas i bruk. Aktivt redusere innsamling av informasjon om enkeltpersoners bruk og interagering med SoMe.

8. Prosess og forankring i ledelsen

Utarbeidelsen av en vurdering av personvernkonsekvenser bør gjøres av en gruppe som er satt sammen av personer med ulike fagbakgrunn. Når det gjelder SoMe vil en sentral fagbakgrunn være den/de som kan kommunikasjonsfaget. Gode støttespillere er personer med kunnskap om informasjonssikkerhet og personvern.

En vurdering av personvernkonsekvenser og konklusjonen skal forankres i ledelsen. Ledelsen skal avgjøre hvorvidt de valgte tiltakene, restrisikoen og eventuell handlingsplan er akseptabel. Det er en del av ansvarlighetsprinsippet og dokumentasjonsplikten at vurderingene som er gjort og ledelsens gjennomgang blir dokumentert.

Ledelsen beslutter og begrunner et av de følgende alternativene:

1. Godkjenning

Vurdering av personvernkonsekvenser og dens avveininger er godkjent.

[Kommunen kan ta i bruk SoMe.](#)

2. Betinget godkjenning

Vurdering av personvernkonsekvenser og dens avveininger godkjennes under forutsetning av følgende forbedringer ... (beskriv forutsetningene).

[Revidert vurdering av personvernkonsekvenser skal legges frem for ledelsen på nytt.](#)

3. Ikke godkjent

Vurdering av personvernkonsekvenser og dens avveininger godkjennes ikke.

[Kommunen kan ikke ta i bruk SoMe.](#)

Dersom en vurdering av personvernkonsekvenser behandles i ledergruppen mer enn én gang, risikoen fremdeles er høy og viljen til å ta i bruk SoMe fremdeles er stor, må kommunen anmode Datatilsynet om forhåndsdrøftelse. Kommunen må i så fall dokumentere at den ikke greier å gjøre risikoen lavere. Det er ledelsen som tar beslutningen om å anmode Datatilsynet om forhåndsdrøftelse.

Vi legger til grunn at forankring av vurderingen av personvernkonsekvenser i ledelsen er en forutsetning for at bruken av SoMe kan skje lovlig.

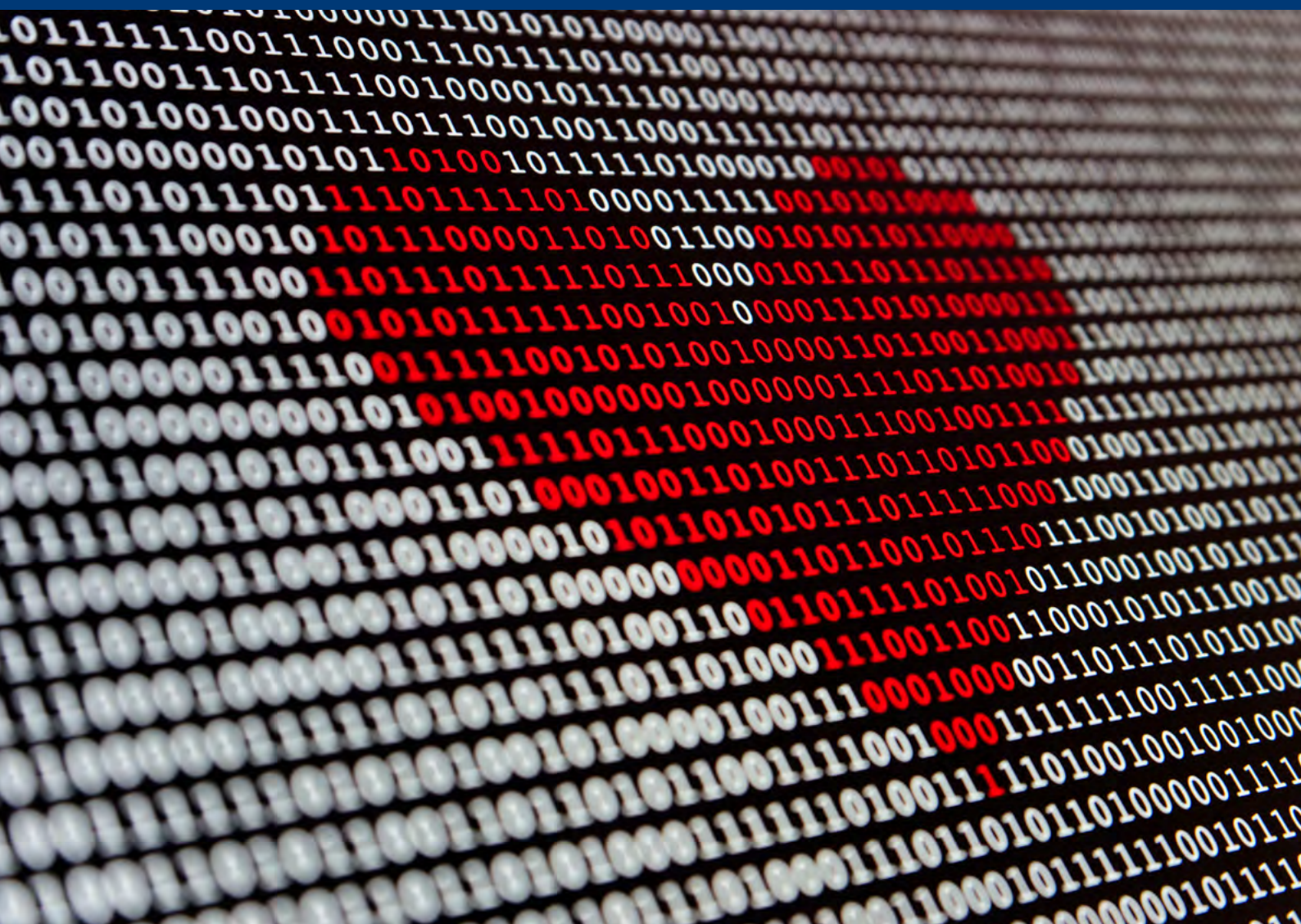
En vurdering av
personvernkonsekvenser
og konklusjonen skal forankres
i ledelsen. Ledelsen skal avgjøre
hvorvidt de valgte tiltakene,
restrisikoen og eventuell
handlingsplan er akseptabel.

Vedlegg

Postadresse: KS
Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no



Rapportering om timeleveransen til kontrollutvalget - 2022

Dette notatet er en orientering til kontrollutvalget om timeleveransen i 2022, og om hva leveransen skal inneholde.

Timebudsjett og -regnskap

Konsek Trøndelag har årlige timebudsjett for timeleveransen til hvert av kontrollutvalgene. Timebudsjettet er et anslag for hvor mange timer vi regner med å levere i et normalt driftsår. Selskapets medarbeidere fører regnskap for hva de bruker arbeidstiden til, dermed er det mulig å holde oversikt over timeleveransen for det enkelte kontrollutvalg. For 2022 ser regnskapet slik ut:

Timebudsjett og leveranse i 2022:

År	Timebudsjett	Timeregnskap	Avvik i timer	Avvik i prosent
2022	256 timer	263 timer	+7 timer	+3 %

Hvorfor er det avvik mellom timebudsjett og -leveranse?

Avvik mellom de budsjetterte timene og den faktiske timeleveransen kan ha mange forklaringer. Timebudsjettet er et anslag for tidsbruken ved ordinær drift. Noen år behandler kontrollutvalget saker som krever at sekretariatet bruker ekstra ressurser, dermed blir leveransen større enn forventet. Hvis utvalget har en erfaren sekretær, så kan det forklare at vi bruker færre timer enn budsjettert, mens nyansatte som regel bruker flere timer enn budsjettert. Kontrollutvalgets aktivitetsnivå spiller også inn på ressursbruken. Høyt aktivitetsnivået krever større innsats fra sekretariatet, mens lavt aktivitetsnivå reduserer vår tidsbruk. Aktivitetsnivået kan variere fra år til år og mellom valgperiodene.

Konsekvenser ved avvik fra budsjett

I leveranseavtalen mellom kommunen og Konsek Trøndelag er det et uttalt mål at timebudsjett og -leveranse skal være tilnærmet like over en fireårsperiode. Ifølge avtalen skal ikke Konsek Trøndelag kreve ekstra honorar hvis leveransen overstiger budsjettet ett år. Vi skal heller ikke redusere kommunens honorar ved for lav leveranse. Hvis avviket varer over et lengre tidsrom, kan det være aktuelt å gjøre justeringer, slik at det blir samsvar mellom budsjett og leveranse.

Leveranseavtalen gir fleksibilitet og forutsigbarhet

Leveranseavtalen sikrer at kontrollutvalget får levert tjenestene det har behov for, selv om behovet noen år er vesentlig høyere enn timebudsjettet. Avtalen gir også Konsek Trøndelag forutsigbare rammer. Som offentlig arbeidsgiver med kun faste ansatte, er selskapet nødt til å ha forutsigbar økonomi, selv i år der etterspørselen etter våre tjenester er lavere eller høyere enn forventet. Selv om noen kommuner får lavere leveranse et år, vil andre få høyere leveranse. Som regel leverer selskapets

Postadresse:Postboks 2564
7735 Steinkjer**Fakturaadresse:**Postboks 1258 Torgarden
7462 Trondheim
post@konsek.no**Bank:** 8601.13.04038**Org.nr:** 988 799 475

medarbeidere flere timer enn det samlede timebudsjettet. 2022 var et unntak i så måte, da vi hadde høyere sykefravær enn vanlig.

Hva kan kontrollutvalgene forvente av oss?

Vi er kontrollutvalgenes administrasjon og utfører alle arbeidsoppgaver som er nødvendig for at utvalgene skal fungere: Vi gjør alt administrativt arbeid i forbindelse med møteplanlegging og møteavvikling. Vi utreder sakene som skal behandles i kontrollutvalget, gir råd om hvordan de skal håndteres og følger opp utvalgets vedtak. Vi driver folkevalgtopplæring og koordinerer kontrollutvalgets arbeid med de statlige tilsynene.

Medarbeiderne i Konsek Trøndelag har bred kompetanse, blant annet innenfor økonomi og administrasjon, jus og samfunnsvitenskap. Vi har oversikt over lov- og regelverk som er viktig for kontrollutvalgene. Selskapet har dessuten to jurister som bistår i saker som krever juridisk kompetanse. Hver medarbeider skal være oppdatert på viktige politiske saker i kommunen, på kommunale planer og retningslinjer og følge kommunen i lokale medier. I sum mener vi at dette gir kontrollutvalgene et godt tjenestetilbud.

Vi orienterer om timeleveransen årlig.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Torbjørn Berglann
daglig leder

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Kopi til:
Karoline Lorentzen

Emne: Rapportering til kontrollutvalget i Åfjord kommune
Kopi: Post <post@konsek.no>
Til: Karoline Lorentzen <karoline.lorentzen@konsek.no>
Sendt: 26.01.2023 10:35:32
Fra: Tor Arne Stubbe <tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no>

Rapportering til kontrollutvalget i Åfjord kommune

Kontrollutvalget har ihht leveranseavtale en tilgjengelig timeressurs på 340 timer pr år til risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll i perioden 2020-2023. Timerammen inkluderer reiser, møter osv.

I 2022 har RMN blant annet utført følgende:

- FR: Psykososialt skolemiljø – tilpasset opplæring
- UND: Festekontrakter
- FR: Fosen brann- og redningstjeneste
- EK: Fosen brann- og redningstjeneste

Timeforbruk 2022: 291,45

Timeforbruk 2021: 296,34

Timeforbruk 2020: 403,89

Revisjon Midt-Norge har som ambisjon at kontrollutvalget skal kunne utnytte sin årlige timeressurs mest mulig fleksibelt i perioden 2020-2023. Det vil si at et eventuelt mer-/mindreforbruk av timer søkes utlignet over 4-årsperioden.

Med vennlig hilsen

Tor Arne Stubbe

Fagleder forvaltningsrevisjon

M +47 98608070 | [Skype for business](#)



Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidtnorge.no | M +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten



Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

06/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/28 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

13.02.2023

Saknr

07/23

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/28 - 4

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget godkjennes.